

Algemeen Ambtsbericht Eritrea

Datum 6 februari 2017

Colofon

Plaats Den Haag

Opgesteld door Directie Sub-Sahara Afrika (DAF)

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave	3
1 Landeninformatie	6
1.1 Politieke ontwikkelingen	6
1.1.1 Aangekondigde hervormingen	8
1.1.2 Economie	8
1.1.3 Relatie met de Europese Unie	10
1.1.4 Diaspora	11
1.1.5 Oppositie in ballingschap	13
1.2 Veiligheidssituatie	15
1.2.1 Regionale context	16
1.3 Documenten	19
1.3.1 Bestuursindeling	19
1.3.2 Documenten	20
2 Mensenrechten	34
2.1 Juridische context	37
2.1.1 Internationale Verdragen en Protocollen	37
2.1.2 Grondwet	38
2.1.3 Overige nationale wetgeving	38
2.2 Toezicht en rechtsbescherming	39
2.3 Naleving en schendingen	40
2.4 Vrijheid van meningsuiting	42
2.4.1 Pers	42
2.4.2 Radio en Televisie	43
2.4.3 Gedrukte media	43
2.4.4 Journalisten	43
2.4.5 Internet	44
2.4.6 (Mobiele) telefonie	44
2.5 Vrijheid van vereniging en vergadering	44
2.5.1 Vrijheid van vereniging	45
2.5.2 Vrijheid van vergadering	45
2.6 Vrijheid van godsdienst en levensovertuiging	45
2.6.1 Niet-erkende religieuze groeperingen	46
2.6.2 Jehova's getuigen	47
2.6.3 Religieuze gevangenen	47
2.7 Bewegingsvrijheid	48
2.7.1 Uitreisvisa	48
2.8 Rechtsgang en detentie	51
2.8.1 Rechtsgang	51
2.8.2 Arrestaties en detenties	53
2.8.3 Detentieomstandigheden	53
2.9 Mishandeling en foltering	55
2.10 Verdwijningen en ontvoeringen	55
2.11 Buitengerechtigde executies en moorden	56
2.12 Doodstraf	56
3 Positie van specifieke groepen	57
3.1 Leden van oppositiepartijen / politieke activisten	57

3.2	Etnische minderheden	57
3.3	Religieuze minderheden	57
3.4	Vrouwen	57
3.5	LHBT	59
3.6	Alleenstaande minderjarigen	60
3.7	Dienstplichtweigeraars en deserteurs	60
3.7.1	Nationale dienstplicht	60
3.7.2	Actieve en reservedienstplicht	60
3.7.3	Rekrutering	61
3.7.4	Desertie	64
3.7.5	Nationale dienstplicht	64
3.7.6	Ontheffing en demobilisatie	66
3.7.7	Hervorming van de dienstplicht	67
3.7.8	Inkomsten dienstplichtigen	68
4	Vluchtelingen en ontheemden	70
4.1	Ontheemden- en vluchtelingenstromen	70
4.1.1	Buitenlandse vluchtelingen	70
4.1.2	Migratiestromen	70
4.1.3	Redenen vertrek	71
4.2	Opvang in de regio	72
4.2.1	Sudan	72
4.2.2	Ethiopië	73
4.2.3	Hervestiging en gezinshereniging	74
4.2.4	Migratietraject	75
4.3	Activiteiten internationale organisaties	77
4.3.1	Standpunt UNHCR	79
4.4	Terugkeer	79
4.4.1	Beleid andere landen	83
4.4.2	Gedwongen terugkeer	84
5	Mensenhandel	86
6	Bijlagen	88
6.1	Geraadpleegde bronnen	88
	Literatuurlijst	88
6.2	Nieuwsberichten	89
6.3	Gebruikte afkortingen	90
6.4	Kaart van Eritrea	91

Inleiding

In dit algemeen ambtsbericht wordt de huidige situatie in Eritrea beschreven voor zover deze van belang is voor de beoordeling van asielverzoeken van personen die afkomstig zijn uit dit land en voor besluitvorming over de terugkeer van afgewezen Eritrese asielzoekers. Dit rapport is een actualisering van eerdere algemene ambtsberichten over de situatie in Eritrea (laatstelijk juli 2015). Het algemeen ambtsbericht beslaat de periode van augustus 2015 tot en met november 2016.

Dit ambtsbericht is gebaseerd op informatie uit openbare en vertrouwelijke bronnen. Bij de opstelling is onder meer gebruik gemaakt van informatie van verschillende VN-organisaties, niet-gouvernementele organisaties (ngo's), de Eritrese overheid, vakliteratuur en berichtgeving in de media.

Daarnaast liggen bevindingen en vertrouwelijke rapportages van de Nederlandse vertegenwoordiging in Khartoum (Sudan), waaronder Eritrea ressorteert, aan dit algemeen ambtsbericht ten grondslag en vond in september 2016 een *fact-finding* missie plaats naar Eritrea. De missie vond plaats in Asmara en dorpen in de omgeving, in Mendefera en Keren. De Eritrese overheid was van de missie op de hoogte. Een regeringsvertegenwoordiger heeft de missie begeleid naar Mendefera en Keren. In Asmara en omgeving heeft de missie zonder begeleiding van de overheid geopereerd. Tijdens de missie werd gesproken met vertegenwoordigers van de Eritrese regering, van internationale diplomatieke missies, van lokale en internationale organisaties en – in afwezigheid van overheidsfunctionarissen – met een groot aantal Eritrese burgers. Daarnaast bracht de missie een bezoek aan Endebaguna in Ethiopië, Khartoum en Oost-Sudan om informatie in te winnen over de situatie in Eritrea en de opvang van Eritrese vluchtelingen in Ethiopië en Sudan.

Objectieve informatie uit de eerste hand over de mensenrechtensituatie in Eritrea is moeilijk te verkrijgen. Er is in Eritrea geen onafhankelijk maatschappelijk middenveld en geen vrije pers. De informatie blijft onvolledig, zolang er geen onafhankelijke onderzoekers in Eritrea worden toegelaten. Bronnen beschikken niet altijd over de laatste gegevens en hebben soms belang bij kleuring van de feiten. In dit ambtsbericht worden daarom regelmatig elkaar tegensprekende bronnen opgevoerd om een zo volledig mogelijk beeld te geven van de situatie in Eritrea.

In hoofdstuk een wordt ingegaan op de recente ontwikkelingen op politiek en veiligheidsgebied. Tevens is een uitgebreide paragraaf over documenten opgenomen. In hoofdstuk twee wordt de mensenrechtensituatie in Eritrea geschetst. Het rapport van de *Commission of Inquiry* van de VN uit juni 2016 krijgt hierin aandacht. Na een beschrijving van de nationale wetgeving en internationale verdragen waarbij Eritrea partij is, komen mogelijkheden van toezicht op de naleving van de mensenrechten aan de orde. Daarna volgt de beschrijving van de naleving dan wel schending van enkele klassieke mensenrechten. In hoofdstuk drie wordt de positie van specifieke groepen belicht, waaronder vrouwen, minderjarigen, etnische minderheden en LHBT, evenals deserteurs en dienstplichtontduikers. In hoofdstuk vier worden de opvang van Eritrese vluchtelingen in de regio en de migratiestromen naar het noorden en westen besproken, alsmede de activiteiten van internationale organisaties waaronder UNHCR. Het hoofdstuk eindigt met een paragraaf over terugkeer van Eritreeërs naar hun land. In hoofdstuk vijf komt mensenhandel aan de orde.

1 Landeninformatie

1.1 Politieke ontwikkelingen

Sinds zijn benoeming in 1993 staat president Afwerki aan het hoofd van de wetgevende macht (*Transitional National Assembly*)¹ en de uitvoerende macht (*State Council*)². Er bestaat derhalve geen scheiding der machten. De in 1997 geratificeerde grondwet is nog steeds niet in werking getreden.³ Er is geen democratie en de presidents- en parlementsverkiezingen zijn voor onbepaalde tijd uitgesteld.

Ook in deze verslagperiode bleven president Afwerki en de enige politieke partij in Eritrea, de *People's Front for Democracy and Justice* (PFDJ), de politiek domineren. De president wordt bijgestaan door een kleine groep adviseurs en hoge militairen.⁴

Aangezien er geen institutioneel mechanisme is voor een regimeverandering vormen potentiële loyaliteitsconflicten binnen de PFDJ of het leger de belangrijkste bedreiging voor de gevestigde orde. De afgelopen jaren hebben verscheidene militairen het regime de rug toegekeerd.⁵ Een steeds ouder wordend machtsapparaat – er is nauwelijks verjonging binnen de heersende elite en het ambtenarenapparaat – heeft aan geloofwaardigheid ingeboet bij de jongeren in het land.⁶

De ontevredenheid van de bevolking over het regime, die wordt aangewakkerd door te weinig banen, de lange dienstplicht en voedseltekorten, vindt zijn uitweg in een massale uittocht naar het buitenland.⁷ Van degenen die het land verlaten behoren velen tot een relatief vermogende laag met connecties in het buitenland om de reis te bekostigen en te regelen. Door het vertrek van getalenteerde jongeren (*brain-drain* en *youth drain*) blijven er steeds minder mensen over om het land op te bouwen. Doordat inmiddels alle opposanten het land hebben verlaten, is er binnen Eritrea geen klankbord meer voor de gevestigde orde.⁸

¹ De leden van de *Transitional National Assembly* werden in 1997 rechtstreeks benoemd om na de ratificatie van de grondwet tot aan de verkiezingen van een *National Assembly* als wetgevende macht te fungeren. Echter, verkiezingen die voorzien waren voor 2001 zijn voor onbepaalde tijd uitgesteld. De huidige *Assembly* is sinds 1997 dan ook een overgangsparlement. De *Transitional National Assembly* komt zelden in vergadering bijeen om over wetgeving te debatteren.

² De *State Council* bestaat uit zeventien ministers en wordt voorgezeten door de president, die tevens de ministers benoemt. De ministers – van wie de meesten voormalige strijders van het *Eritrean People's Liberation Front* (EPLF) (de zogenaamde tegadelti) zijn – worden regelmatig vervangen. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. Het rapport van de *Commission of Inquiry* van de VN uit juni 2015 noemt zestien ministers, maar stelt tevens dat het aantal niet bekend is omdat er geen officiële lijst van ministeries is. UNGA, A/HRC/29/CRP.1, 5 juni 2015.

³ Volgens de Eritrese autoriteiten is implementatie van de grondwet vanwege het voortdurende grensconflict met Ethiopië niet mogelijk. US Department of State: *Country Report on Human Rights Practices 2014- Eritrea*, juni 2015.

⁴ President Afwerki heeft een duidelijke richting voor ogen en trekt zich niets aan van critici: hij ziet zichzelf als een kameel die rustig doorloopt terwijl de honden blaffen. Hij regeert het land op informele wijze per decreet. Vertrouwelijke bron. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. EIU, *Country Report Eritrea 4th Quarter 2016*, 20 oktober 2016.

⁵ EIU, *Country Report Eritrea 4th Quarter 2016*, 20 oktober 2016.

⁶ Vertrouwelijke bron.

⁷ Na de ramp bij Lampedusa in oktober 2013, waarbij honderden Eritrese jongeren om het leven kwamen, is bij een aantal hooggeplaatsten het besef ontstaan dat men meer moet doen om jongeren bij de ontwikkeling van het land te betrekken. Daarbij zijn Yemane Gebreab (adviseur van de president) en Osman Saleh (minister van Buitenlandse Zaken) de drijvende krachten. Zie ook paragraaf 3.7.7. over de hervormingen van de nationale dienstplicht. Vertrouwelijke bron. EIU, *Country Report Eritrea 4th Quarter 2016*, 20 oktober 2016.

⁸ Vertrouwelijke bronnen.

Terwijl de Eritrese regering Europa de schuld geeft van de uittocht – de vrijwel automatische inwilliging van asielaanvragen zou een pull-factor zijn – nemen de Eritrese leiders een tweeslachtige houding aan ten opzichte van de migratie. Enerzijds klagen zij dat jongeren massaal het land verlaten – en proberen zij door middel van versoepelingen van de dienstplicht jongeren betere perspectieven in eigen land te bieden -anderzijds moedigen zij jongeren aan hun land te steunen vanuit de diaspora, onder meer door het betalen van twee procent wederopbouw- of diaspora belasting.⁹ Het vertrek van ontevreden jongeren is een uitlaatklep voor de regering, die de kans op binnenlandse onrust verkleint en tegelijkertijd de regering van buitenlandse valuta (geldovermakingen vanuit het buitenland) voorziet.¹⁰ Overigens vormen de grote aantallen Eritreeërs die in Europa verblijven volgens bronnen al een pull-factor op zich. Zie hierover paragraaf 4.1.3. Daarnaast heeft het afgelopen jaar een kentering plaatsgevonden in de Eritrese houding ten opzichte van de *brain-drain*: men erkent het probleem en de straffen voor terugkeerders zijn veel lager dan voorheen als deze terugkeerders al worden bestraft.¹¹

Relatie tot het buitenland

Ondanks kritiek vanuit het buitenland wordt het regime onder meer gesteund door China vanwege de geografische ligging aan de Rode Zee en zijn bodemschatten. De Europese Unie onderhoudt een kritische dialoog met Eritrea en verleent beperkt steun – zie hierover de paragraaf 1.1.3.¹² Tijdens de verslagperiode zijn de banden met Saoedi-Arabië en de Golfstaten nauwer aangehaald. Eritrea steunt Saudi-Arabië in de strijd in Jemen waarvoor Eritrea geld en olie ontvangt.¹³ In 2016 zette Eritrea, na een langdurig isolement, de deur langzaam open voor buitenlanders. Verscheidene buitenlandse journalisten kregen een visum, *Finn Church Aid* werd gevraagd om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren en leden van het Zwitserse Parlement bezochten Eritrea op eigen initiatief.¹⁴ Veranderingen in de internationale relaties van Eritrea – die te maken hebben met het conflict in Jemen en de Eritrese migratie naar Europa – haalden het land enigszins uit zijn diplomatieke isolement.¹⁵

De sancties die de VN-Veiligheidsraad Eritrea vanaf 2009 oplegde vanwege de vermeende destabiliserende rol in de regio bleven in de verslagperiode van kracht, ofschoon de *VN Monitoring Group on Somalia and Eritrea* (SEMG) geen bewijzen vond voor een beweerdelijke steun van Eritrea aan Al-Shabaab.¹⁶

⁹ De Eritrese overheid spreekt over de *Recovery and Reconstruction Tax*, in de diaspora wordt veelal de term diasporabelasting gebruikt. Aan alle Eritreeërs in de diaspora wordt gevraagd twee procent van hun inkomen aan de Eritrese overheid af te staan.

¹⁰ De regering aanvaardt ogenschijnlijk dat goed opgeleide stadsjongeren minder last veroorzaken en meer opbrengen als ze buiten het land verblijven, vooral als ze belasting afdragen en een sociaal vangnet vormen voor familieleden die thuis zijn gebleven. Intussen zijn de overblijvers meestal gezeglijke boeren en herders van het platteland. Toch is de exodus niet beperkt gebleven tot stadsjongeren; de laatste tijd zijn de migranten, onder wie een toenemend aantal minderjarigen, afkomstig uit meerdere lagen van de samenleving. Asmarino.com, *Remittances To Eritrea Shrink As Refugees Spend Money On Helping Others Leave*, 16 juli 2016. Tijdens de verslagperiode bezochten de autoriteiten Eritreeërs in de diaspora en organiseerden daar congressen. Vertrouwelijke bron. Veel van die congressen staan ook op Youtube, zie bijvoorbeeld https://www.youtube.com/watch?v=X-mISB_j-hQ

¹¹ De overheid lijkt langzamerhand te beseffen dat men (vooral) vertegenwoordigers van beroepsgroepen waaraan veel behoefte is, zoals onderwijzers, leraren, verpleegkundigen en artsen, na desertie beter niet kan straffen. Afgezien daarvan lijkt ook de capaciteit om te kunnen bestraffen behoorlijk te zijn afgenomen. Vertrouwelijke bronnen.

¹² EIU, *Country Report Eritrea 4th Quarter 2016*, 20 oktober 2016.

¹³ Vertrouwelijke bron.

¹⁴ Ibid. EIU, *Country Report Eritrea 4th Quarter 2016*, 20 oktober 2016.

¹⁵ Oxford Analytica, *Ethiopia and Eritrea will leverage border clash*, 23 juni 2016.

¹⁶ In VNVR-Resolutie 1907 (2009) en Resolutie 2023 (2011). Vanwege de vermeende destabiliserende rol van Eritrea in de regio, zoals steun aan Al-Shabaab in Somalië en het grensconflict met Djibouti. Op 10 november 2016 nam de VN-Veiligheidsraad resolutie 2317 aan waardoor de sancties tegen Eritrea, waaronder een wapenembargo, van kracht bleven. Angola, China, Egypte, Rusland en Venezuela hadden verzoekt de sancties op te heffen na een verzoek daartoe van de *VN Monitoring Group on Somalia and Eritrea* (SEMG).

1.1.1 Aangekondigde hervormingen

De in het Algemeen Ambtsbericht van juni 2015 aangekondigde (toezeggingen voor) hervormingen – het opstellen van een nieuwe grondwet, het terugbrengen van de dienstplicht tot achttien maanden en het aantrekken van buitenlandse investeerders – kwamen tijdens de verslagperiode nauwelijks van de grond. Er werd geen voortgang geboekt met betrekking tot een nieuwe grondwet. Wel ging de regering door met het aantrekken van investeerders. De hervorming van de nationale dienstplicht – waarbij de dienstplicht zou worden teruggebracht tot achttien maanden – die eind 2014 werd aangekondigd, vond niet plaats. De 'reservedienstplicht' werd niet afgeschaft, maar op allerlei punten versoepeld. Er werd een salarisverhoging voor dienstplichtigen aangekondigd, die voor een deel tijdens de verslagperiode werd ingevoerd.¹⁷ Zie verder paragraaf 3.7.7.

1.1.2 Economie

Na de bevrijding in 1991 verkeerde de economie van Eritrea in een deplorabele staat. Straten en wegen waren vernield tijdens de oorlog, de industrie was ingestort en de staatskas was leeg. Basisvoorzieningen als vervoer, gezondheidszorg en onderwijs bestonden niet of nauwelijks meer.¹⁸ De overheid voerde vanaf dat moment een economisch beleid dat zich richtte op het uitbannen van de gevolgen van kolonisatie en onderdrukking, maar ook van honger, ziekte en onwetendheid, zoals vastgelegd in het *National Charter* en het *Macro Policy* document van 1994.¹⁹ Eritrea heeft nog immer een cultuur van zelfvoorziening, die is ontstaan tijdens de onafhankelijkheidsoorlog. Nog steeds worden materialen voortdurend hergebruikt om 'nieuwe' producten te maken. Sommige Eritreeërs hebben één of meer extra banen om rond te komen. Een groot deel van de bevolking is afhankelijk van geldovermakingen uit de diaspora.²⁰ Overboekingen naar Eritrea, die ooit naar schatting een derde uitmaakten van het bruto nationaal product, namen naar verluidt af nu de Eritreeërs in de diaspora naar verhouding meer geld uitgaven aan het helpen van landgenoten die het land verlieten en minder geld uitgaven aan het ondersteunen van familieleden thuis.²¹

Eritrea stelde zich tijdens de verslagperiode langzaam open voor buitenlandse investeringen.²² De Eritrese regering, die tijdens de verslagperiode investeerders probeerde aan te trekken, profileert Eritrea als een staat van vrede, veiligheid en stabiliteit binnen de Hoorn van Afrika en strategisch gelegen aan de Rode Zee en de Bab el Mandeb (Poort der Tranen), de zeestraat die de Rode Zee met de Golf van Tadjoura en de Golf van Aden verbindt.²³

¹⁷ De versoepelingen betroffen het verhogen van de salarissen tot een professioneel niveau, het verlenen van een ontheffing voor ten minste één categorie (degenen die lerarenopleiding wilden volgen) en het verder terugbrengen van de leeftijd tot 25 jaar (was 30 jaar) waarop vrouwen kunnen demobiliseren. Reuters, *Eritrea won't shorten national service despite migration fears*, 25 februari 2016. UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea: illegal exit and national service*, 20 februari 2016. Vertrouwelijke bron.

¹⁸ Het aantal studenten aan hogere opleidingen is in de afgelopen acht jaar meer dan verdrievoudigd. Shabait.com, *Higher Education Institutions graduate over 23 thousand students*, 28 april 2016.

¹⁹ Shabait.com, *Eritrea's development policy, achievements of the last 25 years, challenges and prospects*, 4 mei 2016.

²⁰ BBC News, *Has Eritrea's self-reliant economy run out of puff?*, 14 juli 2016.

²¹ Op de lijst van *Global Finance* van armste landen ter wereld neemt Eritrea de achtste plaats in met een per-capita inkomen van iets meer dan 1.200 USD per jaar. Global Finance, *The Poorest Countries in the World*, oktober 2016. BBC News, *Has Eritrea's self-reliant economy run out of puff?*, 14 juli 2016. Asmarino.com, *Remittances To Eritrea Shrink As Refugees Spend Money On Helping Others Leave*, 16 juli 2016.

²² Proactiveinvestors.com, *Danakali Ltd: Broker lifts price target as Eritrea opens to foreign investment*, 1 november 2016.

²³ Volgens de EU-vertegenwoordigers voor de Hoorn van Afrika, Umberto Tavolato, staat de veiligheid van de Rode Zee – een van de belangrijkste zeeroutes van en naar Europa met een geschatte economische waarde van 700 miljard EUR per jaar - niet op zichzelf, maar vormt de basis voor welvaart in de regio. Shabait.com, *Eritrea: Horn of Africa, Red Sea and the Mandeb Strait*, 13 mei 2016. <http://italianieuropei.it>, *Il vicinato dell'Europa si allarga: il Corno d'Africa, la Penisola Arabica e il Mar Rosso*, 28 april 2016.

De Canadese mijnbouwmaatschappij *Nevsun Resources Ltd* begon in 2011 in samenwerking met de regering met de exploitatie van de Bisha-mijn waar goud, koper en zink worden gedolven. Tijdens de eerste vijf jaar heeft Nevsun ongeveer achthonderd miljoen USD bijgedragen aan de Eritrese economie. Een Chinees mijnbouwbedrijf is recentelijk begonnen met het exploiteren van een mijn en twee andere mijnen staan op de nominatie.²⁴ De Australische mijnbouwmaatschappij *Danakali* exploiteert de kalimijn Colluli in Eritrea.²⁵ Bij de exploratie van olie en gas zijn de Britse maatschappijen *Soma Oil & Gas* en *Tullow Oil*, de Italiaanse ENI en de Chinees-Eritrese joint venture *Defba Oil Share Company* betrokken.²⁶ In de afgelopen vijf jaar investeerde Ierland €500.000 EUR in gezamenlijke landbouwprojecten.²⁷

Echter, door recent gewijzigd monetair beleid, vooral door de uitgifte van nieuwe bankbiljetten, hebben veel mensen moeite om de eindjes aan elkaar te knopen.²⁸ De introductie van nieuwe Nakfa-biljetten was bedoeld om de zwarte markt in toom te houden en mensensmokkelaars in het buitenland aan te pakken. Mensensmokkelaars in Sudan, die contante bedragen van migranten in Eritrese Nakfa hadden aangenomen, bleven zitten met hun inmiddels waardeloos geworden oude bankbiljetten.²⁹ De kosten van levensonderhoud zijn na de uitgifte van nieuwe biljetten gestegen. Gezinnen ontvangen voedselbonnen voor graan, olie en suiker, maar ongesubsidieerd voedsel is duur.³⁰ Ondanks aangekondigde – en ten dele ingevoerde – salarisverhogingen (die deels te niet zijn gedaan door de hoge inflatie) zijn veel Eritreeërs in de stedelijke gebieden afhankelijk van burens en familie in de diaspora.³¹ Van de bevolking leeft naar schatting zeventig procent van zelfvoorziening in de landbouw.³²

²⁴ BBC News, *Has Eritrea's self-reliant economy run out of puff?*, 14 juli 2016.

²⁵ Mining Review, *Danakali progressing several potash offtake MOU's*, 22 april 2016. Reuters, *Australian company seeks potash mining licence in Eritrea*, 3 mei 2016.

²⁶ Nasdaq, *Highlighting Eritrea as An Investment Destination*, 16 mei 2016.

²⁷ Daarbij zijn *Irish Aid*, *Irish Agriculture and Food Development Authority* (Teagasc) en *Vita* betrokken. Teagasc.ie: *MEP Hayes Visiting Cutting Edge Irish Partnerships in Eritrea*, 16 mei 2016. Zie ook IFAD, *Eritrea Receives US\$15m IFAD Grant to Boost Fisheries Sector and Nutrition*, 6 december 2016.

²⁸ BBC News, *Has Eritrea's self-reliant economy run out of puff?*, 14 juli 2016.

²⁹ Honderden miljoenen dollars aan Nakfa, die illegaal in bezit waren van geldwisselaars, waren van de ene dag op de andere vrijwel niets meer waard. De maatregel was geheim gehouden tot een paar weken voordat hij werd ingevoerd. Vóór de regeling inging mocht maximaal één miljoen Nakfa worden omgewisseld. Zakenlieden stonden in de rij met volle tassen om te wisselen. De zwarte marktcoers daalde snel van 54 Nakfa per dollar tot 22 Nakfa per dollar. Volgens de minister van Financiën Berhane Habtemariam kregen Eritreeërs zes weken de tijd om oude bankbiljetten in te ruilen voor nieuwe. Als mensen hun biljetten kwamen omwisselen moesten ze uitleggen hoe ze dat geld hadden verdiend. Aangezien veel geld op illegale wijze was verdiend werd slechts veertig procent van de oude bankbiljetten ingeleverd. Taxichauffeurs, winkeliers en hotelhouders zeggen dat hun inkomen is gehalveerd na de introductie van nieuwe bankbiljetten eind 2015. Reuters, *Eritrea won't shorten national service despite migration fears*, 25 februari 2016. blackagenda.com, *25 Years of Struggle Building Socialism in Eritrea; Fighting the Cancer of Corruption*, 17 mei 2016. BBC News, *Has Eritrea's self-reliant economy run out of puff?*, 14 juli 2016.

³⁰ BBC News, *Has Eritrea's self-reliant economy run out of puff?*, 14 juli 2016.

³¹ Startsalariissen van 500 Nakfa werden opgetrokken tot 2000 met een maximum van 4000. (1000 Nakfa = ca. 60 EUR). Salarissen in ziekenhuizen zijn verhoogd van 1.500 tot 3.500 Nakfa, afhankelijk van kennis en ervaring. Artsen mogen ook privé patiënten behandelen. Dagloners verdienen een aantal jaren gelegden 40 Nakfa per dag. In 2016 was dit opgelopen tot 250 per dag. Ministers verdienen ongeveer 200 USD per maand, met toelagen. Een echtpaar met twee kinderen heeft volgens bronnen 1.500 Nakfa voor voedsel en kleding nodig. De huur van een appartement bedraagt 500-2000 nakfa. Eritreeërs uit de diaspora geven geld (Nakfa) als zij op bezoek zijn of maken geld per bank over. Ondanks de salarisverhoging ging de uittocht van Eritreeërs naar Ethiopië en Sudan door. EastAFRO.com, *Eritrea National Service Salary increased to \$2000, College Graduates \$3500 Nakfa*, 9 januari 2016. Vertrouwelijke bronnen. BBC News, *Has Eritrea's self-reliant economy run out of puff?*, 14 juli 2016. Erena Radio, *Despite Government increase in salaries, more national service youth continue to cross the border into Sudan and Ethiopia*, 1 november 2016.

³² Mensen buiten Asmara hebben (eigen) vee. Een koe kost 20.000 Nakfa, een schaap ongeveer 3.000 Nakfa en een geit ongeveer 2.000 Nakfa. Een persoon heeft hooguit 15-16 koeien, maar normaal gesproken vijf of zes koeien. Vertrouwelijke bronnen.

1.1.3 Relatie met de Europese Unie

Het belangrijkste instrument van de EU voor de ontwikkelingssamenwerking met Eritrea is het *European Development Fund* (EDF).³³ Op 28 januari 2016 ondertekenden Eritrea en de EU het nieuwe *National Indicative Program* (NIP), dat de nadruk legt op een betere energievoorziening voor alle Eritreeërs.³⁴ Van de 200 miljoen USD van de EDF wordt een bedrag van maximaal negen miljoen USD aan exploratiewerkzaamheden besteed in het geothermische Alid veld.³⁵ Ook is er financiële ondersteuning voor projecten op het terrein van de voedselvoorziening.³⁶ Er is 175 miljoen uitgetrokken voor energieprojecten, waarbij goed bestuur en het opvolgen van de aanbevelingen van het *Universal Periodical Review* (UPR) een voorwaarde zijn.³⁷ De projecten voor hernieuwbare energie zijn bedoeld voor gemeenschappen met een achterstand op energiegebied. Het huidige Eritrese energienet bereikt 35% van de bevolking. Er zijn plannen om negen ondersteunende zones in te richten met LPG-tanks voor het eerste jaar en om zonnepanelen neer te zetten die in de toekomst kunnen worden gekoppeld aan het hoofdnet. Op deze manier kan het hele land in de toekomst worden voorzien van zonne-energie. Tijdens de verslagperiode werd een begin gemaakt met een aanbestedingsprocedure. Een Engels bedrijf, *Solarcentury (UK) Ltd*, sleepte de order voor de levering en installatie van zonne-energiepanelen ad 5,7 miljoen EUR in de wacht.³⁸

Hoewel veel leden van het Europese parlement zich zorgen maakten over de mensenrechten in Eritrea, nam het EU-parlement op 10 maart 2016 met ruime meerderheid een resolutie aan waarin het EDF-beleid werd gesteund. Overwogen werd dat de hulp is bedoeld als steun aan de bevolking, die niet gebaat is bij een isolement.³⁹ Daarnaast werd overwogen dat opschorting of een al te strenge conditionering van de hulp gekoppeld aan een snelle en radicale verbetering van de situatie van de mensenrechten in het verleden geen succes heeft opgeleverd. In de huidige geopolitieke context heeft dit geleid tot een heroriëntatie van de Eritrese buitenlandse politiek op landen die het minder nauw nemen met mensenrechtenkwesties.⁴⁰ Tevens was het EU-parlement van oordeel dat opschorting van de samenwerking met Eritrea de uitvoering van de aanbevelingen van het *Universal Periodic Review* (UPR) in gevaar zou kunnen brengen.⁴¹ Zie hiervoor ook paragraaf 4.3.

Op 7 juni 2016 maakte de Europese Commissie plannen bekend voor het aangaan van resultaatgerichte relaties met derde landen – een *New Partnership Framework* – om migratie in goede banen te leiden. Prioriteiten daarbij zijn het redden van levens op zee, het ontregelen van het *business model* van mensensmokkelaars, een

³³ Vertrouwelijke bron.

³⁴ Shabait.com, *Eritrea – EU cooperation: History and Perspectives*, 10 mei 2016.

³⁵ In 2016 was het gebrek aan betrouwbare, duurzame en betaalbare energie het belangrijkste obstakel bij de bestrijding van de armoede in Eritrea. Brandhout en houtskool maakten 78% van de energievoorziening uit. Op het platteland beschikte slechts tien procent van de bevolking over elektriciteit. 98% van de weinig elektriciteit komt van dure fossiele brandstoffen die de regering moet importeren. ThinkGeoenergy.com, *Eritrea receives \$9 million in EU funding for geothermal exploration work*, 11 april 2016. Zie http://eeas.europa.eu/delegations/eritrea/documents/projects/eritrea_national_indicative_programme_2014-2020_en.pdf.

<https://www.gtai.de/GTAI/Content/DE/Trade/Fachdaten/PRO/2016/02/Anlagen/PRO201602035012.pdf?v=1>.

³⁶ EIU, *EU finances efforts to improve food security*, 29 september 2016.

³⁷ De EU-missie in Asmara bereidt projectvoorstellen voor, die het *EDF committee* – dat over de financiering gaat – controleert en goedkeurt. Er wordt geen geld gegeven dat door Eritrea zelf kan worden besteed, alleen middelen toegewezen. Tesfanews, *Solarcentury Wins the Areza – Maidma Solar PV Generation Project*, 26 januari 2017. Vertrouwelijke bron.

³⁸ Ibid.

³⁹ Ibid.

⁴⁰ Zie <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P8-TA-2016-0090&language=EN>.

⁴¹ Vertrouwelijke bron.

verhoogde terugkeer van migranten, het in staat stellen van vluchtelingen en migranten om dichterbij huis te blijven en het op de lange termijn aanpakken van de oorzaken van de illegale migratie. Om de doelstellingen te halen stelde de Commissie de EU-lidstaten voor acht miljard EUR beschikbaar te stellen voor de komende vijf jaar.⁴² Op de Europese Top van 28 juni 2016 werd echter vooralsnog geen concreet bedrag geëncmitteerd.⁴³ Eerder werd op de Valetta Top in Malta op 12 november 2015 het *EU Emergency Trust Fund* opgericht om de migratiecrisis in de Sahel, de Hoorn van Afrika en Noord-Afrika aan te pakken. Het *EU Trust Fund* kreeg in eerste instantie de beschikking over 1,88 miljard EUR, later nog aangevuld met 500 miljoen EUR. In december 2016 werd een projectvoorstel goedgekeurd om werkgelegenheid te scheppen voor jonge mannen en vrouwen in Eritrea en deze doelgroep te helpen bij het opzetten van kleine bedrijfjes.⁴⁴

Naast Europese initiatieven waren er plannen van individuele EU-lidstaten om de banden met Eritrea aan te halen. Zo onderzocht een Duitse handelsmissie op ministerieel niveau tijdens een vierdaags bezoek in april 2016 investeringsmogelijkheden in de kleding- en IT-sector. Een medisch team bezocht het land om de periodieke samenwerking met Duitse specialisten te versterken.⁴⁵

1.1.4

Diaspora

In de diaspora vindt men zowel voor- als tegenstanders van het regime in Eritrea.⁴⁶ Daarnaast zijn veel Eritreeërs in de diaspora geen uitgesproken aanhangers van de regering, maar onderhouden zij wel contact met regeringsvertegenwoordigers in de diaspora om zo nodig documenten te kunnen verkrijgen en zonder problemen terug te kunnen keren voor bijvoorbeeld vakantie of familiebezoek.⁴⁷ De Eritrese regering oefende tijdens de verslagperiode druk uit op landgenoten – asielzoekers of erkende vluchtelingen in het westen en gastarbeiders in de Golfstaten – om de regering te steunen, bijvoorbeeld om te protesteren tegen het in juni 2016 verschenen rapport van de VN-onderzoekscommissie over mensenrechtenschendingen in Eritrea. Eritrese leiders bezoeken regelmatig hun landgenoten in de diaspora om consultaties te houden.⁴⁸

In mei 2016 werd – ook in de diaspora – de 25-jarige onafhankelijkheid groots gevierd. Organisatoren van de onafhankelijkheidsfeesten verklaarden dat de meeste Eritreeërs om economische redenen vluchten. Ze zouden niet voor de regering zijn gevlucht, maar omdat het Westen hen daartoe de mogelijkheid biedt. De Eritreeërs moesten volgens hen een motief verzinnen om als asielzoeker te worden erkend.⁴⁹

⁴² European Commission, *Commission announces New Migration Partnership Framework: reinforced cooperation with third countries to better manage migration*, 7 juni 2016.
https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/factsheet_ec_format_eu_emergency_trust_fund_for_africa.pdf.

⁴³ European Council, EUCO 26/16, 28 juni 2016.

⁴⁴ Zie: http://ec.europa.eu/europeaid/support-creation-employment-opportunities-and-skills-development-eritrea_en. Het *EU Emergency Trust Fund* dat tijdens de Valletta topconferentie in november 2015 werd aangenomen biedt Eritrea mogelijkheden om door middel van programma's op het gebied van onderwijs en werkgelegenheid de migratieprijkkels onder de bevolking te verminderen. Zie http://ec.europa.eu/europeaid/regions/africa/eu-emergency-trust-fund-africa_en.

⁴⁵ Geeska Afrika, *Eritrea, Delegations from Germany Conclude four Day Visit*, 9 april 2016.

⁴⁶ Overigens zijn ook veel niet-Eritrese *Eritrea Watchers* – waaronder wetenschappers en journalisten - (uitgesproken) voor of tegen de Eritrese regering.

⁴⁷ Niet-Eritrese hulpverleners kijken soms vreemd op als Eritreeërs die zij bijstaan zich positief uitlaten over de Eritrese regering of als (veronderstelde) familieleden, die na een lange procedure van gezinshereniging aankomen, onmiddellijk doorreizen naar een andere bestemming zonder degene die hen initieel heeft uitgenodigd. Er zijn ook signalen dat Eritreeërs die zeer kritisch staan ten opzichte van het huidige Eritrese regime dit niet durven uiten. Vertrouwelijke bron.

⁴⁸ Volgens de VN-onderzoekscommissie was de druk het hoogst in landen waar Eritreeërs geen asielzoekers zijn, maar gastarbeiders. Daar moeten Eritreeërs geregeld hun paspoort vernieuwen om een werkvergunning te krijgen. In landen als het Verenigd Koninkrijk of Nederland is dat niet het geval. NRC, *VN: misdaden tegen de menselijkheid in Eritrea*, 9 juni 2016.

⁴⁹ Wetzlarer Neue Zeitung, *Veranstalter verteldigen Eritrea*, 18 mei 2016.

Volgens critici van het regime worden de feesten georganiseerd aan de hand van richtlijnen van de Eritrese regering, die op deze manier probeert de geest van de onafhankelijkheidsstrijd in de diaspora levend te houden.⁵⁰ De feesten worden bezocht door duizenden Eritreeërs. Velen hebben de huidige machthebbers in Asmara in het verleden gesteund tijdens de onafhankelijkheidsstrijd. Sommige aanhangers van het huidige regime in de diaspora bekleden functies in lokale comité's, de *Young People's Front for Democracy and Justice* (YFPDJ) en verenigingen zoals de Eritrese Vereniging in Amsterdam en Omgeving, EVAO. Een van hen, de oud-voorzitter van de YFPDJ in Nederland, Meseret Bahlbi, spande een proces aan tegen Prof. dr. M.E.H. van Reisen⁵¹. Zij had verklaard dat sommige IND-tolken banden met inlichtingendiensten van het regime in Asmara onderhielden.⁵² Nadat de Volkskrant hierover had bericht, eiste Bahlbi een schadevergoeding van de krant van 50.000 EUR en een correctie op de voorpagina. Toen de krant weigerde hier op in te gaan, spande Bahlbi een proces aan dat hij verloor.⁵³

Kamervragen

Ophef over de vermeende invloed van het Eritrese regime op de snel groeiende Eritrese gemeenschap in Nederland leidde in februari 2016 tot Kamervragen, die werden beantwoord in de Kamerbrief 'Eritrea en de invloed van Eritrea in Nederland' van 30 juni 2016 (TK, 2015-2016, 22 831, nr. 108). Diezelfde avond vond een plenair debat over Eritrea plaats met de Minister van Buitenlandse Zaken, de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie en de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Naar aanleiding van dit debat is een aantal moties aangenomen. Op 15 december 2016 werd in een brief van het kabinet aan de Tweede Kamer op de uitvoering van de moties ingegaan. (KST 22 831-125). Bij de brief werd een rapport van onderzoeksbureau DSP meegestuurd – 'Niets is wat het lijkt' – over mogelijk ervaren druk in de Eritrese gemeenschap, en de invloed die dit heeft op de integratie van Eritreeërs in Nederland. Eritreeërs zijn in ruwweg drie golven naar Nederland gekomen: van 1980-1998 kwamen ongeveer 1.500 Eritreeërs aan, van 1998-2010 ongeveer 6.000 en van 2010-2016 ongeveer 14.000.⁵⁴

Reactie op VN-rapport

Op 21 juni 2016 namen volgens een persbericht van de Eritrese regering Eritreeërs en vrienden van Eritrea deel aan een massademonstratie in Genève. De demonstranten protesteerden tegen het kort daarvoor verschenen belangrijke en tevens controversiële rapport van de VN-onderzoekscommissie over de schending van mensenrechten in Eritrea. Onder de deelnemers bevonden zich Eritreeërs uit

⁵⁰ Volgens de organisatoren van de feesten zijn er geen banden met het regime, maar volgens critici moeten de organisatoren verantwoording afleggen aan leden van de PFDJ. Uit documenten blijkt bijvoorbeeld wat de taken zijn van het 'Comité propaganda, nieuws en media'. Zo staat onder hoofdstuk IV van een document uit 2013 dat speciaal over Nederland gaat, dat de leden van dit comité 'zeer capabel moeten zijn' en een goede opleiding hebben genoten of anders veel ervaring hebben. 'Volg nauwgezet wat er in de media over ons wordt gezegd en geschreven,' luidt een opdracht. Verder: 'Bedenk een strategie hoe we onze situatie goed over het voetlicht kunnen brengen bij de witten (sic)'. En tot slot: 'Bedenk en plan een strategie hoe je een stevige relatie kunt opbouwen met de Nederlandse media.' Vrij Nederland, *Zelfs in Nederland zijn Eritreeërs niet veilig*, 25 mei 2016.

⁵¹ Mirjam van Reisen is Professor *International Social Responsibility* aan de Universiteit van Tilburg. Ze is gespecialiseerd in mensenhandel, met name vanuit Eritrea. Prof. Van Reisen heeft meegewerkt aan de rapporten van de *Commission of Inquiry* van de VN van 2015 en 2016 en is één van de opstellers van het DSP-rapport 'Niets is wat het lijkt' over de Eritrese gemeenschap in Nederland.

⁵² Bahlbi's broer en zuster hebben als tolken voor de IND gewerkt.

⁵³ Vrij Nederland, *De lange arm van de Eritrese dictator*, 8 oktober 2016. De Volkskrant, *'Nu weet ik hoe het is om je geïntimideerd te voelen'*, 27 januari 2016. NRC, *Ex-tolken IND ontkennen banden regime Eritrea*, 30 januari 2016. IDN, *Behind Eritrean Diaspora's Attacks on the Dutch Media*, 16 mei 2016. Vrij Nederland, *Zelfs in Nederland zijn Eritreeërs niet veilig*, 25 mei 2016.

⁵⁴ TK, 2015-2016, 22 831, nr. 108. Voor de beantwoording van de Kamervragen zie https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2016Z24163&did=2016D49485. Het onderzoek dat ten grondslag ligt aan het DSP-rapport 'Niets is wat het lijkt', is uitgevoerd tussen 21 september en 1 november 2016. Zie ook Het Parool, *Amsterdam bezorgd over kwetsbare Eritreeërs*, 4 oktober 2016. Het Parool, *Eritreeërs in de stad krijgen extra hulp*, 21 december 2016.

Zweden, Noorwegen, Denemarken, Duitsland, het VK, Italië, Frankrijk, Nederland, België, Spanje, de VS, Canada en Australië die met auto's, bussen en vliegtuigen naar Genève waren gekomen. Vertegenwoordigers van de demonstranten overhandigden de handtekeningen van 223.810 Eritreeërs en vrienden van Eritrea aan de VN-mensenrechtencommissie in Genève.⁵⁵ Volgens een comité van de oppositie zouden daarnaast 12.000 Eritreeërs in Genève tegen het regime hebben gedemonstreerd.⁵⁶

Financiële ondersteuning diaspora

Tegenwoordig zijn veel Eritrese families voor hun dagelijks onderhoud afhankelijk van de diaspora. Ook steunen Eritreeërs in het buitenland oorlogsveteranen. Eritreeërs delen naar verluidt graag een collectieve verantwoordelijkheid, die zich onder meer uit in het delen van de kosten voor een huwelijk door familieleden, vrienden en genodigden. Maar – anders dan voorheen – geven sommige Eritreeërs in de diaspora de laatste tijd liever hun geld uit aan een duur huwelijk in het buitenland⁵⁷ dan dat ze geld opsturen naar degenen die het nodig hebben in Eritrea zelf. Ook wordt – volgens sommigen - veel geld uitgegeven aan examenfeesten. Overigens geven Eritreeërs in de diaspora ook veel geld uit om de migratie van landgenoten te helpen financieren.⁵⁸

1.1.5

Oppositie in ballingschap

Eritrese oppositiegroeperingen opereren vanuit het buitenland. Ze lijken te zijn opgesplitst langs etnische, regionale, religieuze en politieke scheidslijnen en zijn verdeeld over hun houding ten aanzien van Ethiopië. Na de onafhankelijkheid vormden afgesplitste facties van het *Eritrean Liberation Front* (ELF) – waaronder de *ELF-Revolutionary Council* (ELF-RC), de *ELF-Central Leadership* en de *Eritrean Islamic Jihad Movement* in het begin van de jaren '80 de enige oppositiegroepen in ballingschap tegen de EPLF/PFDJ in Eritrea. Na de grensoorlog met Ethiopië werden in dat land in 1997 en 1998 nieuwe oppositiegroepen opgericht, zoals de *Red Sea Afar Democratic Organization* (RSADO) en de *Democratic Movement for the Liberation of the Eritrean Kunama* (DMLEK). In 1999 vormden tien oppositiegroepen de *Alliance of Eritrean National Forces* (AENF), die later werd omgedoopt in de *Eritrean National Alliance* (ENA) en vervolgens in de *Eritrean Democratic Alliance* (EDA). De EDA is gevestigd in Addis Abeba en bestaat uit organisaties met verschillende doelstellingen en achterbannen. De EDA hield zijn laatste congres in 2011. In een poging om politieke organisaties en het maatschappelijk middenveld te verenigen werd in datzelfde jaar het *Eritrean National Congress for Democratic Change* (ENCDC, ook genoemd 'Baito') opgericht. Maar ook de ENCDC slaagde er niet in om de Eritrese oppositie te verenigen. Sindsdien zijn er door Eritrese ballingen bewegingen opgezet die oppositiegroepen werden, zoals de *Eritrean Youth Solidarity for Change* (EYSC) en de *Eritrean Youth Solidarity for National Salvation* (EYSNS). De EYSNS werd in 2014 omgevormd tot een politieke partij, de *Eritrean Solidarity Movement for National Salvation* (ESMNS).

De afgelopen jaren werden discussiefora opgericht om de politieke dialoog binnen de diaspora te faciliteren en anti-regeringscampagnes in en buiten Eritrea te

⁵⁵ Volgens bronnen is door de Eritrese overheid druk uitgeoefend op Eritreeërs om te tekenen. NRC, *Bij ons in Eritrea is alles oké. Was getekend: elke Eritreeër*, 11 februari 2016. NRC, *VN: misdaden tegen de menselijkheid in Eritrea*, 9 juni 2016. Tesfanews, *Mass Demo in Geneva – Denouncing COI Report*, 17 juni 2016. Shabait.com, *Demonstration in Geneva denouncing COI report*, 21 juni 2016.

⁵⁶ Strathink.net, *For a March Like this One, We Would Be Dead in Eritrea*, 24 juni 2016. Asmarino.com, *Eritrea: Anti Slavery Campaigners, Confident about change*, 26 juni 2016. Uit het DSP-rapport komt naar voren dat veel Eritreeërs niet durven te demonstreren.

⁵⁷ Voor een huwelijk in de VS betaalden de genodigden 100.000 USD.

⁵⁸ Asmarino.com, *Remittances To Eritrea Shrink As Refugees Spend Money On Helping Others Leave*, 16 juli 2016. Madote.com, *Eritrean Diaspora: Some Important Issues That Require Discussion*, 1 augustus 2016.

ondersteunen. Het *Eritrean Forum for National Dialogue* (EFND/Medrek) en de *Eritrean Movement for Change* (EMC) werden in 2013 opgericht door voormalige EPLF-leden. Op haar beurt probeerde de *Eritrean Lowlanders' League*, die werd opgericht in 2014, tegenwicht te bieden aan de door de Tigrinya gedomineerde politieke oppositie. De *Freedom Friday* (Arbi Harnet) beweging werd in 2011 opgericht door Eritrese activisten in de VS en Europa en heeft opgeroepen tot burgerlijke ongehoorzaamheid door middel van gecodeerde sms-tekstberichten, een ondergrondse krant en affiches.⁵⁹

Eritreeërs in de diaspora riepen in april 2016 op om een wereldwijde organisatie van de oppositie op te richten, het *Global Initiative to Empower Eritrean Grassroots Movement* (GIEEGM). Deze organisatie zou een verbinding tot stand moeten brengen tussen de verschillende oppositiegroepen en hun activiteiten moeten coördineren en versterken om democratie tot stand te brengen.⁶⁰ Tijdens de verslagperiode heeft geen van de hierboven genoemde politieke oppositiegroepen militaire of anderszins opvallende activiteiten ontplooid. Gewapende oppositiebewegingen als de *Red Sea Afar Democratic Organisation* willen president Afwerki wel afzetten, maar beschikken niet over voldoende militaire capaciteiten.⁶¹

Generatiekloof

Volgens bronnen is sprake van een scheiding tussen generaties: binnen Eritrea tussen de generatie die voor de onafhankelijkheid gevochten heeft (en aan de macht is) en de generatie die de oorlog niet meer (echt) heeft meegemaakt en niet meer bereid is om de kosten te dragen voor de idealen van de strijd; en buiten Eritrea tussen de oude vluchtelingen (die tijdens de oorlog met Ethiopië van 1998-2000) zijn gevlucht en die zichzelf zien als de echte vluchtelingen) en de nieuwe vluchtelingen die door hen gezien worden als economische migranten.⁶² Binnen Eritrea is zelfkritiek niet gebruikelijk, maar op digitale fora in de diaspora wordt kritiek niet geschuwd, noch op de regering en de partij, noch op de nieuwe generatie Eritreeërs binnen de oppositie.⁶³

<http://www.globalsecurity.org/military/world/eritrea/politics-opposition.htm>. Asmarino, *Eritrea: 10,000*

Telephone calls with Messages of Hope and Solidarity from Freedom Friday, 21 november 2016.

⁶⁰ Er is een wildgroei aan oppositiegroepen met verschillende agenda's en doelstellingen. Assenna, com, *An Urgent Call to All Eritreans Worldwide*, 24 april 2016. Zie bijvoorbeeld mdrebahri.com, *Estifanos, Confusing Treason with Opposition !!*, 14 juni 2016.

⁶¹ EIU, *Country Report Eritrea 4th Quarter 2016*, 20 oktober 2016.

⁶² Erigazette.org, *Integration Eritrean refugees is problematic*, 6 november 2016. DSP, *Niets is wat het lijkt*, 15 december 2016. Vertrouwelijke bron.

⁶³ Zo staat in het artikel '*From Mutual Coexistence to Mutual Suspicion*' het volgende 'Eritrea telt negen etnische groeperingen, elk met een andere cultuur en taal, en figuurlijk gesproken een tiende groep, de EPLF. De elite van de EPLF heeft met slogans als Awet NiHafash (overwinning aan de massa) en Gebar Dembar (de verwarde/blinde burgers) minachting getoond voor de burgerbevolking en haar manier van leven. Geprobeerd werd op militaristische wijze de 'achterlijke' cultuur te vervangen. De waarden van de EPLF zijn onverenigbaar gebleken met de oude culturele waarden en hebben uiteindelijk geleid tot scheidingen, frustraties en verwarring binnen families. Traditionele conflict oplossingen werden vervangen door collectieve gehoorzaamheid waarbij onaanvaardbare en abnormale praktijken werden geaccepteerd. De nieuwe generatie heeft deze politieke cultuur geërfd en overgenomen. Individuele verantwoordelijkheid wordt omgezet in collectieve bestraffing. Zo worden aanhangers van Mesfin Hagos, de overgelopen minister van Defensie, door de oppositie aangevallen vanwege de vroegere banden van Hagos met Afwerki. Op dezelfde manier worden aanhangers van Hamasien verantwoordelijk gehouden voor misdaden die zijn begaan door Afwerki. Handelsmerken als intolerantie, karaktermoord, willekeur en antagonisme van de EPLF/PFDJ zijn overgenomen door veel oppositiegroepen. Dit heeft tot haatzaaien tegen alle strijders van de revolutie geleid en de bestempeling van de onafhankelijkheidsstrijd tot Shiftinet (banditisme).' Awate.com, *From Mutual Coexistence to Mutual Suspicion*, 17 mei 2016.

1.2 Veiligheidssituatie

In de verslagperiode was de veiligheidssituatie in Eritrea relatief rustig. In tegenstelling tot voorgaande jaren waren er geen berichten over *giffa's* (grootschalige razzia's om dienstplichtontduikers op te pakken) in Asmara.⁶⁴ Elders in het land zouden *giffa's* zijn afgenomen. Volgens bronnen is de veiligheidssituatie voor de Eritreeërs in het eigen land beter dan voor de Eritreeërs in Sudan en Libië waar veel mensenrechtenschendingen plaatsvinden.⁶⁵

Incidenten met Ethiopië vonden ook tijdens de verslagperiode weer plaats. Op 12 juni 2016 braken gevechten uit tussen Eritrea en Ethiopië. De oorzaak van de gevechten, die twee dagen duurden, was onduidelijk.⁶⁶ Volgens de *Awramba Times* werd op twee fronten afzonderlijk gevochten: Tsorena en Zalanbesa.⁶⁷ Ethiopië stelde dat de Eritrese troepen waren begonnen met het bombarderen van Ethiopische stellingen.⁶⁸ Volgens de regering in Asmara waren de Ethiopische troepen begonnen en hadden de Ethiopische militairen zware verliezen geleden.⁶⁹ Meer dan tweehonderd Ethiopische militairen zouden zijn omgekomen en meer dan driehonderd zouden gewond zijn geraakt.⁷⁰ Volgens Ethiopische media zouden twee Eritrese bataljons zijn gedecimeerd en had een Eritrese kolonel zich overgegeven.⁷¹ Volgens ooggetuigen bracht Ethiopië grote aantallen militairen en zware artillerie vanuit het zuiden en midden van het land naar de grens met Eritrea in het noorden.⁷² Presidentsadviseur Yemane Gebreab verklaarde tegenover de VN-Mensenrechtenraad dat Ethiopië voorbereidingen trof voor een groot militair offensief en zich beraadde op een totale oorlog.⁷³ Op 20 juni 2016 verklaarde president Afwerki dat achttien soldaten waren omgekomen bij de grensgevechten met Ethiopische troepen op 12 en 13 juni 2016. Er zijn weinig details bekend over de oorzaak of de schaal van de gevechten rondom Tsorona, één van de belangrijkste fronten tijdens de oorlog van 1998 tot 2000. Zowel Eritrea als Ethiopië beweren het slachtoffer te zijn van agressie. Het resultaat van de gevechten is onduidelijk.⁷⁴

⁶⁴ Vertrouwelijke bronnen. EASO, *National service and illegal exit*, november 2016.

⁶⁵ OHCHR, *'Detained and dehumanized' - Report on Human Rights Abuses Against Migrants in Libya*, 13 december 2016. Anadolu Agency, *Millitia recovers 115 human trafficking victims in Sudan*, 8 januari 2017. Vertrouwelijke bronnen.

⁶⁶ Gesuggereerd werd dat Eritrea de aandacht zou willen afleiden van het kort daarvoor verschenen rapport van een speciale VN-commissie over de 'systematische mensenrechtenschendingen' onder Afwerki. Ethiopië zou weer minder aandacht willen voor de recente nederlaag in Somalië waarbij minstens 60 Ethiopische soldaten zouden zijn vermoord door Al-Shabaab. Trouw, *Eritrea en Ethiopië vechten aan de grens*, 15 juni 2016.

⁶⁷ Awramba Times, *Eritrea Admits Border Battle with Ethiopia in Tsorona Front*, 13 juni 2016.

⁶⁸ Bloomberg, *African Union Urges Calm After Eritrea-Ethiopia Border Clashes*, 14 juni 2016.

⁶⁹ Reuters, *Ethiopia says will not escalate border clash with Eritrea*, 14 juni 2016. Shabait.com, *TPLF Regime launches an attack*, 12 juni 2016. Awate.com, *Yet Another Eritrea-Ethiopia Military Clash*, 12 juni 2016. Asmarino, *Eritrea: concern over renewed war with Ethiopia*, 13 juni 2016. AllAfrica, *East Africa: Heavy Fighting Reported on Ethiopia-Eritrea Border*, 13 juni 2016. AFP, *Significant' casualties in Eritrea and Ethiopia border battle*, 14 juni 2016. CSM, *Ethiopia, Eritrea trade accusations over border incident*, 13 juni 2016. Reuters, *Ethiopia says will not escalate border clash with Eritrea*, 14 juni 2016. Bloomberg, *African Union Urges Calm After Eritrea-Ethiopia Border Clashes*, 15 juni 2016. New York Times, *Border Clashes Between Ethiopia and Eritrea Heighten Fears of War*, 13 juni 2016.

⁷⁰ Press Release - *The Invasion of the TPLF regime on the Tsorona Front was quashed on Monday (13 June) morning entailing heavy losses to its troops*, 13 juni 2016.

⁷¹ Walta info, *Ethiopia expects international community to help fix Eritrea or else*, 22 juni 2016. Op de Keniaanse televisie voerden de ambassadeurs van Eritrea en Ethiopië in dit land een heftig debat. *Waltainfo, Ktn debate shows lack of accountability in Eritrea*, 25 juni 2016.

⁷² ESAT News, *Ethiopian regime moving army, heavy artillery to the north of the country*, 1 juli 2016.

⁷³ Presidentsadviseur Yemane Gebreab is tevens voorzitter van de PFDJ. Reuters, *Eritrea tells UN Ethiopia contemplating full-scale war*, 21 juni 2016.

⁷⁴ Oxford Analytica, *Ethiopia and Eritrea will leverage border clash*, 23 juni 2016. Huffington Post, *How Israel Can Help Resolve The Ethiopia-Eritrea Conflict*, 13 juli 2016. Zie ook AllAfrica.com, *East Africa: Sudanese Role Crucial in Bringing Peace Between Ethiopia, Eritrea - Premier*, 15 mei 2016.

1.2.1 Regionale context

Eritrea is lid van de *African Union* en wil het lidmaatschap van de *Intergovernmental Authority on Development* (IGAD) reactiveren (Eritrea had in 2007 zelf het lidmaatschap opgeschort).⁷⁵ Dit wordt echter nog steeds geblokkeerd door Ethiopië en Djibouti die met Eritrea op gespannen voet staan vanwege grensconflicten.⁷⁶

Djibouti

De verhoudingen met Djibouti zijn nog steeds verstoord sinds de vermissing in 2008 van negentien Djiboutiaanse militairen na schermutselingen aan de grens. Tijdens de verslagperiode werden vier Djiboutiaanse krijgsgevangenen vrijgelaten. De Eritrese regering verschaftte geen informatie over haar besluit de impasse te doorbreken bij de onderhandelingen met Djibouti, waarbij Qatar bemiddelde. In september 2016 werd bekend dat één van de overgebleven Djiboutiaanse krijgsgevangenen in detentie was overleden. Eritrea zegt dat het geen verdere Djiboutiaanse krijgsgevangenen heeft. Op haar beurt liet Djibouti in november 2016 alle Eritrese krijgsgevangenen vrij.⁷⁷ Eritrea ondersteunde nog altijd de anti-Djibouti beweging *Front pour la restauration de l'unité et de la démocratie* (FRUD), die tijdens de verslagperiode lichte aanvallen in Noord-Djibouti uitvoerde. Ofschoon het om een betrekkelijk kleine beweging gaat, ondermijnt de FRUD de normalisatie van de betrekkingen tussen Eritrea en Djibouti.⁷⁸

Jemen

Door de burgeroorlog in Jemen, die in 2015 uitbrak na de opstand van de Houthis, en de door Saoedi-Arabië geleide interventie is Eritrea meer in de invloedssfeer van Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten (VAE) terecht gekomen.⁷⁹ Beide landen mochten tijdens de verslagperiode gebruik maken van het Eritrese grondgebied, luchtruim en de territoriale wateren.⁸⁰ Ze namen een groot deel van de Eritrese kustlijn in gebruik om hun militaire reikwijdte uit te breiden.⁸¹ Er werd een permanente militaire basis bij het *Assab International Airport* ingericht. Naast dit vliegveld werd een haven aangelegd, die werd gebruikt voor operaties in Jemen.⁸² Eritrea zou in ruil hiervoor veel hulp en nieuwe leningen hebben ontvangen van de VAE.⁸³ Volgens de *VN-Monitoring Group* is het belang van de strategische ligging van Eritrea tussen de Hoorn van Afrika en de Perzische Golf door het conflict in Jemen toegenomen.⁸⁴

Volgens veiligheidsanalisten bestaat de militaire aanwezigheid in Assab niet alleen uit militairen uit Saoedi-Arabië en de VAE, maar ook uit Jemenitische en andere

⁷⁵ IGAD is een intergouvernementele organisatie van oorspronkelijk acht Oostafrikaanse landen (Uganda, Djibouti, Sudan, Zuid-Sudan, Somalië, Ethiopië, Eritrea en Kenia - na de opschorting van het lidmaatschap van Eritrea zijn het er zeven), die samen de voedselveiligheid, milieubescherming, vrede, economie en integratie in de regio willen bevorderen. Als zodanig is IGAD sinds 1996 de opvolger van IGADD –de *Intergovernmental Authority on Drought and Development*. <http://www.uneca.org/oria/pages/igad-intergovernmental-authority-development>.

⁷⁶ Vertrouwelijke bron.

⁷⁷ Volgens één van de vrijgelaten krijgsgevangenen bevonden zich in september 2014 in kamp Wi'a '2.000 Ethiopische en Somalische rebellen (maar niet van Al-Shabaab). De Somalische rebellen zouden behoren tot de Somalische oppositie in Ethiopië. Dezerzijds is niet bekend wanneer zij zijn gevangenen en door wie. UNSC, S/2016/920, pagina 22, 31 oktober 2016. Asmarino, *Release of Prisoners of War from Eritrea*, 27 november 2016.

⁷⁸ Tijdens de verslagperiode eiste de FRUD verantwoordelijkheid op voor aanvallen op het grondgebied van Djibouti. Op 6 februari 2016 werden twee Djiboutiaanse gendarmes, Zakaria Ismail and Mossa Bahdon Farah, bij een vuurgevecht gedood door gewapende strijders die vanuit Eritrea de grens waren overgestoken. UNSC, S/2016/920, 31 oktober 2016.

⁷⁹ Oxford Analytica, *Ethiopia and Eritrea will leverage border clash*, 23 juni 2016.

⁸⁰ UNSC, S/2015/802, 19 oktober 2015. UNSC, S/2016/920, 31 oktober 2016.

⁸¹ Globalrisksinsight.com, *Strategically located, unhappily isolated: the future of Eritrea's regional standing*, 6 juli 2016.

⁸² UNSC, S/2016/920, 31 oktober 2016. IHS, *UAE deploys fast jets to Eritrea*, 14 november 2016.

⁸³ Oxford Analytica, *Ethiopia and Eritrea will leverage border clash*, 23 juni 2016.

⁸⁴ UNSC, S/2016/920, 31 oktober 2016.

troepen die daar tijdelijk verblijven.⁸⁵ Op satellietbeelden die tussen april en mei 2016 werden genomen kunnen AMX Leclerc tanks, G6 pantser houwitsers en BMP-3 amfibievoertuigen worden waargenomen. Eind september 2016 hadden de meeste voertuigen de basis verlaten.⁸⁶ In Ethiopië verschenen berichten waarin de toenemende invloed van de Golfstaten in Eritrea werd uitgelegd als destabilisatie van de Hoorn van Afrika.⁸⁷

Ethiopië

Evenals in de vorige verslagperiode bleef de relatie met Ethiopië steken in een 'no war-no peace' situatie. Eritrea blijft als voorwaarde voor besprekingen stellen dat Ethiopië zich eerst uit Badme terugtrekt, in lijn met de verplichtingen uit het *Algiers Agreement* en de door de *Eritrea Ethiopia Boundary Commission* (EEBC) vastgestelde grens.⁸⁸ Waar aanvankelijk beide landen het besluit van de EEBC als bindend beschouwden, is Ethiopië daar later op teruggekomen.⁸⁹ De grens tussen beide landen is nog steeds zwaar gemilitariseerd met een *no-man's land* tussen beide legers. Echter, verkenningseenheden van beide kanten – evenals vluchtelingen en migranten uit Eritrea – steken vaak deze 'no-go' zone over. Er ontbreekt elk vertrouwen tussen beide landen en een visie om stappen vooruit te zetten. Volgens sommigen is het verdedigen van de soevereiniteit van Eritrea het enige dat de partij aan de macht legitimiteit verschaft. Daardoor zou de partij belang hebben bij het handhaven van de status quo. Zowel Eritrea als Ethiopië lijken zich erbij te hebben neergelegd dat de enige oplossing is om het langer volhouden dan de ander.⁹⁰

Eritrea en Ethiopië verlenen al jaren op eigen grondgebied steun en onderdak aan elkaars oppositiegroeperingen. Zo zijn het *Eritrean National Salvation Front* (ENSF) en de RSADO vanuit bases in Ethiopië actief in Zuid-Eritrea. Omgekeerd steunt Eritrea het *Ogaden National Liberation Front* (ONLF), *Ginbot 7* en de in Eritrea gevestigde *Ethiopische Tigray People's Democratic Movement* (TPDM).⁹¹

⁸⁵ Ibid.

⁸⁶ Ibid.

⁸⁷ Katehon.com, *The GCC Is Expanding To Eritrea, And It's Not Good For Ethiopia*, 4 januari 2016.

⁸⁸ Een van de voorwaarden van het akkoord van Algiers was dat de *Eritrea Ethiopia Boundary Commission* (EEBC) de grens zou demarkeren. In eerste instantie accepteerden beide landen de uitspraak van de commissie, maar later nam Ethiopië geen genoegen met de vastgestelde grens en bleef het land Badme bezetten. Newsweek, *Why Eritrea's Border With Ethiopia Is a Conflict Zone*, 13 juni 2016.

De EEBC zou volgens sommige onderzoekers het betwiste grensgebied niet zelf hebben bezocht en haar besluiten baseren op de teksten en verdragen die Italië aan Ethiopië heeft opgelegd en op koloniale kaarten die in het voordeel van Italië – en daarmee van Eritrea – waren. Het Akkoord van Algiers van 12 december 2000, waaraan de VN-Veilighedsraad zich conformeerde, zou volgens sommige onderzoekers geen oplossing voor het grensgeschied bieden, aangezien het in allerhaast in elkaar was gezet en werd opgelegd door de internationale gemeenschap die een einde aan de oorlog wilde maken. Eritrea houdt – volgens veel internationale waarnemers niet ten onrechte – vast aan Artikel 4.2 van het Akkoord van Algiers dat bepaalt dat '...The parties agree that a neutral Boundary Commission composed of five members shall be established with a mandate to delimit and demarcate the colonial treaty border based on pertinent colonial treaties (1900, 1902 and 1908) and applicable international law. The Commission shall not have the power to make decisions ex aequo et bono...' Madote.com, *Eritrea-Ethiopia: Respect for International Law, the Way Forward*, 11 april 2016. Geeska Africa, *UN Security Council Must Demand Ethiopia To Withdraw From Sovereign Eritrean Territory It Occupies*, 13 april 2016. Zie ook GSDRC, *The Ethiopia-Eritrea Conflict: Domestic and Regional Ramifications and the Role of the International Community*, 2013. International Journal of Social Inquiry, *Understanding African Relationships: The Case of Eritrean Ethiopian Border Dispute*, 2014. J. Abbink, *Law against reality? Contextualizing the Ethiopian-Eritrean border problem*, 2009.

⁹⁰ africanarguments.org, *Why the skirmishes between Ethiopia and Eritrea won't spiral into full-scale war*, 23 juni 2016.

⁹¹ De Ethiopische oppositiegroepen die onderdak vinden in Eritrea kunnen worden onderscheiden in groepen die het gebied dat ze zeggen te vertegenwoordigen willen afscheiden van Ethiopië, zoals het *Oromo Liberation Front* (OLF) en de ONLF, en groepen die een centralistisch systeem nastreven, zoals Arbegnoch Gembar en 'Ginbot 7' Waltainfo.com, *Creating enemy to stay in power*, 26 juni 2016.

TPDM

In september 2015 liep de voormalige voorzitter van de *Tigray People's Democratic Movement* (TPDM), Mola Asgedom, met achthonderd strijders via Sudan over naar Ethiopië.⁹² De TPDM – vaak aangeduid als 'Demhit' - is de belangrijkste Ethiopische oppositiebeweging die is gefinancierd en getraind in Eritrea. Naar verluidt is de TPDM in toenemende mate verdeeld geraakt.⁹³

Ginbot Sebat

In 2015 fuseerde *Ginbot Sebat* met het *Patriotic Front* om het *Patriotic Ginbot 7* op te richten, met Berhanu Nega als voorzitter. Op 11 augustus 2016 werd een samenwerkingsovereenkomst met het *Oromo Democratic Front* getekend.⁹⁴ Tijdens de verslagperiode bleef Eritrea de *Ginbot Sebat* beweging ondersteunen, onder meer met Eritrese reisdocumenten. In mei 2016 eiste *Ginbot Sebat* de verantwoordelijkheid op voor een aanval waarbij twintig Ethiopische soldaten werden gedood in Arba Minch, in Zuid-Ethiopië.⁹⁵

PAFD

Op 25 maart 2016 werd in Asmara het eerste congres gehouden van de *People's Alliance for Freedom and Democracy* (PAFD). De Alliantie omvat de *Benishangul People's Liberation Movement*, de *Gambella People's Liberation Movement*, het *Ogaden National Liberation Front*, het *Oromo Liberation Front* en het *Sidama National Liberation Front*. De alliantie nam een resolutie aan waarin het stelde vastbesloten te zijn het onderdrukkende minderheidsregime omver te zullen werpen opdat de Ethiopische volkeren hun recht op zelfbeschikking kunnen uitoefenen. De *VN-Monitoring Group* heeft nog niet kunnen onderzoeken of deze alliantie steun uit Eritrea krijgt.⁹⁶

Sudan en Zuid-Sudan

Sudan herbergt meer dan 100.000 vluchtelingen uit Eritrea. Beide landen onderhouden over het algemeen goede relaties. Tijdens de verslagperiode vonden er geen incidenten plaats tussen Sudan en Eritrea. Zie verder paragraaf 4.3.

In het verleden zou Eritrea drie gewapende groeperingen in Zuid-Sudan hebben gesteund: Riek Machar's *Sudanese People's Liberation Movement in Opposition*, George Athor Deng's rebellenbeweging en de David Yau Yau groep. Niet kon worden bevestigd of Eritrea tijdens de verslagperiode nog altijd (een van) deze bewegingen steunde.⁹⁷ Op 24 juni 2016 ondertekenden Eritrea en Zuid-Sudan een luchtvaartovereenkomst. Deze is bedoeld om het aantal directe vluchten tussen beide landen uit te breiden.⁹⁸

Somalië

Vermoedens dat Eritrea nauwe banden onderhield met leiders van *Al-Shabaab* konden na onderzoek door de *Monitoring Group* – evenmin als in 2014 en 2015 - niet worden onderschreven.⁹⁹

⁹² Mola Asgedom zou onenigheid hebben gehad met commandanten van andere anti-Ethiopië gewapende groeperingen, onder wie Berhanu Nega van *Ginbot Sebat*. UNSC, S/2015/802, 19 oktober 2015.

⁹³ De TPDM had kantoren in Asmara, Dekemhare, Massawa en Teseney en eenheden in de meeste grensplaatsen UNSC, S/2016/920, 31 oktober 2016.

⁹⁴ UNSC, S/2016/920, 31 oktober 2016.

⁹⁵ Ethiopië stelde op 12 mei 2016 een plan van Eritrese huurlingen voor een terreuraanslag te hebben verijdeld. De zwaar bewapende huurlingen zouden op 6 mei 2016 zijn opgepakt in een bos in het zuiden van Ethiopië. Een onbekend aantal huurlingen werd gedood toen zij probeerden te vluchten. UNSC, S/2016/920, 31 oktober 2016. Sudan Tribune, *Ethiopia says foiled Eritrea-backed terror attack*, 12 mei 2016.

⁹⁶ UNSC, S/2016/920, 31 oktober 2016.

⁹⁷ The Ethiopian Herald, *Eritrean Regime Has No One to Blame but Itself*, 24 april 2016.

⁹⁸ Hornofafrica.de, *Eritrea and Republic of South Sudan signed air flight agreement*, 24 juni 2016.

⁹⁹ UNSC, S/2016/920, 31 oktober 2016.

1.3 Documenten

1.3.1 Bestuursindeling

Sinds 1997 is Eritrea ingedeeld in zes regio's (Zoba's):

Zoba Maekel (Centraal-Eritrea, hoofdstad Asmara);
 Zoba Debub (Zuid-Eritrea, hoofdstad Mendefera);
 Zoba Gash-Barka (hoofdstad Akurdet);
 Zoba Anseba (hoofdstad Keren);
 Zoba Semienawi Keyih Bahri (Noordelijke Rode Zee, hoofdstad Massawa);
 Zoba Debubawi Keyih Bahri (Zuidelijke Rode Zee, hoofdstad Assab);¹⁰⁰

De Zoba's zijn onderverdeeld in Sub-Zoba's (sub-regio's).¹⁰¹ De laagste bestuurseenheden zijn de Kebabi, die een stadswijk, dorp of gebied beslaan.¹⁰²

De Kebabi-overheden (Mmhidar Kebabi) hebben familieregisters. Daarin worden met de hand alle belangrijke gegevens van een gezin opgeschreven. Wijzigingen in de burgerlijke staat van een gezinslid (zoals huwelijk, geboorte en overlijden) moeten daarin worden geregistreerd. Wanneer gegevens aan een andere overheid/bestuurseenheid moeten worden doorgegeven (zoals ten behoeve van registratie in de digitale databank voor persoonsgegevens) dan worden de gegevens overgeschreven op een blauwe 'overdrachtsbrief'. De Kebabi-overheden geven zelf geen identiteitsdocumenten af.¹⁰³

In Asmara worden de persoonsgegevens rechtstreeks in de digitale databank geregistreerd.¹⁰⁴ In de Zoba Maekel wordt de afgifte van aktes door de burgerlijke stand van de gemeente Asmara gedaan.¹⁰⁵ Aktes die worden afgegeven door de burgerlijke stand van de gemeente Asmara bevatten een referentienummer voor het archief van de burgerlijke stand en het elektronisch bevolkingsregister. Deze aktes zijn computerafdrukken die geen veiligheidskenmerken bevatten; wél zijn ze voorzien van stempels en handtekeningen.¹⁰⁶

De Sub-Zoba overheden (*Mmhidar Sub-Zoba*) buiten de Zoba Maekel hebben geboorte-, huwelijks- en overlijdensregisters en geven de desbetreffende aktes af.¹⁰⁷ Alle Sub-Zoba-besturen in het land zijn bovendien verantwoordelijk voor de invoer van de persoonsgegevens in de digitale databank voor persoonsgegevens.¹⁰⁸

¹⁰⁰ Vertrouwelijke bron.

¹⁰¹ De hoofdstad Asmara was aanvankelijk onderverdeeld in vier Sub-Zoba's (Noord-West, Noord-Oost, Zuid-West en Zuid-Oost). Inmiddels hebben de dertien stadsdistricten van Asmara (Abashawl, Akria, Arbaete Asmara, Edaga Hamus, Gejeret, Gezabanda, Godaif, Maekel Ketema, Mai Temenei, Paradiso, Sembel, Tiravolo, Tsetserat) de status van Sub-Zoba gekregen en zijn niet verder onderverdeeld. Zoba's, Sub-Zoba's en Kebabi beschikken over een bestuur (de Zoba-gouverneurs worden benoemd door de regering), rechtbanken en ofwel een gekozen parlement (baito) of, in plaatsen met minder van 5.000 inwoners, een algemene volksraad (megaba'aya). Vertrouwelijke bron.

¹⁰² De Kebabi zijn officieel onderverdeeld in verscheidene Adi, maar die hebben geen eigen bestuursstructuur. Vertrouwelijke bron.

¹⁰³ Geboorteaktes kunnen ook geruime tijd na de geboorte worden afgegeven. Indien een geboortebewijs (dat wordt afgegeven door een kliniek of een kerk) ontbreekt, kunnen getuigenverklaringen volstaan. Vertrouwelijke bron.

¹⁰⁴ Vertrouwelijke bron. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

¹⁰⁵ De Zoba Maekel heeft dertien Sub-Zoba's in Asmara en drie Zoba's buiten de stad. Vertrouwelijke bron. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

¹⁰⁶ Ibid.

¹⁰⁷ Vertrouwelijke bron.

¹⁰⁸ De Zoba's geven geen identiteitsdocumenten af en registreren geen personen omdat dit de verantwoordelijkheid van de Sub-Zoba's is. Zij zorgen echter voor exploitatie en onderhoud van de digitale databank voor persoonsgegevens (zie 2.1.4). Vertrouwelijke bron.

Het is niet per se nodig voor de registratie van persoonsgegevens persoonlijk naar het kantoor van de Sub-Zoba te gaan. Wie niet persoonlijk op het kantoor kan verschijnen kan volgens een bron een vervanger sturen.¹⁰⁹

Een uittreksel uit het bevolkingsregister, een identiteitskaart (of een kopie daarvan) en een ingevuld aanvraagformulier moeten worden ingediend alvorens officiële aktes van de burgerlijke stand worden afgegeven. Afhankelijk van het soort document dienen ook verscheidene andere documenten te worden overgelegd, zoals een verwijzingsbrief van het Kebabi bestuur of religieuze huwelijksaktes voor een officiële huwelijksakte of een geboortebewijs en inentingsformulieren voor een officiële geboorteakte. Er worden verschillende procedures in het land gebruikt bij de afgifte van officiële documenten, die kunnen verschillen wat betreft opmaak, lettertype, inhoud, en/of formaat. Burgers van andere zoba's mogen om deze reden ook officiële aktes aanvragen bij de burgerlijke stand in Asmara, om deze bijvoorbeeld in het buitenland te kunnen gebruiken.¹¹⁰

Het ministerie voor Immigratie en Staatsburgerschap (*Department of Immigration and Nationality*) geeft paspoorten, identiteitskaarten en uitreisvisa af.¹¹¹ Voorwaarde voor het afgeven van reisdocumenten voor reizen over de grens (paspoort en uitreisvisum) is dat betrokkene zijn of haar nationale dienstplicht heeft vervuld.¹¹² Wie in het buitenland een paspoort (voor buitenlandse reizen) of een identiteitskaart aanvraagt, moet meestal bewijzen dat hij de 'opbouwbelasting' (ook twee procent-belasting of diasporataks genoemd) heeft betaald en moet indien sprake is van een illegale uitreis een 'formulier van spijtbetuiging' ondertekenen.¹¹³

Regelmatig is het naar verluidt voor Eritreeërs om verschillende redenen niet mogelijk binnen korte tijd een identiteitsdocument te verkrijgen. De vele stroomstoringen verhinderen het printen en het raadplegen van de registers. Bovendien zijn de openingstijden van veel instanties beperkt en deels onregelmatig/willekeurig. De ambtenaren die verantwoordelijk zijn voor de afgifte van identiteitsdocumenten zijn vaak afwezig wegens bijscholing of om privéredenen en hebben geen vervanger. Tijdens een onaangekondigd bezoek aan de Sub_Zoba van Keren in september 2016 functioneerde de 'burgerlijke stand' aldaar echter naar behoren.¹¹⁴

1.3.2 Documenten

Identiteitskaart

De Eritrese identiteitskaart (bekend als tasserā of menenet) werd in 1992 geïntroduceerd.¹¹⁵ De blauwe identiteitskaart is qua uiterlijk niet veranderd sinds 1992.¹¹⁶ De kaart bevat de naam, adres, geboorteplaats en -datum, beroep, geslacht en foto van de houder. Ook kan op een identiteitskaart worden vermeld dat

¹⁰⁹ Volgens een bron zou daarbij een notarieel gewaarmerkte volmacht nodig zijn, volgens een andere bron niet. Vertrouwelijke bronnen.

¹¹⁰ De aktes van de gemeente Asmara gelden als meer betrouwbaar en erkend dan de aktes afgegeven door de Sub-Zoba's. Daarom is het mogelijk voor personen die in andere Zoba's wonen om bij de burgerlijke stand van de gemeente Asmara aktes aan te vragen. Daarvoor moet men de vereiste documenten uit zijn woonplaats meenemen. De teksten zijn in Tigrinya en/of Engels. De aktes worden vooral gebruikt in verband met gezinshereniging. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. Vertrouwelijke bron.

¹¹¹ Vertrouwelijke bron.

¹¹² Ibid.

¹¹³ Degene die de spijtbetuiging ondertekent bevestigt dat hij een overtreding heeft begaan door zijn of haar dienstplicht niet te vervullen en bereid is daarvoor te zijner tijd een gepaste straf te accepteren. In de praktijk worden ondertekenaars van de spijtbetuiging echter niet bestraft. EASO, *National service and illegal exit*, november 2016. Vertrouwelijke bron.

¹¹⁴ Vertrouwelijke bronnen.

¹¹⁵ De Proclamatie 21/1992 bepaalt de voorwaarden om in aanmerking te komen voor het Eritrese staatsburgerschap en een nationale identiteitskaart. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

¹¹⁶ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

betrokkene gedemobiliseerd is. In het laminaat van een identiteitskaart staan in zilver/wit de letters PGE.¹¹⁷ Alle Eritreeërs die ouder zijn dan achttien jaar moeten in het bezit zijn van een identiteitskaart. Tot februari 2014 kon vanaf de leeftijd van achttien jaar een (blauwe) identiteitskaart worden aangevraagd.¹¹⁸ In afwachting van een nieuwe identiteitskaart werd de uitgifte van identiteitskaarten vanaf dat moment tijdelijk stopgezet.¹¹⁹ Identiteitskaarten worden uitgegeven door het *Department of Immigration and Nationality*. Aanvragers van een identiteitskaart moeten een verwijzing van hun Kebabi bestuur, een geboorteakte en een bewijs van hun Eritrese staatsburgerschap (de identiteitskaarten van hun ouders of een verklaring van drie getuigen die ouder zijn dan veertig jaar) overleggen bij een van de twaalf kantoren van het ministerie.¹²⁰ Het bureau stuurt vervolgens de aanvraag door naar het hoofdkantoor (*Central Office*) in Asmara. Indien de aanvraag wordt goedgekeurd, krijgt het bureau toestemming een identiteitskaart af te geven.¹²¹

Omdat de Eritrese Migratiedienst de echtheidskenmerken van de oude identiteitskaart als onvoldoende beschouwde werd in juni 2014 een nieuwe identiteitskaart ingevoerd.¹²² De nieuwe kaart heeft het formaat van een creditcard, bevat een *barcode*, een foto en een vingerafdruk van de houder, is machinaal leesbaar en bevat een *personal identification number* (PID), het persoonsnummer van het centrale digitale bevolkingsregister.¹²³ De tekst van de nieuwe identiteitskaart is in het Tigrinya en het Engels. De kleur is lichtgroen: op de achterkant van de kaart staat het lichtgroene logo van de regering in het midden.¹²⁴ De kaart is voorzien van een foto, vingerafdruk en een barcode.¹²⁵ Aanvragers dienen hun oude ID-card mee te nemen. Daarnaast dienen zij een *residence card* en een nieuwe foto te overleggen. Er wordt één vingerafdruk genomen. Bij afgifte van de nieuwe identiteitskaart wordt de oude kaart vernietigd.¹²⁶

Volgens een schatting van de Eritrese Migratiedienst zouden vanaf juni 2014 tot september 2016 ongeveer 150.000 identiteitskaarten zijn aangevraagd. De Migratiedienst heeft zich vooral bezig gehouden met de verwerking van de gegevens van de aanvragers. Begin 2015 is men begonnen met de afgifte. Er zouden pas 70.000 nieuwe kaarten zijn afgegeven.¹²⁷ De nieuwe kaart kost honderd Nakfa (zes EUR).¹²⁸

Hoe wordt omgegaan met mensen die in de tussentijd niet over een identiteitskaart beschikken is onbekend. Volgens de Eritrese Migratiedienst beschikken de meeste Eritreeërs over een identiteitskaart. In de steden heeft iedereen identiteitsdocumenten. Buiten de steden – waar minder controle is – kan men

¹¹⁷ PGE staat voor *Provisional Government of Eritrea*. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

¹¹⁸ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

¹¹⁹ Ibid.

¹²⁰ Deze bevinden zich in Asmara, Mendefera, Dekemhare, Adi Keyih, Barentu, Akurdet, Tesseney, Keren, Massawa, Nakfa, Afabet Assab. Vertrouwelijke bron.

¹²¹ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

¹²² Vaak werden echte identiteitsdocumenten vervalst, bijvoorbeeld door de foto te vervangen. Vertrouwelijke bron. In Ethiopische vluchtelingenkampen zouden 'blauwe kaarten' worden verkocht aan mensensmokkelaars. Vertrouwelijke bron.

¹²³ In het centrale datasysteem in Asmara zijn sinds 2014 alle ID-kaarten met foto's met terugwerkende kracht opgeslagen. Vertrouwelijke bron.

¹²⁴ IRB - Immigration and Refugee Board of Canada, *Eritrea: Appearance of national identity cards, including description of security features and size; whether the acronym 'PGE' is printed on the border of the laminate (2014-May 2015)*, 4 mei 2015.

¹²⁵ Vertrouwelijke bron.

¹²⁶ Ibid.

¹²⁷ Ibid.

¹²⁸ Ibid.

gemakkelijk zonder een *ID-card* en heeft niet iedereen een identiteitsdocument.¹²⁹ Tijdens de verslagperiode bleken Eritreeërs die net aangekomen waren in Sudan in overgrote meerderheid naar eigen zeggen geen identiteitsbewijs bij zich te hebben, terwijl (vrijwel) alle net in Ethiopië aangekomen volwassen Eritreeërs wel een identiteitsbewijs bij zich hadden. Van de daar aangekomen minderjarigen – waaronder veel jonge kinderen – had veertig procent een schoolkaart bij zich. In Ethiopië is de controle op de identiteit van Eritreeërs streng, omdat men bedacht is op mogelijke spionnen. Wie geen identiteitsbewijs bij zich heeft, is op voorhand verdacht en wordt zeer uitgebreid verhoord.¹³⁰

Aanvragen voor een identiteitskaart kunnen ook worden ingediend bij diplomatieke vertegenwoordigingen van Eritrea in het buitenland.¹³¹ Als de aanvrager zijn of haar Eritrese staatsburgerschap niet schriftelijk kan bewijzen, kunnen drie getuigen de Eritrese nationaliteit bevestigen. Na verificatie van de overgelegde informatie op grond van beschikbare bronnen, stuurt de buitenlandse vertegenwoordiging de aanvraag via het ministerie van Buitenlandse Zaken in Asmara door naar de Migratiedienst. Daar wordt de informatie vergeleken met de desbetreffende informatie in de Eritrese burgerlijke stand. Na goedkeuring wordt de identiteitskaart afgegeven en doorgestuurd naar de buitenlandse vertegenwoordiging. Aanvragers moeten daarnaast vaak aantonen dat zij (soms een deel van) de diaspora belasting hebben betaald; deserteurs en dienstplichtontduikers wordt gevraagd een spijtbetuiging te ondertekenen. Familieleden in Eritrea kunnen door de buitenlandse vertegenwoordiging worden gemachtigd de identiteitskaart op te halen.¹³²

Paspoort

In Eritrea is de Immigratiedienst ook belast met de uitgifte van paspoorten. Paspoorten worden uitgegeven in het Engels en Tigrinya en hebben een geldigheidsduur van vijf jaar. Sinds 1 mei 2010 geeft Eritrea paspoorten uit die voorzien zijn van een foto, vingerafdruk en een machine-leesbare zone (niet biometrisch). Aanvankelijk waren deze slechts twee jaar geldig, maar vanaf 2011 zijn zij geldig voor vijf jaar. De paspoorten kosten vierduizend Nakfa in Eritrea en ongeveer tweehonderd USD in buitenlandse vertegenwoordigingen.¹³³ Het paspoort bevat geen elektronische chip.¹³⁴

In de voorwaarden en procedures om een paspoort aan te vragen is in de verslagperiode in Eritrea zelf niets veranderd. Het is in Eritrea nog steeds kostbaar en niet gemakkelijk om een paspoort te bemachtigen – in Sudan is het veel eenvoudiger om een Eritrees paspoort te verkrijgen. Personen die werkzaam zijn, hebben toestemming van hun werkgever/ministerie en van de lokale overheid nodig. Voor de aanvraag van een paspoort bij een regionaal immigratiekantoor dient men een identiteitskaart te overleggen, alsmede documenten waaruit demobilisatie of medische vrijstelling van militaire dienst blijkt. Na akkoord van de Immigratiedienst in Asmara wordt het paspoort afgegeven. Het moet persoonlijk worden aangevraagd en opgehaald.¹³⁵ Dienstplichtigen kunnen geen paspoort aanvragen.¹³⁶

¹²⁹ Bij eventuele aanhouding kunnen familieleden en/of getuigen de identiteit bevestigen. Vertrouwelijke bron.

¹³⁰ Vertrouwelijke bron.

¹³¹ Ibid.

¹³² Zie voor het aanvragen of vervangen van een identiteitskaart in het buitenland de vereisten de desbetreffende internetpagina's van de Eritrese ambassade in de VS en het VK: http://www.embassyeritrea.org/id_cards.htm <http://eritreanembassy.org.uk/identification-card/> EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

¹³³ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

¹³⁴ Het is niet bekend of eerder uitgegeven paspoorten nog gebruikt kunnen worden. Algemeen Ambtsbericht Eritrea van juli 2015.

¹³⁵ Algemeen Ambtsbericht Eritrea van juli 2015.

¹³⁶ Ibid. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. Vertrouwelijke bron.

Ouders kunnen voor hun minderjarige kinderen een paspoort aanvragen, maar minderjarige kinderen die de dienstplichtige leeftijd naderen lopen kans dat hun paspoortaanvraag geweigerd wordt.¹³⁷ Volgens het jaarrapport over de Eritrese mensenrechtensituatie van het Amerikaanse *Department of State* uit 2015 is in de praktijk ook de uitreis van kinderen ouder dan vijf jaar niet toegestaan en wordt aan hen geen paspoort en uitreisvisum verstrekt.¹³⁸

Ook in de procedure voor het aanvragen van een paspoort in het buitenland is in de verslagperiode niets veranderd. Bij de Eritrese ambassades of consulaten moeten dezelfde documenten als in Eritrea worden overgelegd. Er kan worden gecontroleerd of de aanvrager de nationale dienstplicht heeft vervuld. Volgens bronnen is het eenvoudiger om in het buitenland een Eitrees paspoort of ID te verkrijgen dan in Eritrea zelf, vooral in Khartoum.¹³⁹ Ook dienstweigeraars, deserteurs en personen die het land illegaal hebben verlaten, kunnen in het buitenland paspoorten verkrijgen. Wel moeten volgens bronnen kosten en belastingen (waaronder de twee procent diaspora- belasting) betaald worden; deserteurs en dienstweigeraars dienen ook een spijtbetuyging te ondertekenen.¹⁴⁰ Volgens een bron verschilt de prijs van een paspoort sterk per ambassade.¹⁴¹ Soms worden steekpenningen betaald. Paspoorten kunnen ook worden afgehaald door familieleden in Eritrea indien deze daartoe zijn gemachtigd door de Eritrese ambassade.¹⁴² Volgens bronnen worden meer paspoorten bij ambassades aangevraagd dan in Eritrea zelf. Zo geeft de ambassade in Khartoum meer dan duizend paspoorten per jaar af.¹⁴³ Een verlenging van het paspoort voor vijf jaar kan ook op de ambassade worden aangevraagd.¹⁴⁴ Om vanuit Sudan - of vanuit luchthavens als Cairo of Istanbul - naar Eritrea te reizen hebben Eitreeërs niet per se een paspoort nodig. Een identiteitsbewijs volstaat. In het laatste geval wordt de inreis (en later de uitreis) op de luchthaven van Asmara digitaal geregistreerd. Zie ook de informatie onder *Residence Clearance Form*.¹⁴⁵

Vingerafdrukken

Uitsluitend bij het aanvragen van een nieuw identiteitsbewijs en/of een paspoort worden vingerafdrukken afgenomen en opgeslagen in het centrale digitale bevolkingsregister.¹⁴⁶

Residence card

De meeste burgers zijn in het bezit van een *residence card* die – anders dan de ‘oude’ identiteitskaart – een referentienummer (een zogenaamd ASC-nummer dat ook wordt aangeduid als *social security number*) van het elektronische bevolkingsregister bevat.¹⁴⁷ De *residence card* is een print van de gegevens die

¹³⁷ Algemeen Ambtsbericht Eritrea van juli 2015.

¹³⁸ Ibid.

¹³⁹ Algemeen Ambtsbericht Eritrea, juli 2015.

¹⁴⁰ De Eritrese autoriteiten – zowel in Eritrea als op een ambassade - ontkennen dat ambassades controleren of de aanvrager diaspora belasting heeft betaald. Algemeen Ambtsbericht Eritrea van juli 2015. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. Vertrouwelijke bron.

¹⁴¹ Algemeen Ambtsbericht Eritrea van juli 2015.

¹⁴² EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

¹⁴³ De meeste paspoorten die door Eitreeërs (die naar eigen zeggen vluchteling zijn) worden getoond op de Italiaanse ambassade in Khartoum zijn afgegeven in Khartoum. Vertrouwelijke bronnen.

¹⁴⁴ Vertrouwelijke bron.

¹⁴⁵ In de *Travel Information Manual* van december 2016 van de IATA staat dat Eitreeërs die in het bezit zijn van een ID-kaart uitgezonderd zijn van de paspoortplicht wanneer zij Eritrea inreizen. Kennelijk hebben de desbetreffende Eitreeërs het land op illegale wijze verlaten: ze beschikken immers niet over een paspoort met uitreisvisum.

¹⁴⁶ Vertrouwelijke bron.

¹⁴⁷ Dit referentienummer begint met een drie letterige code; de eerste twee letters verwijzen naar de Zoba (AS = Maekel, ZD = Debub, GB = Gash-Barka, KE = Anseba, SK = Northern Red Sea, DK = Southern Red Sea), en de

staan geregistreerd in de databank van de Zoba.¹⁴⁸ Deze print wordt samengevouwen tot het formaat van ongeveer een *creditcard*. De print wordt door de Zoba-autoriteiten gestempeld en daarna als aanvullende informatie bij identiteitskaarten gebruikt.¹⁴⁹ Doordat mutaties zoals geboorte, huwelijk en overlijden (maar ook desertie) worden geregistreerd in de databank, moeten Eritreeërs elk jaar een nieuwe print van hun *residence card* aanvragen.¹⁵⁰ Vanaf de leeftijd van vijftien jaar wordt een individuele *residence card* afgegeven. Deze is (ook) nodig om een identiteitskaart aan te vragen. Eritreeërs dragen de *residence card* in de regel niet bij zich, maar hebben deze thuis liggen.¹⁵¹

Family Residence Card

Het gezinslegitimatiebewijs is een handzame uitdraai van de belangrijkste personalia van alle gezinsleden. Het document is nodig om toegang te krijgen tot de door de overheid gesubsidieerde levensmiddelendistributie.¹⁵² Het gezinslegitimatiebewijs wordt afgegeven door de Sub-Zoba aan één van de familieleden.¹⁵³ Elk jaar moet de *family residence card* worden vernieuwd.¹⁵⁴

In geval van een verhuizing naar een andere Zoba wordt een brief met alle gegevens geprint. In de nieuwe woonplaats wordt het gezin dan opnieuw geregistreerd in de digitale databank. Bij een verhuizing binnen dezelfde Zoba blijft de registratie van kracht, alleen de gegevens worden gewijzigd, het adres wordt bijvoorbeeld aangepast.¹⁵⁵

Geboorteakte

Het is verplicht een pasgeboren kind te laten registreren. Als ouders een geboorte niet binnen drie maanden laten registreren, kunnen zij daarvoor boetes of zelfs gevangenisstraffen opgelegd krijgen.¹⁵⁶ De geboorte moet eerst in het familieregister van het Kebabi-kantoor worden geregistreerd. Daarvoor moet men een bewijsstuk van de geboorte (bijvoorbeeld een kerkelijke doopakte in christelijke

derde letter laat zien of het om een individu (C) of een familie (F) gaat. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. Vertrouwelijke bron.

¹⁴⁸ Elke zoba houdt een elektronisch bevolkingsregister bij dat wordt geactualiseerd met gegevens uit de Sub-Zoba administratie. Uit dit bevolkingsregister kunnen uittreksels worden afgedrukt voor verschillende doeleinden (voor individuen en families). EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

¹⁴⁹ Vertrouwelijke bron.

¹⁵⁰ Ibid.

¹⁵¹ Aangezien bijna alle Eritreeërs staan geregistreerd in de databank van de Zoba, kunnen zij door verstrekking van hun persoonlijke gegevens op eenvoudige wijze een computeruitdraai krijgen. Via het op de *residence card* vermelde ASC-nummer kunnen de autoriteiten bijvoorbeeld controleren of iemand zijn dienstplicht heeft vervuld. De *residence card* wordt getoond bij contacten met de overheid en het afnemen van overheidsdiensten, bijvoorbeeld bij een ziekenhuisopname. Wie geen geldige *residence card* kan tonen wordt in een ziekenhuis wel geholpen, maar moet daarvoor betalen in tegenstelling tot Eritreeërs die wel een geldige *residence card* bij zich hebben. Eritreeërs die illegaal zijn uitgereisd en vervolgens zijn teruggekeerd halen soms na terugkeer een geactualiseerde *residence card* op om opnieuw in aanmerking te komen voor overheidsdiensten. Vertrouwelijke bron.

¹⁵² Ook hier geldt dat men regelmatig een nieuwe print nodig heeft: overleden personen en deserteurs of vermisten worden uit de databank verwijderd, pasgeborenen worden toegevoegd. Vertrouwelijke bronnen.

¹⁵³ Meestal aan de man, omdat hij de boodschappen doet. Met de kaart kan men één keer per maand gesubsidieerd voedsel kopen: granen, sorghum, koffie, rijst en brood. Vertrouwelijke bronnen.

¹⁵⁴ Als een familielid illegaal is uitgereisd, en zijn of haar *residence card* niet na een jaar heeft vernieuwd, wordt diens naam uit de *family residence card* geschrapt. Daardoor krijgt de familie voor deze persoon geen levensmiddelen meer. Vertrouwelijke bron.

¹⁵⁵ Ibid.

¹⁵⁶ De straffen zijn bedoeld om Eritreeërs in ver afgelegen gebieden te stimuleren om hun pas geboren kinderen te laten registreren (en ook te laten vaccineren). De regering heeft in samenwerking met UNICEF verscheidene campagnes gevoerd om de geboorteregistratie te stimuleren. De genoemde straffen lijken vooral symbolische waarde te hebben. Vertrouwelijke bron.

gebieden) evenals een vaccinatiebewijs van het pasgeboren kind overleggen.¹⁵⁷ Daarna geeft het Kebabi-kantoor een 'overdrachtsbrief' af met alle relevante gegevens ten behoeve van het Sub-Zoba-kantoor. Deze brief moet door drie getuigen worden ondertekend.¹⁵⁸

De ouders dienen de overdrachtsbrief, het geboortebewijs en hun *residence card* te overleggen bij de Sub-Zoba. De gegevens worden ingevoerd in de databank, de papieren gegevens worden in een dossier bewaard. Geboorteaktes in Asmara worden door de Zoba Maekel afgegeven.¹⁵⁹ In alle andere Zoba's zijn de autoriteiten van de Sub-Zoba's verantwoordelijk voor de afgifte van aktes van de burgerlijke stand.¹⁶⁰ Geboorteaktes kunnen ook geruime tijd na de geboorte worden afgegeven.¹⁶¹

Huwelijksakte

In Eritrea vinden huwelijken plaats op traditionele wijze, voor de orthodoxe of katholieke kerk of in de moskee. In Asmara kan men bij de burgerlijke stand een burgerlijk huwelijk sluiten. Religieuze aktes worden door de autoriteiten niet erkend als officiële huwelijksaktes, maar wel gebruikt als brondocumenten om een huwelijk te laten registreren bij de burgerlijke stand.¹⁶²

Opvragen aktes vanuit het buitenland

Vertegenwoordigingen van Eritrea in het buitenland geven geen aktes van de burgerlijke stand af. Wel is het mogelijk om via een Eritrese ambassade een persoon in Eritrea te machtigen tot het aanvragen/ophalen van de benodigde akte bij de autoriteiten in de voormalige woonplaats van betrokkene.¹⁶³ De ambassade of het consulaat geeft de gegevens van de aanvrager en diens pasfoto via het ministerie van Buitenlandse Zaken in Asmara door aan de desbetreffende Sub-Zoba. Die print de geboorteakte uit en voorziet deze van de aangeleverde pasfoto en een stempel.¹⁶⁴

Religieuze aktes

Katholieke en orthodoxe kerken houden hun eigen handgeschreven registers bij, die worden gebruikt om doop- en huwelijksaktes af te geven.¹⁶⁵ De sharia-rechtbanken van de Zoba's geven geboorteaktes af.¹⁶⁶

¹⁵⁷ Als een baby wordt geboren in het dorp gaat een van de ouders met een geboortecertificaat van de kerk of drie getuigen boven de veertig jaar naar het Kebabi-kantoor. Ook nemen zij een vaccinatiebewijs van de kliniek mee. Op het platteland bevallen vrouwen soms nog thuis. In Asmara komt dit vrijwel niet meer voor. Vertrouwelijke bron.

¹⁵⁸ Vertrouwelijke bron.

¹⁵⁹ In Asmara is het hele proces gedigitaliseerd.

¹⁶⁰ Vertrouwelijke bron.

¹⁶¹ Op de geboorteakte staan de datum van afgifte, het registratienummer, de namen van de vader, moeder en de pasgeborene, de geboortedatum- en plaats, het geslacht en het adres. Er zijn kleine verschillen tussen de aktes die zijn afgegeven in Asmara en elders afgegeven geboorteaktes. Zo staat in de geboorteaktes van Asmara het ASC-nummer vermeld en de (meestal niet ingevulde) geboortetijd. Als het adres een adres in het buitenland is, bijvoorbeeld Khartoum, dan is de akte vanuit het buitenland aangevraagd. Geboorteaktes kunnen ook geruime tijd na de geboorte worden afgegeven. Als iemand ouder dan veertien is, wordt om een brief van het Kebabi-bestuur gevraagd. Als bewijsstukken van de geboorte ontbreken, kunnen getuigen een verklaring omtrent de geboorte afleggen. Het niet laten registreren van een geboorte hoeft – door de actieve rol van jongeren- en vrouwenorganisaties binnen de gemeenschappen - niet in alle gevallen te betekenen dat de autoriteiten niet op de hoogte zijn van het bestaan van het kind. Vertrouwelijke bron.

¹⁶² EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

¹⁶³ Vertrouwelijke bronnen.

¹⁶⁴ In de Sub-Zoba van Keren werden brieven van ambassades en consulaten met aanvragen van geboorteakten aangetroffen. Vertrouwelijke bron.

¹⁶⁵ De Orthodoxe Kerk gebruikt in het algemeen de Ge'ez (Ethiopische) kalender, maar voor alle andere documenten in Eritrea wordt de Gregoriaanse kalender gebruikt. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

¹⁶⁶ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

Religieuze aktes worden door de autoriteiten niet als geldig identiteitsbewijs erkend. Wel kunnen deze worden gebruikt voor de registratie van gegevens in burgerlijke registers.¹⁶⁷

Kerkelijk huwelijk

Voor de registratie van een kerkelijk huwelijk bij de burgerlijke stand is eerst de registratie in het familieregister van de Kebabi-autoriteiten vereist. Daarvoor dient men de kerkelijke huwelijksakte te overleggen.¹⁶⁸ Het Kebabi-kantoor stelt een 'overdrachtsbrief' op ten behoeve van het Sub-Zoba-kantoor met alle relevante gegevens. Deze brief moet door vier huwelijksgetuigen worden ondertekend. Ten behoeve van de registratie in de digitale databank op het Sub-Zoba-kantoor moet het echtpaar de 'overdrachtsbrief' van de Kebabi-autoriteiten overleggen alsmede de identiteitskaarten, de *residence cards* en de geboorteakten van het echtpaar.¹⁶⁹ Deze documenten respectievelijk kopieën daarvan worden in een dossier gevoegd dat op het kantoor van de Sub-Zoba gearhiveerd wordt. Buiten de Zoba Maekel worden de gegevens met de hand in het huwelijksregister geregistreerd, de huwelijksakte wordt door het Sub-Zoba-kantoor afgegeven.¹⁷⁰ Het echtpaar ontvangt in Asmara een uitdraai van de huwelijksregistratie in de digitale databank. Op basis van dit document geeft de burgerlijke stand van de gemeente Asmara de huwelijksakte af.¹⁷¹

Traditioneel huwelijk

Traditionele huwelijken vinden plaats tijdens een bijeenkomst van het dorp waartoe één of beide huwelijkspartner behoren. De registratie bij de autoriteiten gebeurt overeenkomstig de registratie bij een kerkelijk huwelijk: eerst vindt de registratie in het familieregister van de Kebabi-autoriteiten plaats, daarna de registratie in de digitale databank bij het Sub-Zoba-kantoor. In de Zoba Maekel wordt de huwelijksakte door de burgerlijke stand van de gemeente Asmara afgegeven, in de andere Zoba's door het Sub-Zoba-kantoor.¹⁷²

Bovendien wordt een huwelijksovereenkomst opgesteld die door de echtgenoten en drie huwelijksgetuigen ondertekend wordt. In de Zoba Maekel wordt deze overeenkomst door het Sub-Zoba-kantoor afgegeven. De overeenkomst moet men aan de burgerlijke stand van de gemeente Asmara voorleggen. In de andere Zoba's wordt deze overeenkomst door de Kebabi afgegeven en aan het Sub-Zoba-kantoor voorgelegd.¹⁷³

Burgerlijk huwelijk

Bij de burgerlijke stand van de gemeente Asmara kan men een burgerlijk huwelijk sluiten. Daarvoor moet een ingevuld aanvraagformulier worden afgegeven. Per persoon moeten drie huwelijksgetuigen de ceremonie bijwonen en bevestigen. Het huwelijk wordt daarna meteen door de burgerlijke stand geregistreerd. Het burgerlijk huwelijk moet gesloten worden in een plaats waar één van de huwelijkspartners respectievelijk de ouders in de voorafgaande zes maanden

¹⁶⁷ Vertrouwelijke bron.

¹⁶⁸ Ibid.

¹⁶⁹ In Asmara volstaat een religieuze huwelijksakte omdat er bij gebrek aan een lagere overheid geen 'overdrachtsbrief' van het Kebabi-kantoor bestaat. Vertrouwelijke bron.

¹⁷⁰ Vertrouwelijke bron.

¹⁷¹ In geval van een huwelijk in de orthodoxe kerk wordt het huwelijk door de kerk geregistreerd en moeten het echtpaar en twee getuigen van beide huwelijkspartners ondertekenen. Het echtpaar krijgt een huwelijksakte met het embleem en zegel van de kerk. De datum op de aktes van de orthodoxe kerk is volgens de Ethiopische Ge'ez-kalender. Personen die in een moskee trouwen, moeten hun huwelijk eerst laten registreren door een sharia-rechtbank. Vertrouwelijke bron. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

¹⁷² Vertrouwelijke bron.

¹⁷³ Ibid.

hebben gewoond. Voor het sluiten van een burgerlijk huwelijk moeten beide huwelijkspartners een verklaring van ongehuwd zijn indienen.¹⁷⁴ Als een van beide partners in Eritrea verblijft en de andere partner in het buitenland kunnen de autoriteiten een huwelijksakte afgeven.¹⁷⁵

Huwelijk buiten Eritrea

Kerkelijke huwelijken worden ook afgesloten buiten Eritrea. De Orthodoxe Eritrese kerk in Khartoum, die zevenhonderd leden telt, sluit huwelijken tussen Eritreeërs af. In de meeste gevallen verblijft de vrouw in Sudan en komt de man voor het huwelijk vanuit Europa over naar Khartoum. Ze dienen zich te identificeren met een identiteitskaart uit Eritrea of het land waar ze verblijven.

De identiteit wordt niet geverifieerd in Eritrea, noch hoeft een ongehuwdverklaring te worden overgelegd. Twee maanden voordat de huwelijksceremonie wordt voltrokken wordt een foto van beide partners opgehangen in de kerk, opdat de leden bezwaar kunnen maken indien zij menen te weten dat één van beiden reeds eerder gehuwd is geweest. In 2015 sloot deze kerk soms twintig huwelijken per week af. Voor een huwelijksakte wordt 525 Sudanese Pond (75 EUR) gerekend. Een aldus opgestelde huwelijksakte wordt vervolgens zonder verificatie van de gegevens door de Sudanese autoriteiten tegen betaling gelegaliseerd. Ook in vluchtelingenkampen in Oost-Sudan en Ethiopië worden veel huwelijken tussen Eritreeërs uit de diaspora en in de kampen verblijvende Eritreeërs gesloten.¹⁷⁶

Overlijdensakte

De procedure ten behoeve van de registratie van een sterfgeval is niet duidelijk geregeld en niet overal hetzelfde. Als een patiënt in een ziekenhuis overlijdt worden de datum en de doodsoorzaak geregistreerd op de patiëntenkaart (*Admission Card*) van het ziekenhuis.¹⁷⁷ In principe wordt door de familie een formulier met de gegevens van de overleden persoon ingevuld ten behoeve van de begrafenis. Vervolgens wordt de overledene geregistreerd in het familieregister van het Kebabi-kantoor.¹⁷⁸ Indien nodig – bijvoorbeeld als iemand niet in het ziekenhuis is overleden - kunnen getuigenverklaringen worden gebruikt om het overlijden te bevestigen. Het Kebabi-kantoor geeft vervolgens een 'overlijdensbrief' af voor de Sub-Zoba¹⁷⁹, waar het overlijden wordt geregistreerd in de databank. Door het registreren van een sterfgeval wordt betrokkene automatisch uit het actieve bestand/lopende bestand van de databank verwijderd. De Sub-Zoba kan vervolgens een overlijdensakte uitprinten met alle relevante gegevens.¹⁸⁰ De overlijdensakte is nodig voor het afwickelen van de erfenis en eventuele gerechtelijke procedures.¹⁸¹

Voogdijverklaring

Een voogdijverklaring (*approval of guardianship*) wordt afgegeven door de Sub-Zoba¹⁸² op basis van een uitspraak van de rechtbank. Op de verklaring staat dat de familieraad van de vader en de moeder de voogdij van het betrokken kind (diens naam en leeftijd worden vermeld) heeft goedgekeurd. Op de verklaring staat de reden van de voogdij vermeld, het besluit van de rechtbank en aan wie de voogdij wordt toegekend.¹⁸³

¹⁷⁴ Ibid.

¹⁷⁵ Ibid.

¹⁷⁶ Vertrouwelijke bronnen.

¹⁷⁷ Vertrouwelijke bron.

¹⁷⁸ Het overlijden wordt ook geregistreerd in kerkregisters. Vertrouwelijke bron.

¹⁷⁹ In de Zoba Maekel wordt de afgifte van aktes door de burgerlijke stand van de gemeente Asmara gedaan.

¹⁸⁰ De overlijdensakte bevat de naam van de overledene, de naam van de moeder, de geboorteplaats en –datum, het geslacht, de nationaliteit, de doodsoorzaak, de plaats en datum van overlijden, de plaats waar de overledene is begraven en de naam van het familielid aan wie de overlijdensakte is afgegeven.

¹⁸¹ Vertrouwelijke bron.

¹⁸² Of Zoba in het geval van Asmara.

¹⁸³ Vertrouwelijke bron.

Ouderlijk gezag

Volgens de – overigens niet in werking getrede - grondwet van Eritrea (artikel 22, lid 2) zijn beide ouders in familieaangelegenheden gelijk. Dientengevolge hebben beide ouders het ouderlijk gezag. Het nog steeds geldige artikel 204 van het Eritrese Overgangs Burgerlijk Wetboek (*Transitional Civil Code (TCCE)*) uit 1991, bepaalt dat beide ouders het ouderlijk gezag uitoefenen over minderjarige kinderen. Het TCCE is een geamendeerde versie van het Ethiopisch Burgerlijk Wetboek uit 1960.¹⁸⁴ Als één van beide ouders overlijdt, krijgt de overblijvende ouder de voogdij. Als beide ouders overlijden komt het dichtstbijzijnde familielid voor de voogdij in aanmerking. Volgens artikel 207, lid 1, hebben ouders het recht om een voogd aan te wijzen voor het geval zij overlijden. In artikel 207, lid 2, wordt de bevoegdheid van de voogd ingeperkt. Bij een scheiding wordt een kind dat jonger is dan vijf jaar toegewezen aan de moeder. Volgens de artikelen 241-242 heeft de Familieraad (*Family Council*) de bevoegdheid een voogd aan te wijzen als echtelieden scheiden;¹⁸⁵ als geen van de familieleden geschikt is om voogd te worden, dan mag de rechtbank een willekeurige persoon tot voogd benoemen.¹⁸⁶

In het gewoonterecht worden al naar gelang de etniciteit verschillende regelingen toegepast. Volgens traditie wordt in de huwelijksovereenkomst het voogdijschap voor kinderen in geval van scheiding vastgelegd. In principe volgen kinderen ouder dan vijf jaar de vader, behalve bij de Kunama waar afkomst en overerving de vrouwelijke lijn volgen.¹⁸⁷ Bij de christenen in het hoogland (waartoe de Tigrinya behoren) kunnen de kinderen als ze oud genoeg zijn (vanaf ongeveer veertien jaar) zelf beslissen bij wie ze willen leven. Jongere kinderen wonen meestal bij de moeder, terwijl oudere kinderen bij de vader wonen. In enkele andere etnische groepen leeft de oudste zoon bij de moeder, de oudste dochter bij de vader, voor de overige kinderen wordt per kind beslist bij wie het zal leven.¹⁸⁸

Voogdij in geval van halfwezen en wezen

Indien de ouders van een pasgeborene onbekend zijn of de moeder na de geboorte sterft en de vader het ouderlijk gezag niet kan overnemen, neemt het nationale instituut voor wezen de voogdij over. Belangstellenden kunnen kinderen uit het weeshuis adopteren, mits zij aan bepaalde eisen voldoen. De adoptie moet door een rechtbank bekrachtigd worden.¹⁸⁹

Voogdij in geval van buitenechtelijke kinderen

In geval van buitenechtelijke kinderen oefenen beide ouders het ouderlijk gezag uit. Het moederschap wordt erkend door de geboorte (TCCE, artikel 739). De vader van een onwettig kind wordt erkend indien wordt voldaan aan één van de onderstaande voorwaarden:

- De ouders zich als getrouwd beschouwen en dit door de samenleving/in de maatschappij geaccepteerd wordt, ook al is er geen huwelijksovereenkomst (TCCE, artikel 699) of als getuigen de echtelijke relatie bevestigen (TCCE, artikel 700);

¹⁸⁴ Ibid.

¹⁸⁵ Daarmee verliest de andere ouder de zeggenschap over het kind. Een familieraad bestaat gewoonlijk uit de ouders of twee andere familieleden van beide huwelijkspartners, en een ander lid van de gemeenschap. Vertrouwelijke bron.

¹⁸⁶ <https://www.crin.org/en/library/publications/eritrea-access-justice-children>

¹⁸⁷ Bij de Kunama heeft de vader geen recht op de kinderen na een scheiding, zelfs niet als de moeder de scheiding heeft aangevraagd of als 'schuldig' wordt beschouwd. Vertrouwelijke bron.

¹⁸⁸ Onder de Tigrinya in Eritrea zijn weinig of geen moslims.

<http://orvillejenkins.com/peoples/tigretigraytigrinya.html> Vertrouwelijke bron.

¹⁸⁹ Vertrouwelijke bron.

- De vader het kind als zijn kind erkent (TCCE, artikelen 752, 764, en 765, lid1);
- De moeder de vader noemt en er van uitgegaan kan worden dat dit juist is;
- Als het kind bij een verkrachting is verwekt, kan een rechtbank over het vaderschap beslissen (TCCE, artikel 758 en 740, lid 3).¹⁹⁰

Adoptie

Adoptie komt alleen in aanmerking als er geen andere mogelijkheden zijn en de adoptie in het belang van het kind is. Er wordt onderzoek gedaan naar degenen die op vrijwillige basis een kind willen adopteren. Adoptie wordt in de artikelen 796-806 van het TCCE geregeld. Een adoptie vindt plaats door een overeenkomst tussen zij die adopteren en het te adopteren kind of diens voogd. Volgens het TCCE, artikelen 798 en 802, is een adoptieovereenkomst vereist in de volgende gevallen:

- Tussen degene die adopteert en het te adopteren kind indien het kind ouder dan vijftien jaar is;
- In andere gevallen tussen het te adopteren kind en degene die de voogd van het kind is.

De moeder en de vader van het kind moeten hun goedkeuring geven. Indien één van de beide ouders hiertoe niet in staat is, moet hij/zij door een naaste verwante worden vertegenwoordigd. Als ook dat niet mogelijk is, moet de familieraad toestemming verlenen.¹⁹¹

Artikel 804 van het TCCE stelt dat de overeenkomst door een rechtbank bevestigd moet worden, anders is de overeenkomst niet rechtsgeldig. Bij moslims is de bevestiging door een sharia rechtbank rechtsgeldig. In beide gevallen moeten er goede redenen voor de adoptie zijn en moet de adoptie het welzijn van het kind ten goede komen.¹⁹² Dorpsoudsten (*Shimagle*) zijn niet bevoegd om besluiten omtrent adoptie en voogdijschap te nemen.¹⁹³

Notariële akte

Een notaris in Eritrea bereidt de koopakte van onroerende zaken voor, verifieert het eigendomsrecht en zorgt ervoor dat de overdrachtsakte wordt ingeschreven bij het Kadaster. Ook passeert de notaris transacties bij aan- en verkoop, erfenis en schenking van roerende en onroerende zaken.¹⁹⁴

Travel permit

Voor binnenlandse reizen hebben burgers in het algemeen een reisvergunning (*menqesaqesi wereqet*) of papieren nodig om aan te tonen dat zij hun dienstplicht vervullen of deze hebben afgerond. Vergunningen hebben verschillende formaten, afhankelijk van de instantie die ze afgeeft.¹⁹⁵ Op een vergunning staat het identiteitsnummer van de houder en de goedgekeurde reisroute en –datum, maar geen foto. Buitenlanders hebben een reisvergunning nodig voor alle binnenlandse reizen buiten een straal van 25 km van Asmara.¹⁹⁶ Zie verder paragraaf 2.7.

¹⁹⁰ Ibid.

¹⁹¹ Ibid.

¹⁹² Ibid.

¹⁹³ Ibid.

¹⁹⁴ https://www.fig.net/resources/monthly_articles/2009/september_2009/september_2009_weldegiorgis.pdf.

¹⁹⁵ Dienstplichtigen in militaire dienst krijgen gele reisvergunningen van het ministerie van Defensie, dienstplichtigen bij andere ministeries of burgerinstanties gebruiken een witte. David Bozzini in Surveillance & Society: *Low tech surveillance and the despotic state in Eritrea (2011)*. Agreed Minutes Presentation by Dr. David Bozzini to the asylum and return division of Switzerland– National Service and State Structures in Eritrea, 16 februari 2012. Immigration and Refugee Board of Canada: Eritrea. Military identification cards and permits including appearance (2012-august 2014), 2 september 2014.

¹⁹⁶ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

Demobilisatiekaart

Op een demobilisatiekaart staan de naam, geboortedatum, het dienstplichtnummer en de periode dat betrokkene zijn of haar dienstplicht heeft vervuld vermeld. Ook staat er een foto van betrokkene op de demobilisatiekaart.¹⁹⁷ Voor informatie over personen die in aanmerking komen voor een demobilisatiekaart wordt verwezen naar paragraaf 3.7.3.

Exit-visa

Eritreeërs mogen uitsluitend hun land verlaten met een geldig uitreisvisum die is afgegeven door het *Department of Immigration and Nationality* in Asmara of één van de bijkantoren van het ministerie.¹⁹⁸ In 2013 werden nieuwe uitreisvisa geïntroduceerd die machine-uitleesbaar zijn.¹⁹⁹ Uitreisvisa kosten tweehonderd Nakfa en zijn één maand geldig. De datum waarop iemand naar het buitenland reist wordt vastgelegd, maar men kan op elk willekeurig moment terugkeren.²⁰⁰ Voor nadere informatie over uitreisvisa wordt verwezen naar paragraaf 2.7.1.

Residence Clearance Form

Eritreeërs die minstens drie jaar buiten Eritrea hebben doorgebracht, kunnen indien zij (tijdelijk) terugkeren naar Eritrea bij het *Department of Immigration and Nationality* in Asmara de 'diasporastatus' aanvragen. Ter ondersteuning hebben zij een brief van een buitenlandse vertegenwoordiging nodig.²⁰¹ Volgens bronnen zou ook betaling van de twee procent diaspora belasting en ondertekening van de spijtbetuiging een voorwaarde zijn. Na goedkeuring kan vervolgens binnen een paar dagen een *Residence Clearance Form* (RCF) worden afgegeven.²⁰² Volgens informatie van de autoriteiten zijn houders van dit document vrijgesteld van de dienstplicht en mogen zij Eritrea zonder uitreisvisum weer verlaten, dit in tegenstelling tot hetgeen voorzien is in proclamatie 24/1992.²⁰³ Volgens een bron zijn er verschillende categorieën *Residence Clearance Forms*. Voor de Eritreeërs uit Sudan zou de kaart één jaar geldig zijn, voor Eritreeërs uit andere landen drie jaar.²⁰⁴

Het *Residence Clearance Form* en daarmee de 'diasporastatus' vervalt overigens na een ononderbroken verblijf van drie jaar in Eritrea. Daarna zou de overheid betrokkene weer beschouwen als een inwoner van Eritrea, met de daaraan verbonden verplichtingen (dienstplicht, uitreisvisum). Ook personen die minder dan drie jaar in het buitenland gewoond hebben, zouden bij terugkeer weer als een

¹⁹⁷ Vertrouwelijke bron.

¹⁹⁸ De bijkantoren hebben daarvoor geen toestemming nodig van het hoofdkantoor. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

¹⁹⁹ Een uitreisvisum bevat een registratienummer, de datum en plaats van afgifte, de geldigheidsdatum, de verblijfsperiode, het aantal uitreizen dat is toegestaan, de naam, geboortedatum, nationaliteit, paspoortnummer, het geslacht, de handtekening en de foto van de houder. Het visum wordt in het paspoort geplaatst en gestempeld bij de uit- en inreis. Vertrouwelijke bron.

²⁰⁰ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

²⁰¹ In deze brief wordt verwezen naar een paspoort, een verblijfs- of werkvergunning van betrokkene of een ander document dat aantoont dat betrokkene ten minste drie jaar in het buitenland woont. Vertrouwelijke bronnen.

²⁰² Op het RCF staat een foto van de houder en verder op de voorzijde: *Customer name, Application number, DIN number, Passport number, National ID* en *Gender* (geslacht). Op de achterzijde staan de overgelegde documenten, de datum van afgifte en van geldigheid en een referentienummer. Eritreeërs die langer dan drie jaar buiten Eritrea doorbrengen behouden hun staatsburgerschap. Eritreeërs die een andere nationaliteit hebben aangenomen, worden bij terugkeer behandeld als Eritreeër. Vertrouwelijke bronnen.

²⁰³ Tijdens de gesprekken met de Eritrese autoriteiten maakten deze duidelijk dat het verstrekken van de *Residence Clearance Form* aan terugkerende Eritreeërs, ook als zij zijn gedeserteerd en/of illegaal het land hebben verlaten officieel beleid is om tegemoet te komen aan de wensen van de Eritreeërs in de diaspora. Volgens de autoriteiten is het niet nodig om dit beleid bekend te maken in de *Official Gazette*, omdat alle Eritreeërs hier toch al van op de hoogte zijn. Zie ook de paragraaf 4.1.3. Vertrouwelijke bron.

²⁰⁴ Op *Residence Clearance Forms* die werden gezien tijdens de missie in 2016 stond een geldigheidsduur van zeven jaar. Vertrouwelijke bronnen.

inwoner van Eritrea worden beschouwd en niet als een lid van de diaspora. Dit zou ook kunnen betekenen dat deze personen (weer of alsnog) in dienst moeten.²⁰⁵

Schoolpas

De meeste jongeren hebben een schoolpas. Elke middelbare school geeft een schoolpas uit.²⁰⁶ Bij aankomst in het opvangcentrum Endebaguna in Ethiopië laat naar verluidt veertig procent van de minderjarige Eritrese vluchtelingen zijn schoolpas zien.²⁰⁷ De schoolpas bevat een foto van de houder alsmede de naam van de school, de naam van de houder en diens adres, de klas en het schooljaar.²⁰⁸

Digitale databank

Elke Zoba beschikt over een digitale databank voor persoonsgegevens, die door de Zoba-administratie wordt onderhouden en beheerd. Bijna alle inwoners van het land staan in één van deze databanken geregistreerd, alleen de bevolking van zeer perifere gebieden zoals nomaden staan niet geregistreerd. De databank verzamelt gegevens met betrekking tot inwoners, huizen, huren, etc. Het meest ontwikkeld is de databank van Zoba Maekel waar ongeveer 150 computers van verschillende overheden aan elkaar gekoppeld zijn. De Kebabi-overheden en het ministerie voor Immigratie en Staatsburgerschap hebben echter geen toegang tot dit netwerk.²⁰⁹ Elk record in de databanken heeft een identificatienummer, die bij persoonsgegevens met de lettercode 'ASC' begint. Dit ASC-nummer wordt deels ook aangeduid als *social security number*. De volgende gegevens worden geregistreerd van een persoon:

- registratienummer van het gezin, gezinshoofd;
- namen van de overige gezinsleden;
- woonplaats (Zoba, Sub-Zoba, Kebabi, Adi, postcode, straat, huisnummer);
- ASC-nummer;
- ID-nummer;
- nationaliteit;
- de namen van de vader, grootvader, de moeder en de grootmoeder;
- geboorteplaats en –datum;
- afkomst;
- geslacht;
- etniciteit;
- religie;
- opleiding;
- beroep en baan, maandsalaris;
- gezondheid(stoestand);
- burgerlijke staat;
- status dienstplicht;
- familierelatie tot het gezinshoofd.

De persoons- en gezinsgegevens kunnen op verschillende, gestandaardiseerde manieren geprint worden. Iedereen die in de databank geregistreerd staat ontvangt

²⁰⁵ Vertrouwelijke bron. UK Home Office, Fact Finding Mission to Eritrea : illegal exit and national service, 20 februari 2016.

²⁰⁶ Minderjarigen die zich aanmelden bij de Italiaanse ambassade in Asmara in verband met een aanvraag om gezinshereniging dienen zich te identificeren met een schoolpas. In de stedelijke gebieden beschikken schoolgaande jongeren over een schoolpas. Daarbuiten gaan niet alle jongeren naar school, sommigen moeten de familie helpen bij het hoeden van vee. Dezerzijds is niet bekend of scholen voorwaarden stellen aan het afgeven van een schoolpas. Vertrouwelijke bronnen.

²⁰⁷ Een groot deel van de minderjarigen die zich daar aanmelden is nog te jong om voortgezet onderwijs te volgen. Vertrouwelijke bron.

²⁰⁸ Ibid.

²⁰⁹ Ibid.

een print van de geregistreerde gegevens met het ASC-nummer. Deze print wordt samengevouwen tot het formaat van ongeveer een creditcard. De print wordt door de Zoba-autoriteiten gestempeld en daarna als aanvullende informatie bij identiteitskaarten gebruikt. Dit document heeft meerdere benamingen, onder andere '*residence card*' of '*social security number*'.²¹⁰

Valse en vervalste identiteitsdocumenten

Veel Eritrese documenten worden vaker in het buitenland dan in Eritrea zelf vervalst. In het buitenland is de vraag naar dergelijke documenten groter, aangezien ze in Eritrea ook legaal te verkrijgen zijn.²¹¹ Volgens een bron zijn de aktes van de (civiele) burgerlijke stand afgegeven in Asmara respectievelijk de Zoba Maekel betrouwbaarder dan aktes uit andere regio's van het land.²¹² Onregelmatigheden bij de afgifte/het uitschrijven van de identiteitsdocumenten zijn echter niet uit te sluiten. Dit komt doordat voor de afgifte van verschillende identiteitsdocumenten getuigenverklaringen volstaan wanneer andere documenten ontbreken. Het is daardoor eenvoudig om door middel van onjuiste getuigenverklaringen op zich echte documenten met daarop vervalste gegevens te verkrijgen.²¹³

De Eritrese migratiedienst beschouwt de echtheidskenners van de oude Eritrese identiteitskaart als onvoldoende. Daardoor zou de identiteitskaart relatief gemakkelijk na te maken zijn.²¹⁴ Volgens de Eritrese overheid zouden duizenden niet-Eritrese Afrikanen de oude identiteitskaart gebruiken om asiel aan te vragen in Europa.²¹⁵ In Sudan kunnen Eritreeërs bij de Sudanese politie voor zeventig SDG (tien EUR) een Sudanese vreemdelingenkaart kopen. Daarop kunnen ze een foto en een zelf gekozen naam en geboortedatum zetten. Deze kaart wordt in Sudan niet als geldig identiteitsbewijs erkend, maar wel geaccepteerd tijdens de gezinsherenigingsprocedures op de Nederlandse ambassade in Khartoum.²¹⁶ Volgens een bron worden ook in Khartoum uitgegeven Eritrese paspoorten in sommige gevallen van een valse identiteit voorzien.²¹⁷ Enkele Europese ambassades in Khartoum besteden de beoordeling van door Eritreeërs overgelegde documenten uit aan specialisten of accepteren uitsluitend documenten indien deze door hun ambassade in Asmara zijn gelegaliseerd.²¹⁸ Ambassades van Zweden en Spanje in Khartoum accepteren in de praktijk uitsluitend Eritrese paspoorten als identiteitsbewijs bij het starten van de gezinsherenigingsprocedure en voor toegang tot hun ambassade.²¹⁹

In Sudan worden veel huwelijken gesloten tussen Eritreeërs uit de diaspora en in Sudan verblijvende Eritreeërs. Bij Ethiopische en Eritrese kerken worden briefjes in het Tigrinya opgehangen met daarop '*business marriage*'. Daarop worden de naam en het telefoonnummer vermeld van een Eritrese man die aanbiedt om tegen een

²¹⁰ Ibid.

²¹¹ Alle documenten zijn in Eritrea eenvoudig te verkrijgen, met uitzondering van paspoorten en uitreisvisa. Volgens het mensenrechtenrapport van het *US State Department* komt het voor dat voor de afgifte van paspoorten en uitreisvisa steekpenningen betaald moeten worden. Vertrouwelijke bron.

²¹² Vertrouwelijke bron.

²¹³ Ibid.

²¹⁴ Ibid.

²¹⁵ Naar verluidt worden bijvoorbeeld in vluchtelingenkampen in Ethiopië 'blauwe kaarten' (oude identiteitskaarten) verkocht aan mensensmokkelaars. Awate.com, *Distribution Of New Eritrean ID Cards In The Diaspora*, 11 december 2015. Vertrouwelijke bron.

²¹⁶ De opgegeven identiteit wordt niet gecontroleerd aan de hand van brondocumenten. Volgens bronnen passen Eritreeërs hun identiteit op deze wijze aan op grond van door referenten opgegeven personalia in het kader van procedures van gezinshereniging. Ook door referenten worden bij deze procedures valse documenten gebruikt. Vertrouwelijke bronnen.

²¹⁷ Vertrouwelijke bron.

²¹⁸ Ibid.

²¹⁹ Ibid.

forse financiële vergoeding te trouwen met een Eritrese vrouw die in Khartoum verblijft en langs deze weg graag naar Europa wil reizen.²²⁰ Door de Eritrese kerk afgegeven huwelijksaktes kunnen in Sudan eenvoudig worden gelegaliseerd.²²¹

²²⁰ Ibid.

²²¹ Ook in Uganda afgegeven huwelijksaktes zijn notoir verdacht. Uit onderzoek blijkt dat in veel gevallen één van de twee huwelijkspartners al eerder is gehuwd en dat dit eerdere huwelijk is geregistreerd. Vertrouwelijke bron.

2 Mensenrechten

Objectieve informatie uit de eerste hand over de mensenrechtensituatie in Eritrea is moeilijk te verkrijgen. Er is in Eritrea geen onafhankelijk maatschappelijk middenveld en geen vrije pers. De informatie blijft onvolledig zolang er geen onafhankelijke onderzoekers in Eritrea worden toegelaten. Bronnen beschikken niet altijd over de laatste gegevens en hebben soms belang bij kleuring van de feiten. In dit ambtsbericht worden daarom regelmatig elkaar tegensprekende bronnen opgevoerd om een zo volledig mogelijk beeld te geven van de situatie in Eritrea. In het algemeen werden overheidsdienaren die mensenrechtenschendingen begingen daarvoor niet aangeklaagd of bestraft. Naar verluidt pleegde de regering straffeloos moorden en onderwierp zij gevangenen aan levensbedreigende detentieomstandigheden.²²²

Eritrea boekte tijdens de verslagperiode beperkte vooruitgang met betrekking tot haar internationale toezeggingen op het gebied van mensenrechten. De belangrijkste ontwikkeling was een tweede bezoek van het *Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights* (OHCHR) in februari 2016, na een eerste bezoek begin 2015. De OHCHR kon voor het eerst sinds vele jaren een detentiecentrum bezoeken.²²³ In maart 2016 liet de regering vier krijgsgevangenen uit Djibouti vrij. Daarnaast bezocht een OCHA-delegatie Eritrea. Verder tekenden de minister van Buitenlandse Zaken, Osman Saleh, en het hoofd van de VN-Afvaardiging in Asmara, Christine Umutoni, op 27 mei 2016 een overeenkomst over de invoering van de aanbevelingen van het *Universal Periodic Review* (UPR). Zie verder hierover paragraaf 4.3.²²⁴

Het VN-rapport

De VN-Mensenrechtenraad riep in 2014 een Onderzoekscommissie (*Commission of Inquiry*, COI) in het leven, die een jaar later met een zeer kritisch rapport verscheen.²²⁵ Dit rapport concludeerde in juni 2015 dat vanaf de onafhankelijkheid van Eritrea in 1991 op grote schaal systematische en grove mensenrechtenschendingen hebben plaatsgevonden.²²⁶ Sommige van de schendingen vielen volgens de commissie onder de definitie van misdaden tegen de menselijkheid, zoals buitengerechtelijke executies, marteling en de vaak zeer lange tot soms bijna levenslange dienstplicht en gedwongen tewerkstelling.²²⁷

²²² In het algemeen werden overheidsdienaren die mensenrechtenschendingen begingen daarvoor niet aangeklaagd of bestraft. Naar verluidt pleegde de regering straffeloos moorden en onderwierp zij gevangenen aan levensbedreigende detentieomstandigheden. UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016. US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016. FCO, *Human Rights and Democracy Report 2015 - Eritrea*, 21 april 2016.

²²³ De OHCHR-delegatie bezocht dorpsrechtbanken (*community courts*) en sprak met regeringsvertegenwoordigers en rechters. Verder bezocht de delegatie een aantal dorpsprojecten en het *Semebel Prison and Rehabilitation Centre* in Asmara. Volgens de delegatie was het een kort bezoek dat onvoldoende mogelijkheden bood voor een volledige beoordeling van de mensenrechtensituatie. Er werd ook een workshop georganiseerd over de invoering van de aanbevelingen van het laatste *Universal Periodic Review*. Reuters, *Insight - Crises give Eritrea routes for closer global engagement*, 29 februari 2016. FCO, *Human Rights and Democracy Report 2015 - Eritrea*, 21 April 2016. UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

²²⁴ UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

²²⁵ Leden van de COI zijn: Mike Smith, voorzitter; Sheila B. Keetharuth, speciale VN-rapporteur voor Eritrea en Victor Dankwa uit Ghana. VN-Mensenrechtenraad: *Situation of human rights in Eritrea* (18 juni 2014). En: *Resolution adopted by the Human Rights Council, Situation of human rights in Eritrea* (14 juli 2014). Zie voor de reactie van de Eritrese regering op het eerste rapport van de onderzoekscommissie: Shabait.com, *Commission of Inquiry Report: Devoid of Credibility and Substance*, 19 juni 2015.

²²⁶ De Commissie baseerde haar rapport van 2015 op 160 (vertrouwelijke) schriftelijke getuigenissen en interviews met 550 Eritrese vluchtelingen in de diaspora. Het grootste deel van de getuigenissen en de schriftelijke bronnen had betrekking op de mensenrechtensituatie van vóór de verslagperiode van het Algemeen Ambtsbericht Eritrea van juli 2015. VN-Mensenrechtenraad: *Report of detailed findings of the Commission of Inquiry on human rights in Eritrea* (4 juni 2015).

²²⁷ www.ohchr.org: *Statement to the media by Ms Sheila B. Keetharuth of the Commission of Inquiry* (8 juni 2015).

In juni 2015 werd het mandaat van de commissie met één jaar verlengd.²²⁸ De commissie, die geen toegang kreeg tot Eritrea²²⁹, bracht in juni 2016 haar tweede rapport uit.²³⁰

Het tweede rapport bevatte weinig nieuwe elementen en noemde geen concrete voorbeelden van mensenrechtenschendingen die hadden plaatsgevonden sinds de publicatie van het rapport uit 2015. De VN-onderzoekscommissie stelde opnieuw vast dat in Eritrea sprake is van systematische en wijdverspreide schending van mensenrechten (zoals gedwongen verdwijningen, foltering, slavernij en willekeurige detentie).²³¹ Echter, de commissie noemt vrijwel nergens in het rapport wanneer, waar, hoe en tegen wie de misdrijven zijn begaan, noch wie de daders zijn geweest.²³² De VN-onderzoekscommissie ontving bijna 45.000 petitie van Eritreeërs uit de diaspora. Volgens de voorzitter van de commissie, Mike Smith, waren bijna alle petitie kritisch op het onderzoek en onderdeel van een door de Eritrese overheid tegen de commissie gerichte campagne.²³³

Buitenlandse diplomaten in Eritrea vragen zich af hoe het mogelijk is dat – waar de commissie stelt dat alle mensenrechtenschendingen sinds mei 1991 op grote schaal hebben plaats gevonden – dit eerst in 2015 bekend is geworden. Te meer daar bijna twintig VN-lidstaten die ambassades in Eritrea hebben – en die regelmatig over de mensenrechtenschendingen hebben gerapporteerd – nooit gewag hebben gemaakt van schendingen op een schaal als beschreven in het rapport van de commissie.²³⁴ Buitenlandse diplomaten in Eritrea werden door de commissie wel (buiten Eritrea) gehoord, maar hun visie op de situatie in Eritrea komt in het rapport niet duidelijk naar voren.²³⁵

Volgens diplomatieke bronnen ondermijnt het gebrek aan openheid (vanwege het gebruik van vertrouwelijke bronnen) de geloofwaardigheid van het rapport van de commissie.²³⁶ Volgens dezelfde bronnen schetst het rapport (wel) een correct beeld

²²⁸ UNGA, A/HRC/29/L.23, 30 jun 2015.

²²⁹ Volgens bronnen lijkt de rapporteur van de commissie niet in staat om bruggen te bouwen met de Eritrese overheid en zal dus nooit toegang krijgen tot het land. Sommigen pleiten daarom voor de aanstelling van een wederzijds (door de VN-Mensenrechtenraad en de Eritrese regering) geaccepteerde rapporteur om de impasse te doorbreken. Vertrouwelijke bron.

²³⁰ UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

²³¹ Niet alleen degenen die kritiek uiten op de regering worden volgens de commissie op willekeurige wijze gearresteerd. Overheidsfunctionarissen voeren regelmatig verraad en spionage aan. Onder verraad zou derhalve vallen: gewetensbezwaar tegen de dienstplicht; belijdenis van niet-toegestane godsdienst; verzoek om ontslag uit de militaire/nationale dienst; poging tot onttrekking aan militaire dienst; proberen het land te verlaten; het informeren naar de verblijfplaats van een familielid; belediging van een hooggeplaatste ambtenaar of partijlid of het hebben van een vriend of familielid die wordt beschuldigd van een overtreding of misdrijf. Ten aanzien van politieke dissidenten lijkt de regering alle vormen van oppositie de mond te hebben gesnoerd; degenen die zich in het verleden tegen de regering hebben uitgesproken zijn over het algemeen verdwenen, gevlucht of is anderszins het zwijgen opgelegd. UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

²³² De enige uitzondering hierop is een lijst van individuele- en massa-executies in paragraaf 93 en een verwijzing naar een schietincident in Asmara op 3 april 2016. De commissie beroept zich op de bescherming van de getuigen, maar het vertrouwelijke karakter van de door de commissie gebruikte informatie ontnemt de Eritrese regering de mogelijkheid om zich tegen (mogelijk valse) aantijgingen te verweren. Mede daardoor wijst de Eritrese regering het rapport in zijn geheel af. Vertrouwelijke bron.

²³³ Volgens Smith was het niet mogelijk om te onderzoeken hoe wijdverspreid de druk op Eritreeërs was om te tekenen, maar was de druk het hoogst in landen waar Eritreeërs geen asielzoekers zijn, maar gastarbeiders. Daar moeten Eritreeërs geregeld hun paspoort vernieuwen om een werkvergunning te krijgen. In landen als het Verenigd Koninkrijk of Nederland is dat niet het geval. Wel sprak de commissie daar met Eritreeërs die niet wisten hoe hun naam op de lijst was gekomen. NRC, *VN: misdaden tegen de menselijkheid in Eritrea*, 9 juni 2016.

²³⁴ UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016. Frankfurter Allgemeine, *Alles gar nicht so schlimm in Eritrea?*, 6 januari 2017. De commissie, die zelf Eritrea niet heeft kunnen bezoeken, benadrukt dat de façade van rust en kalmte buitenlanders in Eritrea zand in de ogen strooit. Vertrouwelijke bron.

²³⁵ Ibid. The New York Times, *It's Bad in Eritrea, but Not That Bad*, 23 juni 2016.

²³⁶ Dat de commissie volgens bronnen grotendeels is afgegaan op getuigen die een belang hebben bij hun verklaring om hun asielaanvraag of –status te rechtvaardigen leidt volgens bronnen tot een onevenwichtig beeld en kan van invloed zijn geweest op de conclusies van het rapport. Vertrouwelijke bron.

van het totale gebrek aan transparantie en het willekeurige karakter van gerechtelijke procedures die de rechtsstaat ondermijnen en tot vrijwel volledige straffeloosheid van de veiligheidsdiensten leiden.²³⁷ Ook wordt volgens bronnen het gebrek aan fundamentele rechten en politieke vrijheden adequaat beschreven.²³⁸

Het VN-rapport besteedt nauwelijks of geen aandacht aan sociaaleconomische rechten en gaat voorbij aan de grote inspanningen van de regering om, in samenwerking met VN-organisaties en het ICRC, basisgezondheidszorg en onderwijs te verzorgen voor dorpsgemeenschappen. Ook wijzen bronnen erop dat de Eritrese regering medewerking heeft toegezegd aan een project van UNDP om de door de regering geaccepteerde aanbevelingen van het *Universal Periodic Review* (UPR) uit te voeren.²³⁹ Voor meer informatie hierover wordt verwezen naar paragraaf 4.3.

Ten aanzien van de aansprakelijkheid voor de mensenrechtenschendingen wijst de onderzoekscommissie op de centralisatie van de macht in handen van de president, het vage onderscheid tussen de regering en de PFDJ en de centrale rol die wordt gespeeld door het *National Security Office*, dat verantwoordelijk wordt gehouden voor de meeste gevallen van willekeurige arrestatie, gedwongen verdwijning en foltering. Gelet op de aard van het autoritaire regime, concludeert de commissie dat functionarissen op het hoogste niveau van de Staat en de PFDJ en leidinggevende officieren verantwoordelijkheid dragen voor misdaden tegen de menselijkheid.²⁴⁰

Volgens de commissie probeert de Eritrese regering de bevolking onder controle te houden door maatregelen als de lange nationale dienstplicht, regelmatige oproepen voor herhaalde militaire oefeningen, het uitoefenen van druk door voorwaarden te stellen aan de distributie van gesubsidieerd voedsel, het ontkennen van fundamentele rechten of het discreet bespioneren van de bevolking in de openbare ruimte. Volgens critici van het rapport is de 'volledige controle' van de staat over de burgers echter in tegenspraak met het feit dat duizenden jongeren jaarlijks het land verlaten, terwijl vele anderen de dienstplicht ontlopen.²⁴¹

De Eritrese regering stelde in reactie op het rapport van de onderzoekscommissie dat de nationale dienstplicht is gerechtvaardigd door de voortdurende dreiging vanuit Ethiopië en het falen van de internationale gemeenschap om de bevindingen van de *Eritrea Ethiopia Boundary Commission* (EEBC) te implementeren.²⁴² Volgens Eritrea worden vrouwen niet gediscrimineerd: vrouwen namen deel aan de bevrijdingsstrijd en bezetten dertig procent van de hooggeplaatste posities. Christenen en moslims leven volgens de regering harmonieus samen in Eritrea, er zijn geen religieuze spanningen. Er bestaat volgens Eritrea geen *shoot-to-kill* beleid

²³⁷ Vertrouwelijke bron.

²³⁸ Ibid.

²³⁹ Eritrea heeft 92 aanbevelingen van de 200 uit de UPR aangenomen en is nu met UNDP en Noorwegen bezig om deze te implementeren. Hierover wordt tevens overleg gevoerd met de EU-delegatie in Asmara. UNDP, *Fast Facts: Supporting Eritrea's efforts to build an inclusive economy based on sustainable growth and greater resilience*, 28 december 2016. Vertrouwelijke bronnen.

²⁴⁰ De commissie wijst er op dat de aansprakelijkheid tevens geldt voor degenen die aanzetten of opdracht geven tot deze misdaden of deze organiseren; niet alleen houdt de commissie de daders aansprakelijk, maar tevens degenen die behulpzaam zijn bij de uitvoering van de misdaden of deze toestaan. Vertrouwelijke bron.

²⁴¹ Hoewel het buiten kijf staat dat Eritrea geen enkele vorm van democratie kent, is een totalitaire controle zoals in Noord-Korea volgens bronnen niet mogelijk omdat de middelen daartoe eenvoudigweg ontbreken. Vertrouwelijke bronnen.

²⁴² De VN-Onderzoekscommissie schrijft hierover: 'Op 13 april 2002 deed de EEBC uitspraak in het territoriaal geschil tussen Eritrea en Ethiopië. De EEBC kende onder meer het door beide landen opgeëiste dorp Badme (met ongeveer 1500 inwoners) toe aan Eritrea. De VN-Onderzoekscommissie stelde in haar rapport van 2015 vast dat de internationale gemeenschap en de Verenigde Naties nog altijd verantwoordelijk zijn voor het niet uitvoeren van het besluit van de EEBC over de demarcatie van de grens tussen Eritrea en Ethiopië. De commissie voegde daar aan toe dat Eritrea de niet-implementatie van het EEBC-besluit vaak heeft aangegrepen om repressieve praktijken te rechtvaardigen.'

aan de Eritrese grenzen.²⁴³ Onderwijs en gezondheidszorg zijn gratis in Eritrea en Eritrea heeft belangrijke vorderingen gemaakt bij het behalen van de VN-Millennium Doelstellingen.²⁴⁴ Eritreeërs verlaten het land volgens de regering vanwege economische redenen en omdat zij in Europa vrijwel automatisch asiel krijgen, niet omdat ze het slachtoffer zijn van mensenrechtenschendingen.²⁴⁵ Volgens Eritrea is de VN-Onderzoekscommissie niet neutraal, maar politiek gemotiveerd, spreekt de commissie alleen wie zij wil maar blijft onbereikbaar voor personen die háár willen spreken.²⁴⁶

Het is moeilijk om een duidelijk beeld te krijgen van mensenrechtenschendingen. In het rapport van de VN-onderzoekscommissie wordt verwezen naar gevangenen, die vijftien jaar geleden zijn opgepakt en nog steeds niet zijn vrijgelaten, maar recentere zaken worden niet concreet genoemd.²⁴⁷ Om een helder beeld te krijgen van de situatie is het volgens internationale waarnemers noodzakelijk om een betrouwbaar en onafhankelijk onderzoeksinstituut/organisatie een diepte onderzoek te laten doen in Eritrea. De internationale gemeenschap in Asmara heeft hierop verscheidene malen – maar tot nog toe zonder succes - aangedrongen bij de Eritrese overheid.²⁴⁸

2.1 Juridische context

2.1.1 *Internationale Verdragen en Protocollen*

Eritrea is partij bij de volgende verdragen van de Verenigde Naties op het terrein van mensenrechten, te weten:

- Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind (sinds 1994), alsmede het optionele protocol betreffende kinderen in gewapende conflicten (sinds 2005) evenals het optionele protocol betreffende kinderhandel, kinderprostitutie en kinderpornografie (sinds 2005);
- Het Verdrag inzake de Uitbanning van Alle Vormen van Discriminatie van Vrouwen (sinds 1995);
- Het Internationaal Verdrag inzake de Uitbanning van Alle Vormen van Rassendiscriminatie (sinds 2011);
- Het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten (sinds 2001);
- Het Internationaal Verdrag inzake Burger- en Politieke Rechten (sinds 2002);²⁴⁹
- Het Internationaal Verdrag tegen Foltering en andere Wrede Onmenselijke en Onterende Behandeling of Bestrafing (sinds 2014);
- Het Protocol inzake de Voorkoming, Bestrijding en Bestrafing van Mensenhandel, in het bijzonder Vrouwenhandel en Kinderhandel (sinds 2014).²⁵⁰

²⁴³ Volgens de onderzoekscommissie is het *shoot-to-kill* beleid niet afgeschaft. Wel is duidelijk dat het beleid de afgelopen jaren minder stringent is toegepast. Verwezen wordt naar voetnoot 433.

²⁴⁴ Vertrouwelijke bron. Zie ook <http://www.er.undp.org/content/eritrea/en/home/post-2015/mdgoverview.html>.

²⁴⁵ Ook melden de Eritrese autoriteiten dat veel Eritrese migranten in werkelijkheid Ethiopiërs zijn. Information Note from the Eritrean Embassy in Brussels, 11 januari 2017. Zie ook voetnoot 550. Vertrouwelijke bronnen.

²⁴⁶ Zie <http://www.eritrea-smart.org/content/preliminary-response-government-eritrea-report-commission-enquiry>.

²⁴⁷ Gevangenen die verdwenen werden vaak verondersteld te zijn gestorven. US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016.

²⁴⁸ Vertrouwelijke bron.

²⁴⁹ *United Nations Treaty Collection* (UNTC), www.un.org, geraadpleegd 22 november 2016. www.minbuza.nl/producten-en-diensten/verdragen/mensenrechtenverdragen.

²⁵⁰ *United Nations Treaty Collection* (UNTC), www.un.org, geraadpleegd 22 november 2016. www.minbuza.nl/producten-en-diensten/verdragen/mensenrechtenverdragen.

Voorts is Eritrea partij bij:

- Het Afrikaanse Handvest inzake de Rechten van de Mens en Volkeren (sinds 1999);
- Het Afrikaanse Handvest inzake de Rechten en het Welzijn van het Kind (sinds 1999).²⁵¹

2.1.2 Grondwet

De grondwet van Eritrea, die op 23 mei 1997 werd goedgekeurd door het parlement, is nooit in werking getreden.²⁵² Tijdens een redevoering op de dag van de Onafhankelijkheid in mei 2014 kondigde president Isaias Afwerki aan dat een nieuwe grondwet zou worden opgesteld. In februari 2016 deelde de adviseur van de president, Yemane Gebreab, de VN-onderzoekscommissie mee dat een comité was opgericht om zich te buigen over de opstelling van een nieuwe grondwet.²⁵³ Aan het einde van de verslagperiode was er nog geen nieuwe grondwet.

2.1.3 Overige nationale wetgeving

Na de de facto onafhankelijkheidsverklaring in 1991 werd een rechtsstelsel ingevoerd dat was gebaseerd op Ethiopische wetgeving. Het Ethiopische Wetboek van Strafrecht van 1957 werd bijvoorbeeld omgedoopt tot het Overgangs Wetboek van Eritrea. De belangrijkste hervorming van de wetgeving vond plaats in 1997, maar de toen ingevoerde overgangswetgeving is volgens bronnen niet in werking getreden.²⁵⁴ In mei 2015 werden vier wetboeken uitgegeven: een Wetboek van Strafrecht, een Burgerlijk Wetboek, een Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en een Wetboek van Strafvordering.²⁵⁵ Slechts het Wetboek van Strafrecht bevat een bepaling over de inwerkingtreding. Artikel 3 bepaalt dat het in werking treedt zodra het is gepubliceerd in de *Official Gazette*. Het Burgerlijk Wetboek is niet *online* beschikbaar. De andere wetboeken zijn in het Engels op het internet beschikbaar, maar het is niet duidelijk of ze zijn gepubliceerd in de *Official Gazette*. Het nieuwe Wetboek van Strafrecht en het Burgerlijk Wetboek zijn naar verluidt in het Engels te verkrijgen in een boekhandel in Asmara.²⁵⁶

Volgens getuigen van de VN-onderzoekscommissie hebben Eritrese rechters de nieuwe wetboeken niet ontvangen en passen zij nog steeds de oudere overgangswetgeving toe. De *Eritrean Permanent Mission to the United Nations* in New York verstrekte het nieuwe Wetboek van Strafrecht aan de VN-onderzoekscommissie, maar bevestigde niet dat het in werking is getreden.²⁵⁷

Volgens deze getuigen is het Overgangs Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering een verkleinde en aangepaste versie van het Ethiopische Wetboek van Burgerlijke

²⁵¹ Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR), www.ohchr.org, geraadpleegd 22 november 2016.

²⁵² http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---ilo_aids/documents/legaldocument/wcms_126648.pdf.

²⁵³ UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

²⁵⁴ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. Volgens de Eritrese regering zijn de overgangswetten wel in werking getreden. Shabait.com, *GOE Puts into Effect Civil and Penal Codes and Associated Procedures*, 11 mei 2015.

²⁵⁵ De VN-onderzoekscommissie kreeg de beschikking over een exemplaar van het nieuwe Wetboek van Strafrecht van 15 mei 2015 (*Penal Code of Eritrea of 15 May 2015*). UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

²⁵⁶ Volgens de Eritrese regering zijn de wetten na publicatie van kracht. Shabait.com, *GOE Puts into Effect Civil and Penal Codes and Associated Procedures*, 11 mei 2015. UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016. Zie Eritrea: *Civil Procedure Code [Eritrea], 15 May 2015, available at: <http://www.refworld.org/docid/55a51d914.html>*. Voor het Wetboek van Strafrecht zie: <http://www.refworld.org/pdfid/55a51ccc4.pdf>. Voor het Wetboek Strafvordering zie: http://www.ilo.org/dyn/natlex/natlex4.detail?p_lang=en&isn=101053&p_count=4&p_classification=01.

²⁵⁷ UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

Rechtsvordering van 1961. Zo bevatten beide wetboeken bepalingen dat gedetineerden binnen 48 uur na hun arrestatie voorgeleid moeten worden. Beide vereisen ook dat de beschuldigde aanwezig is bij zijn of haar proces. En beide verbieden arrestaties zonder arrestatiebevel tenzij sprake is van heterdaad.²⁵⁸

De president en de ministeries vaardigen per decreet nieuwe regelgeving uit, die tot stand komt zonder goedkeuring van het parlement. Deze 'proclamaties' worden gepubliceerd in de *Gazeta Awagiat Ertra*. Andere rechtsbronnen zijn onder meer maatregelen van de overheid, waaronder orders van het militair gezag en persoonlijke maatregelen van de president. Daardoor kan weinig betekenis worden toegekend aan de geschreven wetten.²⁵⁹

Over de conclusies van de VN-onderzoekscommissie ten aanzien van de rechtsstaat in haar eerste rapport, verklaarde de Eritrese regering: 'Eritrea is een rechtsstaat. De regering heeft 176 proclamaties en meer dan 120 verordeningen uitgevaardigd en toegepast. De herziening van overgangswetgeving en de uitvaardiging van nieuwe civiele en strafwetgeving die in overeenstemming is met algemeen geaccepteerde normen toont aan dat de regering voortdurend is toegewijd aan de versterking van de rechtsstaat.'²⁶⁰

2.2 Toezicht en rechtsbescherming

Ook in deze verslagperiode was het voor de internationale gemeenschap moeilijk de mensenrechtensituatie in Eritrea te monitoren. Het land toonde ten opzicht van de vorige verslagperiode iets meer bereidheid om samen te werken met de internationale gemeenschap.²⁶¹ De Eritrese regering tekende een overeenkomst met UNDP om de door de regering geaccepteerde aanbevelingen van het *Universal Periodic Review* (UPR) uit te voeren.²⁶² VN-organisaties als UNICEF en UNDP, die in 2011 hun activiteiten moesten beëindigen, zijn in de verslagperiode opnieuw actief geweest. Hetzelfde geldt in beperkte mate voor internationale ngo's. In Eritrea zijn geen lokale mensenrechtenorganisaties of onafhankelijke organisaties vanuit het maatschappelijk middenveld actief. Alle bestaande organisaties staan onder strikt toezicht van de overheid.²⁶³ Het *International Committee* van het Rode Kruis (ICRC) is nog altijd actief in Eritrea, maar voornamelijk voor Ethiopische vluchtelingen ter plaatse, en met andere hulpprojecten in gebieden die door het Eritrese/Ethiopische conflict getroffen zijn. Het ICRC heeft geen toestemming van de autoriteiten om gedetineerden of mensen in strafkampen bezoeken.²⁶⁴ Ook kregen internationale mensenrechtenorganisaties, de speciale VN-rapporteur voor Eritrea en leden van de VN-onderzoekscommissie ondanks verzoeken daartoe geen toestemming om Eritrea te bezoeken.²⁶⁵

²⁵⁸ Ibid.

²⁵⁹ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

²⁶⁰ *Commission of Inquiry Report: Devoid of credibility and substance*. Available at: <http://www.shabait.com/news/local-news/20031-commission-of-inquiry-report-devoid-of-credibilityand-substance>, para. 12.

²⁶¹ Vertrouwelijke bronnen.

²⁶² Voor meer informatie hierover wordt verwezen naar paragraaf 4.3. Vertrouwelijke bronnen.

²⁶³ UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016. US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016.

²⁶⁴ Freedom House: *Freedom in the World 2015 - Eritrea*, maart 2015. US Department of State: *Country Report on Human Rights Practices 2014 - Eritrea*, juni 2015.

²⁶⁵ UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

2.3 Naleving en schendingen

Tijdens de verslagperiode vonden volgens de VN-onderzoekscommissie opnieuw ernstige mensenrechtenschendingen plaats zoals gedwongen verdwijningen, foltering en willekeurige detentie.²⁶⁶ De VN-onderzoekscommissie ziet ook de lange dienstplicht als ernstige schending van mensenrechten.²⁶⁷ De commissie houdt de Eritrese Staat verantwoordelijk voor deze schendingen. In het bijzonder zouden het *Special Court* en de veiligheidsdiensten verantwoordelijkheid dragen.²⁶⁸ Andere schendingen betreffen het gebrek aan vrijheid van meningsuiting, van vergadering en van godsdienst.²⁶⁹

De internationale gemeenschap is over bovengenoemde schendingen periodiek in overleg met de Eritrese overheid. Samen met het UNDP, dat hiervoor een overeenkomst is aangegaan met de Eritrese regering, wordt door de EU-delegatie in Asmara gewerkt aan de uitvoering van de door de regering geaccepteerde aanbevelingen van het *Universal Periodic Review* (UPR). Dit proces verloopt echter moeizaam.²⁷⁰ Een van deze aanbevelingen – verbetering van de vrijheid van meningsuiting – heeft geleid tot een media training van *Finn Church Aid* waaraan ervaren Finse journalisten hebben meegewerkt.²⁷¹ Ook het eerste bezoek van de OHCHR aan een detentiecentrum en het bezoek van een Engelse rechter, Sir Peter Cresswell, om met Eritrese juristen te spreken over voor Eritrea relevante wetgeving en de verbetering van het rechtsstelsel komen voort uit de UPR-aanbevelingen.²⁷² Zweden stelt regelmatig aan de orde dat de Zweeds/Eritrese journalist Dawit Isaak al sinds 2001 in de gevangenis zit.²⁷³

Ofschoon de wet en de niet ingevoerde grondwet foltering en willekeurige detentie verbieden, vinden beide in Eritrea plaats. En hoewel de vrijheid van meningsuiting volgens de wet is toestaan, wordt dit recht in de praktijk ingeperkt door de overheid.²⁷⁴ Ofschoon in meerdere rapporten en VN-resoluties informatie is opgenomen over mensenrechtenschendingen op diverse gebieden – en ook de internationale gemeenschap en velen binnen de Eritrese diaspora in verschillende landen van mening zijn dat deze schendingen plaats vinden - is het niet mogelijk om concrete voorbeelden daarvan tijdens de verslagperiode te geven, omdat betrouwbare en controleerbare informatie hierover ontbreekt. Dit is vooral te wijten aan de beperkte toegang tot Eritrea voor onafhankelijke journalisten, onderzoekers en mensenrechtenorganisaties.²⁷⁵ Om die reden is het evenmin mogelijk om aan te geven of de mensenrechtensituatie in Eritrea in het algemeen is

²⁶⁶ Ibid.

²⁶⁷ Ook andere bronnen laten zich zeer kritisch uit over de lange dienstplicht, maar wijzen er tevens op dat in de praktijk voor veel Eritreeërs de (merendeels civiele) dienstplicht recentelijk aanmerkelijk is bekort. UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016. UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea : illegal exit and national service*, 20 februari 2016. EASO, *National service and illegal exit*, november 2016.

²⁶⁸ UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016. Vertrouwelijke bron.

²⁶⁹ Ibid.

²⁷⁰ Gesprekken vinden plaats met adviseurs van de president, die plotseling standpunten kunnen wijzigen. Vertrouwelijke bron.

²⁷¹ Ibid.

²⁷² De internationale gemeenschap dringt aan op meer bezoeken aan detentiecentra. Zie voor het bezoek van de Engelse rechter: The Slynn Foundation, *E- Bulletin No 13*, april 2016. Vertrouwelijke bron.

²⁷³ RSF vroeg aan de VN-Mensenrechtenraad speciale aandacht voor Dawit Isaak. RSF, *Reporters without borders gives a statement on Eritrea before the UN Human Rights Council*, 14 maart 2016. Vertrouwelijke bron.

²⁷⁴ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016.

²⁷⁵ Hierbij wordt door bronnen ook verwezen naar de gebruikte onderzoeksmethode van de VN-onderzoekscommissie, die uitsluitend geanonimiseerde getuigen opvoert en waarbij in veel gevallen niet duidelijk is waar en door wie mensenrechtenschendingen zijn gepleegd. Overigens is daarmee niet gezegd dat gebruik is gemaakt van onbetrouwbare getuigen of dat de getuigenissen op zich niet serieus genomen behoren te worden. Ook in andere rapporten, waaronder die van de VK, worden geanonimiseerde getuigen geciteerd. De door de VK gebruikte citaten geven duidelijk tijd en plaats van handeling aan. Vertrouwelijke bron.

verbeterd of verslechterd.²⁷⁶ Volgens bronnen is wel sprake van een verslechtering van de economie en repressie tegen de private sector.²⁷⁷ Deze bronnen stellen overigens dat de mensenrechtensituatie in andere landen in de Hoorn van Afrika, zoals in Ethiopië, niet veel beter is.²⁷⁸

Bij buitengewoon ernstige mensenrechtenschendingen, zoals foltering en willekeurige detentie, lijkt het volgens de VN-onderzoekscommissie om grootschalige schendingen te gaan, maar zijn internationale waarnemers in Eritrea van mening dat het om geïsoleerde gevallen gaat.²⁷⁹

De Eritrese overheid onderneemt naar eigen zeggen maatregelen om mensenrechtenschendingen tegen te gaan.²⁸⁰ Er is evenwel geen systeem om schendingen of verbeteringen bij te houden.²⁸¹ Volgens buitenlandse waarnemers kan de bevolking tegen sommige mensenrechtenschendingen, zoals seksueel geweld en verkrachting, wél bescherming van de overheid inroepen – ook als de daders overheidsfunctionarissen zijn, en tegen andere, zoals machtsmisbruik door bijvoorbeeld het *Special Court*, niet.²⁸²

Familieleden van mensen die betrokken zijn bij voor de overheid onwelgevallige zaken²⁸³ lopen volgens de VN-onderzoekscommissie nog altijd, maar volgens de meeste buitenlandse waarnemers – anders dan in het verleden – geen noemenswaardige risico's (meer) op represailles. Dit geldt ook voor familieleden van mensen die zich in het buitenland bevinden en die al dan niet contacten met een Eritrese ambassade hebben gehad.²⁸⁴

Tijdens de verslagperiode heeft Eritrea de deur naar de buitenwereld enigszins open gezet. Buitenlandse organisaties, zoals de Ierse ngo Vita²⁸⁵ en *Finn Church Aid*, werkten samen met Eritrese organisaties en buitenlandse journalisten van onder meer de BBC en *Radio France International* (RFI) bezochten het land en konden – met of zonder begeleiding – met allerlei Eritreeërs vrijuit spreken. Ook de Nederlandse journalisten Koen de Recht en Arnold Karskens bezochten tijdens de verslagperiode Eritrea. Diverse Europese landen, waaronder Nederland, stuurden *Fact Finding* missies die toegang kregen tot plaatsen buiten Asmara.²⁸⁶

Tussen de internationale gemeenschap en de Eritrese regering wordt een open discussie over mensenrechten gevoerd, maar het is volgens waarnemers eenvoudiger om over sociaal-economische rechten te discussiëren dan over politieke rechten. In de meeste gevallen worden de onderwerpen door de Eritrese regering voorgedragen.²⁸⁷

²⁷⁶ Er hebben geen grote veranderingen plaats gevonden. Soms worden positieve stappen gezet, maar worden deze volgens waarnemers daarna weer teniet gedaan. Vertrouwelijke bron.

²⁷⁷ Vertrouwelijke bron.

²⁷⁸ Ibid.

²⁷⁹ De buitenlandse waarnemers in Eritrea baseren hun bevindingen op hun veelvuldige contacten met lokale Eritreeërs, die zich de afgelopen tijd meer uiten dan voorheen. Vertrouwelijke bronnen. Zie ook Frankfurter Allgemeine, *Alles gar nicht so schlimm in Eritrea?*, 6 januari 2017.

²⁸⁰ UNGA, A/HRC/WG.6/18/ERI/1, 8 november 2013.

²⁸¹ Vertrouwelijke bronnen.

²⁸² Vertrouwelijke bron.

²⁸³ Zoals illegale uitreis, het niet vervullen van de dienstplicht, het deelnemen aan oppositionele activiteiten.

²⁸⁴ Het was in het verleden bedoeld om te voorkomen dat mensen het land uit zouden vluchten. Daarna gebeurde dit niet meer. Toch maken Eritreeërs in de diaspora zich hierover nog zorgen. Vertrouwelijke bronnen.

²⁸⁵ CatholicIreland.net, *Ireland supports Eritrea in cattle project*, 23 maart 2016.

²⁸⁶ Madote.com, *All foreign visitors to Eritrea acknowledge negative narrative of the country are false: EU ambassador*, 18 mei 2016. BBC.com, *Inside Eritrea: Bras, bios and backward shoes in war exhibit*, 23 mei 2016. BBC.com, *Eritrea celebrates 25 years of independence after war with Ethiopia*, 24 mei 2016.

²⁸⁷ Gesproken wordt onder meer over zaken die verband houden met de nationale dienstplicht, FGM, kindhuwelijken en economische bijstand aan jongeren. Vertrouwelijke bronnen.

Tijdens de *International Conference on Eritrean Studies (ICES)*, die van 20-22 juli 2016 plaatsvond in Asmara en waaraan wetenschappers uit veel landen deelnamen, stelden naar verluidt de buitenlandse sprekers zich kritischer op dan de binnenlandse sprekers. Waarnemers leidden hieruit af dat een meer open discussie wel mogelijk is, maar alleen binnen zorgvuldig afgebakende kaders.²⁸⁸ Eritreeërs zeggen volgens waarnemers wat ze denken in een gesprek onder vier ogen, maar stellen zich gereserveerder op als er meer mensen bij zijn.²⁸⁹

2.4 Vrijheid van meningsuiting

Vrijheid van meningsuiting en persvrijheid worden in artikel 19 van de voorlopige grondwet van Eritrea gegarandeerd. De praktijk is echter anders en ook in deze verslagperiode bleef de Eritrese regering deze rechten in ernstige mate beperken.²⁹⁰ Alle media in Eritrea zijn eigendom van de regering en worden gecontroleerd door het ministerie van Informatie.²⁹¹ Volgens de VN-onderzoekscommissie zijn er geen aanwijzingen dat het recht op vrije meningsuiting en de vrijheid van vergadering zijn verbeterd.²⁹² Tijdens de verslagperiode vonden geen hervormingen of wijzigingen op het gebied van de vrijheid van meningsuiting plaats. Wel kregen de Eritreeërs volgens buitenlandse waarnemers meer ruimte om zich te uiten.²⁹³ Tijdens de verslagperiode kreeg een aantal buitenlandse journalisten toestemming om Eritrea te bezoeken.²⁹⁴

2.4.1 Pers

Volgens de *Press Proclamation Law* uit 1996 moeten kranten en journalisten een vergunning hebben en publicaties eerst aan de overheid voorleggen.²⁹⁵ Alle media worden gecontroleerd door het ministerie van Informatie.²⁹⁶ In de 2015 *World Press Freedom Index* van *Reporters Without Borders* staat Eritrea (voor de achtste keer achtereen) op de laatste plaats.²⁹⁷ Bij de *Freedom of the Press Index* nam Eritrea in 2016 de 94^e plaats in op de ranglijst van honderd landen, waarmee het volgens *Freedom House* tot de tien minst persvrije landen in de wereld behoort.²⁹⁸ Deze indexcijfers hebben echter betrekking op de omstandigheden voor de media en de journalisten in Eritrea en niet op de toegang van Eritreeërs tot de buitenlandse media.²⁹⁹

²⁸⁸ Vertrouwelijke bron. Zie <http://www.ices-eritrea.org/>.

²⁸⁹ Vertrouwelijke bron.

²⁹⁰ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

²⁹¹ Freedom House, *Freedom of the Press 2015 –Eritrea*, 2016. US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016.

²⁹² UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

²⁹³ De buitenlandse waarnemers – diplomaten en medewerkers van buitenlandse (VN)organisaties en bedrijven - in Eritrea baseren hun bevindingen op hun veelvuldige contacten en gesprekken met lokale Eritreeërs, die zich de afgelopen tijd meer uiten dan voorheen. Vertrouwelijke bronnen.

²⁹⁴ UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

²⁹⁵ Journalisten dienen een vergunning te hebben. Het drukken of de publiceren van een document van iemand zonder vergunning is strafbaar, evenals het drukken en verspreiden van verboden buitenlandse publicaties. US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016.

²⁹⁶ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

²⁹⁷ RSF, *Eritrea – last in the World Press Freedom Index for the last eight years*, 11 juni 2015. FCO, *Human Rights and Democracy Report 2015 - Eritrea*, 21 April 2016.

²⁹⁸ Freedom House, *Freedom of the Press 2015 –Eritrea*, 2016.

²⁹⁹ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

2.4.2 *Radio en Televisie*

In Eritrea zijn alle radio- en televisiestations eigendom van de staat, zoals het tv-station *EriTV*, radio *Dimtsi Hafash (Voices of the masses)* en *Radio Zara*.³⁰⁰ Eritreeërs kunnen via satellietshotels programma's van CNN, de BBC en Al-Jazeera ontvangen, hoewel de uitzendingen zo nu en dan worden geblokkeerd.³⁰¹ Overal in Asmara, Massawa en andere steden en in toenemende mate op het platteland worden satellietshotels gebruikt. Daarmee kunnen ook radiostations van de diaspora – zoals Radio Erena uit Parijs³⁰² - en uit Ethiopië worden ontvangen.³⁰³

2.4.3 *Gedrukte media*

De kranten die in Eritrea verschijnen staan onder staatscontrole.³⁰⁴ Via de website van het ministerie van Informatie, *shabait.com*, heeft men toegang tot onder meer de kranten *Eritrea Profile* (Engels), *Haddas Ertra* (Tigrinya), *Eritrea Haddas* (Engels) en *Eritrea Alhaditha* (Arabisch). Bij de laatste drie gaat het om één krant in meerdere talen. Het ministerie controleert daarnaast de kranten *Tigrigta* (Tigrinya) en *Geled* (Tigrinya).³⁰⁵ Enkele jaren geleden gaf de oppositiebeweging *Arbi Harnet (Freedom Friday)* een krant uit, maar tijdens de verslagperiode had *Freedom Friday* vrijwel geen mogelijkheden om in Eritrea te opereren.³⁰⁶

2.4.4 *Journalisten*

In september 2001 werden elf journalisten bij een serie razzia's gearresteerd en nadien op onbekende plaatsen vastgehouden. De Eritrese regering heeft vanaf dat moment geweigerd te zeggen waar ze zijn en of ze nog in leven zijn. Volgens *Reporters Without Borders* zijn van hen nog slechts vier in leven: Dawit Isaak, Seyoum Tsehaye³⁰⁷, Amanuel Asrat en Temesgen Gebreyesus.³⁰⁸ De regering ontkende dat Dawit Habtemichael, Mattewos Habteab en Wedi Itay zijn overleden in gevangenschap, maar weigerde details over hun gezondheid en detentie bekend te maken.³⁰⁹ Volgens het *Committee to Protect Journalists* zaten op 1 december 2014 23 journalisten in de gevangenis.³¹⁰ In januari 2015 werden zes journalisten, die vanaf 2009 vastzaten, op borgtocht vrijgelaten.³¹¹ De regering rechtvaardigt het gebrek aan persvrijheid door te verwijzen naar noodmaatregelen in verband met de 'no war, no peace' situatie na de grensoorlog met Ethiopië.³¹² De meeste onafhankelijke journalisten verbleven in detentie of in het buitenland, waardoor de lokale media weinig kritiek uitten op de regering.

³⁰⁰ Via de website van het ministerie van Informatie, *shabait.com*, heeft men toegang tot het meertalige televisiestation *EriTV*, het radiostation *Dimtsi Hafash* (Stem van de Massa), dat uitzendt in elf verschillende talen en de FM-zender *Radio Zara*. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

³⁰¹ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

³⁰² Wel werd het signaal van *Radio Erena* de afgelopen jaren regelmatig gestoord. *Freedom House, Freedom of the Press 2015 – Eritrea*, 2016.

³⁰³ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016.

³⁰⁴ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

³⁰⁵ Ibid.

³⁰⁶ Vertrouwelijke bron.

³⁰⁷ RSF vroeg aan de VN-Mensenrechtenraad speciale aandacht voor Dawit Isaak, een Zweeds-Eritrese journalist en voor Seyoum Tsehaye, het voormalige hoofd van de Eritrese Televisie. RSF, *Reporters without borders gives a statement on Eritrea before the UN Human Rights Council*, 14 maart 2016.

³⁰⁸ RSF, *Cases of missing journalists in ten countries referred to UN*, 28 augustus 2015.

³⁰⁹ RSF, *Eritrea urged to provide evidence that three journalists are still alive*, 2 september 2015. Zie ook RSF, *Eritrea: RSF asks Sweden to investigate journalist's detention*, 29 juni 2016. RSF, *Eritrea ended media freedom 15 years ago this month*, 21 september 2016.

³¹⁰ <https://cpj.org/imprisoned/2014.php>. Er is geen recentie informatie bekend.

³¹¹ Bereket Misghina, Yirgalem Fisseha Mebrahtu en Basillios Zemo van *Radio Bana*; Meles Negusse Kiflu van *Radio Bana* en *Radio Zara*; Girmay Abraham van *Radio Dimtsi Hafash* en *Petros Teferi*. US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016.

³¹² De Eritrese regering heeft tegenover de VN-onderzoekscommissie verklaard dat na de onafhankelijkheid geen enkele Eritreër wegens het uitkomen voor de eigen mening of het bekritisieren van de overheid is gedetineerd, zolang de openbare orde of de soevereiniteit niet in het geding was. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016. UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

Journalisten pasten zelfcensuur toe uit angst voor represailles van de regering.³¹³ Tijdens de verslagperiode werden voor zover bekend geen journalisten opgepakt.³¹⁴

2.4.5 *Internet*

Er is in de verslagperiode niet veel veranderd in het gebruik van internet. Volgens de *International Telecommunication Union* (ITU) beschikte in 2015 1,1% van de bevolking over een internetaansluiting. Daarnaast maken veel Eritreeërs gebruik van internetcafés.³¹⁵ Met 1,1% behoort het land al jaren tot de onderste drie van van de *ICT Development Index*, een lijst met 166 landen, die de ITU opstelt.³¹⁶ De infrastructuur voor het internet is in handen van *EriTel (Eritrea Telecommunication Services Cooperation)*. *EriTel* is ook een internet provider.³¹⁷ Vermoedelijk controleerde de overheid een deel van het internetverkeer, waaronder e-mails. Het gebruik van internetcafé's met beperkte bandbreedte was wijdverspreid in Asmara – waar ongeveer honderd kleine internetcafés zijn - en andere grote steden, maar de meerderheid van de bevolking had geen toegang tot internet. Naar verluidt bezochten spionnen van de regering regelmatig internetcafé's.³¹⁸ De regering ontmoedigde burgers om websites van de oppositie in te zien door deze websites en de ontwerpers ervan als saboteurs te bestempelen. Niettemin waren de websites over het algemeen beschikbaar.³¹⁹ Er zijn verscheidene onafhankelijke en door de oppositie in de diaspora ontworpen websites actief. De belangrijkste zijn *Awate*, *Asmarino* en *Assenna*. Ook het radiostation Erena in Parijs is op internet in Eritrea te beluisteren.³²⁰

2.4.6 *(Mobiele) telefonie*

Volgens de ITU beschikt slechts zeven procent van de burgers in Eritrea in 2015 over een mobiele telefoon. Volgens Eritel zou het aantal in 2016 tien procent zijn.³²¹ *Eritrea Telecom* (Eritel) bouwde in 2014 110 celmasten met een dekking van 85% van het land. Ongeveer 500.000 Eritreeërs waren aangesloten op het net van Eritel.³²² Dienstplichtigen mogen niet over een mobiele telefoon beschikken. Het door de overheid gecontroleerde Eritel heeft het monopolie over de aansluitingen. Het is niet eenvoudig noch goedkoop om een mobiele telefoon te verkrijgen.³²³

2.5 **Vrijheid van vereniging en vergadering**

De Eritrese wetgeving en de niet-geïmplementeerde grondwet voorzien in vrijheid van vereniging en vergadering. In de praktijk beperkte de Eritrese overheid deze vrijheid.³²⁴ Deze situatie is in de verslagperiode niet gewijzigd.

³¹³ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016. Freedom House, *Freedom of the Press 2015 - Eritrea*, 2016.

³¹⁴ Volgens Freedom House zouden in 2011 voor het laatst journalisten zijn gearresteerd. Freedom House, *Freedom of the Press 2015 - Eritrea*, 2016.

³¹⁵ Tegenover 0.5% in 2009. <https://knoema.com/atlas/Eritrea/Internet-users-per-100-inhabitants>

³¹⁶ Ter vergelijking volgen hierna percentages van enkele andere landen in Afrika: Sudan 29,6%, Ethiopië 4,4% Tsjad 3,3%, Centraal-Afrikaanse Republiek 4,1%, Niger 2,4%. <http://www.itu.int/net4/ITU-D/idi/2015/>. Zie ook <http://www.internetworldstats.com/stats1.htm>. Overigens hebben volgens een bron (vrijwel) alle Eritreeërs die zich melden bij westerse ambassades in Khartoum een mobiele telefoon bij zich. Vertrouwelijke bron.

³¹⁷ Andere internetproviders zijn onder meer Erisol, Ewan en tFanus.

³¹⁸ Zie bijvoorbeeld Asmarino, *Eritrea: Security forces target Internet Cafes in Search of 'Opposition Activities'*, 7 september 2016.

³¹⁹ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

³²⁰ Ibid.

³²¹ Tegenover 2.5% in 2009. Volgens gegevens van *GSMA Intelligence* beschikte in 2015 25% van de Afrikaanse bevolking over een mobiele telefoon. GSMA, *The Mobile Economy - Africa 2016*, 2016.

<https://knoema.com/atlas/Eritrea/Mobile-cellular-subscriptions-per-100-inhabitants>.

³²² *telecompaper.com*, *Eritel covers 85% of Eritrea, where only 10% have phones*, 18 mei 2016.

³²³ Bloomberg Businessweek: *Eritrea's communications disconnect*, 26 juni 2014. Vertrouwelijke bron.

³²⁴ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016.

2.5.1 *Vrijheid van vereniging*

De PFDJ is de enige politieke partij in Eritrea. Alleen verenigingen en organisaties die geaffilieerd zijn met de PFDJ worden toegestaan. Vakbonden zoals de *National Union of Women*, de *National Union of Youth and Students* (NUEYS) en de *Confederation of Eritrean Workers* zijn door de overheid gecontroleerde satellieten van de partij.³²⁵ Volgens de regering is 'de vorming van politieke partijen opgeschort in afwachting van relevante wetgeving', maar 'is dit nooit een belemmering geweest voor de vorming van professionele en maatschappelijke verenigingen'. De regering doelt daarbij op vakbonden. Ook wijst de regering op wetten die de rechten van werknemers beschermen.³²⁶

2.5.2 *Vrijheid van vergadering*

Demonstreren tegen het regeringsbeleid of het anderszins uiten van kritiek is niet mogelijk in Eritrea. Bijeenkomsten van leden van niet-erkende godsdiensten zijn niet toegestaan. Voor sommige bijeenkomsten stelde de regering zo nu en dan een vergunning voor de deelnemers verplicht. Bij bijeenkomsten van grote groepen zonder toestemming vooraf greep de regering soms in. Dit gold niet voor bijeenkomsten van aan de regering geaffilieerde organisaties en voor huwelijken, begrafenissen en geloofsbelijdenissen van de officieel geregistreerde religies.³²⁷ De VN-onderzoekscommissie geeft voorbeelden over aantastingen van de vrijheid van vergadering, maar deze vonden vóór de verslagperiode plaats.³²⁸

2.6 **Vrijheid van godsdienst en levensovertuiging**

De Eritrese wetgeving en de niet geïmplementeerde grondwet voorzien in vrijheid van godsdienst.³²⁹ In de praktijk beschermde en respecteerde de overheid deze vrijheid niet en daarin is het afgelopen jaar geen verandering gekomen.³³⁰ Ook de beperking van godsdienstvrijheid tijdens de militaire en maatschappelijke dienst is in de verslagperiode niet gewijzigd. Het was soldaten en dienstplichtigen in het leger verboden hun geloof te belijden.³³¹

Op de *World Watch List 2017* van *Open Doors* is Eritrea van de 3^e naar de 10^e plaats gedaald van de vijftig staten waar christenen het zwaarst worden vervolgd.³³² De *US Commission on International Religious Freedom* (USCIRF) betitelde Eritrea in april

³²⁵ UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016. US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016.

³²⁶ UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

³²⁷ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016.

³²⁸ UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

³²⁹ Er zijn geen betrouwbare statistieken over aanhangers van diverse geloven. Volgens schattingen van de regering, religieuze organisaties en lokale VN-bronnen bestaat ongeveer 48-50% van de bevolking uit christenen en 48-50% uit soennitische moslims. (Volgens de *Pew Charitable Trust* zou het aantal christenen 57% uitmaken en de moslims 36%). De christenen zijn voornamelijk Eritrees-Orthodox, katholiek en protestants. De overige christelijke groeperingen (samen ongeveer vijf procent) bestaan uit leden van de Grieks-Orthodoxe Kerk, de Pinkstergemeente en Jehovah-getuigen. Ongeveer twee procent van de bevolking is animistisch; er is een kleine Bahai gemeenschap van 300 leden. De Joodse gemeenschap telt minder dan vijf personen. Van de Eritreeërs die het land verlaten is de meerderheid christen. Echter, daar slechts vijf procent van de bevolking leden van niet-erkende christelijke godsdiensten zijn – die het daardoor zwaar hebben – en de overige christenen (45-52%) geen problemen vanwege hun geloof ondervinden, lijkt – hoewel dezerzijds niet bekend is of hier onderzoek naar is gedaan – een direct verband tussen geloof en migratie voor de meerderheid van de christenen niet te gelden. USCIRF, *Annual Report 2016– Countries of Particular Concern: Eritrea*, 15 april 2016. US Department of State, *2015 Report on International Religious Freedom – Eritrea*, 10 augustus 2016.

³³⁰ US Department of State, *2015 Report on International Religious Freedom – Eritrea*, 10 augustus 2016. USCIRF, *Annual Report 2016– Countries of Particular Concern: Eritrea*, 15 april 2016.

³³¹ USCIRF, *Annual Report 2016– Countries of Particular Concern: Eritrea*, 15 april 2016.

³³² Open Doors: *World Watch List 2016*.

2016 wederom als 'Country of Particular Concern', zoals al sinds 2004 gebruikelijk.³³³

Slecht vier godsdiensten zijn toegestaan: de Eritrese Orthodoxe Kerk, de Rooms-Katholieke Kerk, de Luthers Evangelische Kerk en de Soennitische Islam. Leden van deze erkende religieuze groeperingen konden evenals voorheen openlijk hun geloof belijden. Individuele leden konden wel problemen ondervinden als ze zich te weer stelden tegen de overheidsbemoeyenis met hun kerk.³³⁴ Want de overheid bleef de erkende religieuze stromingen controleren en zich bemoeien met benoemingen. De orthodoxe Patriarch Abune Antonios, die in 2007 protesteerde tegen deze overheidsbemoeyenis, staat nog steeds onder huisarrest.³³⁵

De Patriarch zou in slechte staat van gezondheid verkeren en medische zorg ontberen.³³⁶ In april 2016 werden tien Orthodoxe priesters gedetineerd wegens het protesteren tegen zijn voortdurende detentie.³³⁷

De regering stond toe dat een beperkt aantal moslims, vooral ouderen en degenen die niet geschikt waren voor de nationale dienstplicht, kon deelnemen aan de Hadj en naar het buitenland kon reizen voor religieuze studie. De regering stond niet toe dat islamitische groepering werden gesubsidieerd door regeringen van landen waar de islam de dominante factor is, om geen buitenlandse 'fundamentalistische' of 'extremistische' tendensen binnen te halen.³³⁸

2.6.1 Niet-erkende religieuze groeperingen

Geloofsbelijdenis door leden van niet-toegestane religieuze groeperingen is strafbaar. Leden van niet-erkende religieuze groeperingen -zoals Baptisten, Evangelische groeperingen, Zevende Dags Adventisten, Presbyterianen- en vooral Pinkstergemeentes en Jehova's ondervonden evenals in de afgelopen jaren ernstige beperkingen bij het uitoefenen van hun geloof.³³⁹ Plaatsen van samenkomst werden of bleven gesloten en de overheid verstoorde religieuze diensten bij mensen thuis. Gelovigen werden zonder aanklacht opgepakt en vastgehouden in zware omstandigheden.³⁴⁰ Ook hebben leden van niet-erkende religieuze groeperingen nog steeds moeite bij het verkrijgen van paspoorten en uitreisvisa. Gewetensbezwaren van met name leden van Pinkstergemeentes en Jehova's om de nationale dienstplicht te vervullen werden niet erkend.³⁴¹ Ook de Baha'i hadden het nog steeds moeilijk.³⁴²

³³³ USCIRF, *Annual Report 2016– Countries of Particular Concern: Eritrea*, 15 april 2016.

³³⁴ In de tweede helft van 2015 werden twee priesters van orthodoxe kloosters gearresteerd. Andere priesters vluchtten naar Ethiopië. US Department of State, *2015 Report on International Religious Freedom – Eritrea*, 10 augustus 2016. USCIRF, *Annual Report 2016– Countries of Particular Concern: Eritrea*, 15 april 2016. Zie ook het Algemeen Ambtsbericht Eritrea van juli 2015.

³³⁵ De enige politieke partij, de PFDJ, benoemde zowel de Moefti (hoofd) van de Soennitische islamitische gemeenschap, de patriarch van de Eritrees-Orthodoxe Kerk en enkele lagere religieuze leiders van beide gemeenschappen. US Department of State, *2015 Report on International Religious Freedom – Eritrea*, 10 augustus 2016.

³³⁶ US Department of State, *2015 Report on International Religious Freedom – Eritrea*, 10 augustus 2016. USCIRF, *Annual Report 2016– Countries of Particular Concern: Eritrea*, 15 april 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

³³⁷ UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

³³⁸ US Department of State, *2015 Report on International Religious Freedom – Eritrea*, 10 augustus 2016.

³³⁹ Nadat in 2002 een decreet (*Proclamation No. 73/1995*) werd uitgevaardigd waarin de registratie van alle religieuze groeperingen die toestemming wilden krijgen om hun godsdienst te belijden verplicht werd gesteld, probeerde een aantal kleinere religieuze groeperingen zich te laten registreren. Tot op heden hebben ze geen toestemming gekregen. USCIRF, *Annual Report 2016– Countries of Particular Concern: Eritrea*, 15 april 2016. UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

³⁴⁰ USCIRF, *Annual Report 2016– Countries of Particular Concern: Eritrea*, 15 april 2016. US Department of State, *2015 Report on International Religious Freedom – Eritrea*, 10 augustus 2016.

³⁴¹ Ibid.

³⁴² US Department of State, *2015 Report on International Religious Freedom – Eritrea*, 10 augustus 2016. USCIRF, *Annual Report 2016– Countries of Particular Concern: Eritrea*, 15 april 2016.

Overigens staat de publieke opinie neutraal tegenover de religie die mensen aanhangen. Over het algemeen trekt niemand zich iets van andermans religie aan. Over de gevolgen van geloofsafval door moslims in de verslagperiode is geen informatie bekend.³⁴³

2.6.2 *Jehova's getuigen*

Jehova's getuigen hebben nog steeds te maken met ernstige discriminatie.³⁴⁴ In 1994 vaardigde president Afwerki een decreet uit waardoor Jehova's getuigen geen aanspraak meer konden maken op identiteitskaarten en overheidsdiensten. Hierdoor kunnen ze geen geboorten, huwelijken of sterfgevallen laten registreren, land of huizen in eigendom verkrijgen of paspoorten of reisvisa verkrijgen. Ook zijn ze uitgesloten van banen bij de overheid. De weigering van Jehova's om mee te doen aan het referendum van 1993 of om militaire dienstplicht te vervullen zijn redenen voor de uitsluiting van burgerrechten.³⁴⁵

Amerikaanse overheidsbronnen schatten in 2015 het aantal Jehova's die vanwege dienstweigering of het belijden van een niet-erkende religie in de gevangenis zitten op 54.³⁴⁶ In tegenstelling tot voorgaande jaren waren er geen berichten over grote aantallen Jehova's getuigen die als groep werden gearresteerd tijdens een geloofsbelijdenis.³⁴⁷

2.6.3 *Religieuze gevangenen*

Doordat de regering geen informatie verstrekt over gedetineerden is het onmogelijk het precieze aantal gedetineerde gelovigen vast te stellen. Gelovigen worden vaak gearresteerd en vrijgelaten zonder dat dit bekend is.³⁴⁸ Meerdere bronnen gaan uit van 1.200 tot 3.000 personen die in deze verslagperiode om religieuze redenen gevangenzaten.³⁴⁹ Het merendeel behoort tot een evangelische- of pinkstergemeente. Volgens mensenrechtenorganisaties zouden ook honderden orthodoxe christenen en moslims vastzitten, onder meer omdat ze hun geloof boven de loyaliteit aan de PFDJ zouden stellen.³⁵⁰ Arrestaties vonden veelal plaats tijdens diensten bij mensen thuis of in andere gelegenheden. Er zijn dienstplichtigen betrappt en opgepakt bij het bidden of het lezen van bijbel of koran.³⁵¹

³⁴³ Vertrouwelijke bronnen.

³⁴⁴ US Department of State, *2015 Report on International Religious Freedom – Eritrea*, 10 augustus 2016. USCIRF, *Annual Report 2016– Countries of Particular Concern: Eritrea*, 15 april 2016.

³⁴⁵ Met betrekking tot Jehovah getuigen heeft de regering verklaard dat 'Jehovah getuigen hun legale status hebben verspeeld toen zij weigerden de tijdelijke regering te erkennen na de bevrijding en het referendum. USCIRF, *Annual Report 2016– Countries of Particular Concern: Eritrea*, 15 april 2016. UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016. US Department of State, *2015 Report on International Religious Freedom – Eritrea*, 10 augustus 2016.

³⁴⁶ Jehovah's getuigen die weigerden in militaire dienst te gaan zijn zonder proces gevangenen gezet. Sommigen, zoals Paulos Eyassu, Issac Mogos en Negede Teklemariam zitten al vanaf 1994 in de gevangenis. USCIRF, *Annual Report 2016– Countries of Particular Concern: Eritrea*, 15 april 2016. US Department of State, *2015 Report on International Religious Freedom – Eritrea*, 10 augustus 2016.

³⁴⁷ Geloofsbelijdenissen vinden meestal plaats in huizen of ontruimde gebouwen. Individuele Jehovah's getuigen die anderen probeerden te bekeren werden gearresteerd. Sommigen werden vrij snel na hun arrestatie vrijgelaten, soms nadat ze een verklaring hadden getekend waarin ze afzagen van hun geloof. US Department of State, *2015 Report on International Religious Freedom – Eritrea*, 10 augustus 2016. USCIRF, *Annual Report 2016– Countries of Particular Concern: Eritrea*, 15 april 2016.

³⁴⁸ US Department of State, *2015 Report on International Religious Freedom – Eritrea*, 10 augustus 2016.

³⁴⁹ Tijdens de verslagperiode waren er enkele meldingen van nieuwe arrestaties. In 2015 zouden bijna 200 gelovigen zijn gearresteerd. USCIRF, *Annual Report 2016– Countries of Particular Concern: Eritrea*, 15 april 2016. US Department of State, *2015 Report on International Religious Freedom – Eritrea*, 10 augustus 2016.

³⁵⁰ Moslims die tegen de regering zijn worden als fundamentalisten beschouwd. Diegenen die hadden geprotesteerd tegen de staatsbenoeming van de Moefiti van de Eritrese moslims en destijds waren opgepakt, verblijven nog steeds in de gevangenis. USCIRF, *Annual Report 2016– Countries of Particular Concern: Eritrea*, 15 april 2016.

³⁵¹ US Department of State, *2015 Report on International Religious Freedom – Eritrea*, 10 augustus 2016. USCIRF, *Annual Report 2016– Countries of Particular Concern: Eritrea*, 15 april 2016.

De omstandigheden waarin religieuze gedetineerden vastgehouden werden, waren onverminderd slecht. Net zoals in de vorige verslagperioden werden ze veelal vastgehouden zonder officiële aanklacht en hadden ze geen toegang tot familie of advocaat. Ze stonden bloot aan mishandeling en marteling en zaten in overbevolkte ruimten in slechte leefomstandigheden. Sommigen zaten daarentegen in eenzame opsluiting. Vrijgelaten religieuze gedetineerden meldden vastgezeten te hebben in ondergrondse cellen of metalen scheepscontainers in extreme temperaturen. Als voorwaarde voor hun vrijlating werden ze gedwongen hun geloof te verzoeken.³⁵²

2.7 Bewegingsvrijheid

Wetgeving en de niet-geïmplementeerde grondwet voorzien in bewegingsvrijheid, alsmede de mogelijkheid van buitenlandse reizen, emigratie en repatriëring. In de praktijk beperkt de overheid deze vrijheden.³⁵³ In de verslagperiode zijn de mogelijkheden voor binnenlandse reizen verbeterd.

2.7.1 *Uitreisvisa*

Het is relatief moeilijk voor Eritreeërs hun land op legale wijze te verlaten. Daarvoor hebben zij niet alleen een geldig reisdocument nodig maar ook een uitreisvisum.³⁵⁴ Om een uitreisvisum te verkrijgen moet men kunnen bewijzen dat men de dienstplicht heeft vervuld of hiervan officieel is vrijgesteld.³⁵⁵ Bovendien moet men de reden voor de uitreis vermelden. Als geldige redenen worden door de autoriteiten beschouwd: medische behandelingen die in Eritrea niet mogelijk zijn, een studie in het buitenland, deels ook deelname aan sportevenementen of conferenties. Ook jongeren komen hiervoor in aanmerking, hoewel dezerzijds geen cijfers hierover bekend zijn. Verder worden steeds vaker visa afgegeven aan vrouwen boven de dertig wier mannen het land hebben verlaten.³⁵⁶ De vereisten voor het verkrijgen van een paspoort en een uitreisvisum waren tijdens de verslagperiode consistent noch transparant.³⁵⁷ Volgens bronnen zouden ook zakenlieden, voormalige vrijheidsstrijders (*tegadelti*) en hun familieleden en vertegenwoordigers van de overheid en hun familieleden in aanmerking komen voor een uitreisvisum.³⁵⁸ Geestelijken kunnen een uitreisvisum krijgen als ze in verband met hun geloofsbijeenkomsten in het buitenland moeten bijwonen, maar alleen als ze behoren tot een erkende geloofsgemeenschap.³⁵⁹

De afgifte van uitreisvisa zou worden ontzegd aan critici van de regering³⁶⁰, familieleden van personen die het land illegaal hebben verlaten of die geen diaspora

³⁵² Ibid.

³⁵³ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

³⁵⁴ Conform Proclamatie 24/1992 moeten Eritreeërs beschikken over een geldig paspoort, een uitreisvisum en een internationaal gezondheidscertificaat om Eritrea legaal te verlaten. Men mag het land alleen verlaten via een van de daartoe aangewezen grensposten, waaronder het vliegveld van Asmara, de haven van Massawa en diverse grensposten aan de grens met Sudan zoals Talatasher, Adebra, Girmayka en, volgens een bron, Omhajer en Karura. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

³⁵⁵ Proclamatie No. 82/1995 verbiedt burgers naar het buitenland te gaan tenzij zij kunnen aantonen dat ze hun dienstplicht hebben voltooid of daarvan zijn ontheven. In bepaalde gevallen – dit wordt omschreven in artikel 17 van deze proclamatie – kunnen dienstplichtigen toch een uitreisvisum krijgen als zij een borgsom storten van 60.000 Nakfa. (1000 Nakfa = ca. 60 EUR). Zij kunnen deze terugkrijgen als ze terugkeren naar Eritrea om hun dienstplicht te voltooien. In de praktijk zouden alleen dienstplichtigen die door de regering naar het buitenland worden gestuurd een uitreisvisum krijgen. Daarnaast zou de borgsomregeling op willekeurige wijze worden toegepast. Bedragen tussen de 100.000 en 300.000 Nakfa zijn door getuigen van de VN-onderzoekscommissie genoemd als borgsom. UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

³⁵⁶ EASO, *National service and illegal exit*, november 2016.

³⁵⁷ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016.

³⁵⁸ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

³⁵⁹ Vertrouwelijke bron.

³⁶⁰ Volgens de VN-onderzoekscommissie zouden oudere vrouwen – zelfs als zij familieleden van opposanten zijn – snel een uitreisvisum kunnen krijgen. UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

belasting hebben betaald in het buitenland, volledige gezinnen of familieleden die samen reizen en leden van niet erkende religieuze gemeenschappen.³⁶¹ Ook werden uitreisvisa niet of nauwelijks verstrekt aan kinderen van vijf jaar en ouder. Uitreisvisa werden meestal geweigerd aan mannen onder de 54 en aan vrouwen onder de 30 jaar.³⁶² Verder zouden personen met specifieke vaardigheden (zoals leraren of artsen) geen uitreisvisum kunnen krijgen.³⁶³ Sommige kandidaten voor opleidingsprogramma's in het buitenland kregen evenmin een uitreisvisum.³⁶⁴

Door de beperkingen bij de afgifte van uitreisvisa is het voor veel Eritreeërs moeilijk om legaal uit te reizen. Toch zouden veel migranten de laatste tijd Eritrea op legale wijze verlaten, nu het iets eenvoudiger is geworden om een uitreisvisum te verkrijgen als de dienstplicht is vervuld.³⁶⁵ Ook zouden lagere ambtenaren uitreisvisa verstrekken in ruil voor steekpenningen.³⁶⁶

Uitreisvisa worden afgegeven door het *Department of Immigration and Nationality* in Asmara of een van de bijkantoren hiervan in het binnenland.³⁶⁷ Aanvragers moeten een identiteitskaart, een verwijfsbrief van het Kebabi-kantoor, een bewijs voor de noodzaak van de reis, een volledig ingevuld aanvraagformulier en daarnaast ofwel een aanbevelingsbrief van een werkgever of een certificaat van beëindiging van de dienstplicht of een bewijs van ontheffing op medische gronden overleggen. Voor uitreisvisa op medische gronden moet ook een door een medische commissie afgegeven verklaring worden overgelegd.³⁶⁸ Afgifte van een uitreisvisum kost doorgaans tweehonderd Nakfa, het te betalen bedrag varieert inofficieel. Het uitreisvisum wordt in het paspoort aangebracht en ziet er net zo uit als het inreisvisum voor buitenlanders.³⁶⁹ Uitreisvisa worden doorgaans slechts voor één maand en één reis verstrekt.³⁷⁰ Er zijn uitreisvisa voor een eenmalige uitreis en voor meerdere uitreizen; die laatste worden vooral gebruikt door zakenlieden. Volgens de Eritrese regering zouden jaarlijks 60.000 à 80.000 uitreisvisa worden verstrekt. Erkende leden van de Eritrese diaspora hebben geen uitreisvisum nodig.³⁷¹ Eritreeërs die het land zonder uitreisvisum hebben verlaten en binnen drie jaar terugkeren worden tot het land toegelaten, doch krijgen daarna geen uitreisvisum (meer).³⁷²

Doordat het moeilijk is een uitreisvisum te verkrijgen, verlaten veel Eritreeërs het land op illegale wijze via Sudan of Ethiopië. Zij kunnen het land individueel of in groepen te voet verlaten vanuit Sawa, een andere militaire basis of een dorp dichtbij de grens. Ook kunnen zij individueel of in groepen naar een stad dichtbij de grens reizen, zoals naar Tessenei of Guluj (te voet of met het openbaar vervoer) waarna men zelf of met behulp van mensensmokkelaars de grens oversteeft.

³⁶¹ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

³⁶² Dat aan kinderen van vijf jaar en ouder niet of nauwelijks visa werden verstrekt, impliceert niet dat kinderen jonger dan vijf jaar wel op eenvoudige wijze een visum konden verkrijgen. US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016.

³⁶³ Vertrouwelijke bron.

³⁶⁴ Bijvoorbeeld kandidaten voor het *Young African Leaders Initiative* (YALI) van de VS. Vertrouwelijke bron.

³⁶⁵ Er zijn lijnvluchten tussen Asmara en Khartoum, Istanbul, Sana'a (tijdelijk opgeheven), Cairo en Qatar. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

³⁶⁶ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

³⁶⁷ De bijkantoren hebben daarvoor geen toestemming nodig van het hoofdkantoor. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

³⁶⁸ Ibid.

³⁶⁹ Er zijn berichten dat Eritrese burgers die naar het buitenland reizen soms een garantiesom van 150.000 Nakfa moeten betalen. Wie het land zonder uitreisvisum verlaat, riskeert een gevangenisstraf van maximaal vijf jaar en een boete van circa 15.000 Nakfa. (1000 Nakfa = ca. 60 EUR). Vertrouwelijke bron. UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea : illegal exit and national service*, 20 februari 2016.

³⁷⁰ Vertrouwelijke bron.

³⁷¹ Daarvoor is een vereiste dat zij minimaal drie jaar in het buitenland hebben dorgebracht. UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea : illegal exit and national service*, 20 februari 2016.

³⁷² UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea : illegal exit and national service*, 20 februari 2016.

Daarnaast kunnen Eritreeërs met behulp van georganiseerde mensensmokkel vanuit Asmara het land verlaten.³⁷³ Leden van de nomadische Rashaida stam staan bekend als mensensmokkelaars. De Eritrese autoriteiten ontkennen alle betrokkenheid bij mensensmokkel en wijzen daarbij op het feit dat zij een aantal smokkelaars gevangen hebben gezet. Uit verscheidene rapporten blijkt echter de betrokkenheid van Eritrese militairen bij mensensmokkel.³⁷⁴

Illegale grensoverschrijding, pogingen daartoe, en het helpen van andere personen daarbij, kan conform proclamatie 24/1992 worden bestraft met maximaal vijf jaar gevangenisstraf en/of een boete van maximaal 10.000 birr (artikel 29, lid 2).³⁷⁵ Volgens bronnen als Amnesty International en de VN-onderzoekscommissie (rapport 2015) worden dienstplichtontduikers en deserteurs soms opgesloten onder zware omstandigheden en staan zij bloot aan foltering en onmenselijke behandeling, als zij worden opgepakt bij een illegale grensoverschrijding. Volgens een andere bron zouden opgepakte dienstplichtontduikers en deserteurs niet gefolterd worden. Als zij worden gedetineerd kan de (arbitraire) detentie variëren van een paar dagen of weken en – in enkele gevallen – enkele jaren. Na vrijlating worden dienstplichtigen naar hun dienstonderdeel teruggestuurd waar zij mogelijk nog een aanvullende straf krijgen. Er zijn enkele aanwijzingen dat dienstplichtontduikers en deserteurs de toegang wordt ontzegd tot overheidsdiensten en bijvoorbeeld geen bedrijfsvergunning, voedselbonnen, paspoort of uitreisvisum kunnen krijgen. In de praktijk kunnen vrijwel alle (behalve politieke opposanten) illegaal uitgereisde Eritreeërs na minimaal drie jaar verblijf in het buitenland ongestraft naar hun land terugkeren.³⁷⁶

Binnenlandse reizen

De hoofdwegen in Eritrea (van Asmara naar Keren en Barentu, naar Massawa en Foro, naar Adi Kula en Senafe) zijn geasfalteerd en in goede staat. Er is weinig autoverkeer, aangezien brandstof tamelijk schaars en duur is. Er rijden wel veel bussen tussen de steden, een buskaartje kost één Nakfa (zes Eurocent).³⁷⁷ Er zijn geen binnenlandse vluchten.³⁷⁸ Voor reizen in het binnenland hebben personen in het algemeen een vergunning (*travel permit*) nodig. Buitenlanders hebben een vergunning nodig voor alle reizen buiten een straal van 25 km rond Asmara.³⁷⁹ Op naleving van de reisbeperkingen wordt toegezien door middel van controleposten en militaire patrouilles.³⁸⁰ Controleposten staan gewoonlijk langs de hoofdwegen van en naar steden.³⁸¹ Sommige controleposten hebben metalen slagboom, bij andere ligt er alleen een touw over de weg. Soms staan er twee tot vijf al dan niet bewapende

³⁷³ Personen die het land illegaal verlaten lopen het risico te worden ontvoerd, seksueel misbruikt of te worden ingezet bij dwangarbeid. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

³⁷⁴ Ibid.

³⁷⁵ De Eritrese munteenheid Nakfa werd in 1997 geïntroduceerd met een ratio van 1:1 tot de Ethiopische Birr. De Nakfa is officieel gekoppeld aan de US dollar met een ratio van 15:1. Jarenlang kreeg men vijftig Nakfa voor één dollar op de zwarte markt, maar na de invoering van nieuwe bankbiljetten eind 2015 was dit nog maar 20 à 25 Nakfa. EASO, *National service and illegal exit*, november 2016.

³⁷⁶ In december 2015, gaf het Eritrese ministerie van Buitenlandse Zaken de volgende verklaring af: 'Although in purely legal terms, those who leave the country illegally commit an offence and should face appropriate, though lenient, penalties for breaches of the relevant laws, the government waived these regulations to practically exercise clemency for the returnees.' Home Office, *COI UK National Service*, augustus 2016. EASO, *National service and illegal exit*, november 2016. Vertrouwelijke bron.

³⁷⁷ Een kaartje voor een minibus kost tien Eurocent. Zie www.asmera.nl/asmara-transport.htm. Vertrouwelijke bron.

³⁷⁸ Vertrouwelijke bron.

³⁷⁹ Ibid.

³⁸⁰ Ibid.

³⁸¹ Er zijn bijvoorbeeld controleposten tussen Asmara en Keren, tussen Keren en Hagaz, tussen Hagaz en Akordat, tussen Akordat en Barentu en tussen Barentu en Tesseney. UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea : illegal exit and national service*, 20 februari 2016.

personen bij een controlepost, soms is er niemand aanwezig.³⁸² Tot 2010 werden *travel permits* regelmatig gecontroleerd, maar de controleposten zijn de laatste jaren nog maar sporadisch bemenst – terwijl het aantal bussen en buspassagiers juist sterk toenam.³⁸³ In het algemeen wordt alleen gecontroleerd of iemand een geldige *permit* bij zich heeft, maar de informatie wordt niet geverifieerd aan de hand van identiteits- of andere documenten. Veel mensen reizen daarom met van vrienden geleende *travel permits* en vervalste vergunningen zijn ook betrekkelijk eenvoudig te verkrijgen.³⁸⁴ Indien er al gecontroleerd wordt bij *checkpoints* is dat veelal op de aanwezigheid van gesmokkelde houtskool, brandhout en brandstof.³⁸⁵ Vooral in afgelegen gebieden en in de buurt van de grens werd aan burgers gevraagd hun *travel permit* te tonen bij controleposten.³⁸⁶

Langs de grenzen is een *shoot-to-kill* beleid van toepassing op iedereen die de grens illegaal probeert over te steken.³⁸⁷ Gelet op het hoge aantal Eritreeërs dat illegaal de grens oversteeft (duizenden per maand), kan worden aangenomen dat dit beleid niet systematisch wordt uitgevoerd. Er wordt nog altijd op Eritreeërs geschoten die het land verlaten, maar door capaciteitsgebrek en corruptie binnen het leger is het de afgelopen jaren een stuk eenvoudiger geworden om de grens illegaal over te steken. Volgens een bron zou het recentelijk gevaarlijker zijn geworden voor de mensensmokkelaars die helpen om de Eritreeërs de grens over te brengen.³⁸⁸ Overigens steken regelmatig Eritreeërs die ooit illegaal naar Sudan zijn gegaan en vandaar tijdelijk terugkeren om vrienden en familie in Eritrea te bezoeken de grens naar Sudan over om terug te keren naar hun woonplaats in Sudan. Dagelijks vertrekken bussen uit Asmara direct naar Khartoum zonder dat ze worden aangehouden.³⁸⁹

2.8 Rechtsgang en detentie

2.8.1 *Rechtsgang*

De niet-geïmplementeerde grondwet en wetgeving voorzien in een onafhankelijke rechterlijke macht. De rechtspraak is opgedeeld in militaire rechtbanken en gerechtshoven, civiele rechtbanken (*community courts*, *zoba courts* en het *High Court*) en een *Special Court*. Alle rechtbanken leggen officieel verantwoording af aan het ministerie van Justitie. Ofschoon gewoonterecht niet officieel wordt erkend als rechtsbron, wordt dit recht toegepast op het laagste bestuursniveau door de *community courts* die zijn opgericht in 2001. De toepassing van sharia-wetten door moslims is officieel toegestaan op alle drie niveaus binnen de rechtspraak. De sharia wordt onder meer gebruikt bij het familierecht voor moslims en toegepast door speciale kamers binnen de civiele rechtbanken.³⁹⁰

³⁸² Tijdens de *Fact Finding* missie van BZ in september 2016 was slechts één van de controleposten, die van Keren naar Tesseney, bemand. UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea : illegal exit and national service*, 20 februari 2016. Vertrouwelijke bron.

³⁸³ In de regio Anseba nam het aantal bussen toe van 28 tot 260; meer dan 42 miljoen passagiers reisden sinds de onafhankelijkheid van en naar Keren. Shabait.com, *Efficient transportation services in Anseba region*, 3 juni 2016. US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016.

³⁸⁴ Ook zou bij controle een identiteitsbewijs en een bewijs van verlof voor dienstplichtigen voldoende zijn. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. Zie ook het Algemeen Ambtsbericht Eritrea van juli 2015.

³⁸⁵ Diesel wordt gesmokkeld vanuit Sudan; houtskool wordt gebruikt bij koffieceremonieën in Asmara, maar mag uitsluitend door een semi-staatsbedrijf worden geleverd. UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea : illegal exit and national service*, 20 februari 2016.

³⁸⁶ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016.

³⁸⁷ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. Zie ook voetnoot 433.

³⁸⁸ Ibid.

³⁸⁹ Overigens is niet vast te stellen wat de precieze samenstelling van de passagiers is. Het is bekend dat veel Eritreeërs die in Sudan wonen met een speciaal *laissez-passer* van de Eritrese ambassade in Khartoum betrekkelijk eenvoudig heen en weer kunnen reizen. Vertrouwelijke bronnen.

³⁹⁰ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. Zie ook <http://www.nyulawglobal.org/globalex/Eritrea.html>.

Het rechtsstelsel kan niet worden beschouwd als onafhankelijk. Ten eerste staat het onder toezicht van de president (wiens decreten boven de officiële wetgeving gaan) en ten tweede vanwege de rol van het *Special Court*.³⁹¹ Het *Special Court* wordt geleid door het Kabinet van de President (*President's Office*) met behulp van de geheime dienst, het leger en de politie. Het werd opgericht in 1996 als tijdelijke maatregel om corruptie te bestrijden, maar wordt nu door de leiders van het land gebruikt om het formele rechtsstelsel te omzeilen in politieke, administratieve en strafrechtelijke zaken.³⁹² De rechters – in de meeste gevallen hoge militairen – worden direct benoemd door de president. Een groot aantal strafrechtelijke zaken worden nu behandeld door het *Special Court*. Daarnaast worden gevangenisstraffen ook regelmatig voorgekookt door geheime commissies. Het is echter moeilijk om – gelet op de geheimzinnigheid en willekeur van deze procedures – daar meer informatie over te krijgen.³⁹³

Volgens een bron weigeren *community courts* (dorpsrechtbanken) regelmatig om procedures aan te spannen en moedigen zij partijen aan hun geschillen waar mogelijk in der minne te schikken. In dergelijke zaken wordt aan bemiddelaars en stamoudsten gevraagd om te arbitreren op basis van gewoonterecht. De overeenkomsten die hieruit voortvloeien worden vervolgens gecontroleerd door juristen van de rechtbank. Bemiddelaars spelen een belangrijke rol in het dorpsleven en worden beschouwd als morele gezaghebbers. Sommige bemiddelaars zijn voormalige vrijheidsstrijders (*tegadelti*) en hebben slechts een beperkte kennis van het gewoonterecht, omdat ze veel van hun tijd op het slagveld hebben doorgebracht.³⁹⁴

Volgens getuigen van de VN-onderzoekscommissie zou binnen de rechterlijke macht veel machtsmisbruik plaatsvinden. Sommige (dienstplichtige) rechters krijgen uitsluitend een dienstplicht-uitkering en zouden in sommige gevallen meewerken aan huisuitzettingen en de vernieling van huizen om land en huizen over te dragen aan invloedrijke burgers om daar zelf beter van te worden.³⁹⁵

In februari 2016 bracht een delegatie van het *Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights* (OHCHR) een werkbezoek aan Eritrea.³⁹⁶ De OHCHR-delegatie bezocht dorpsrechtbanken (*community courts*) en sprak met regeringsvertegenwoordigers en rechters. Verder bezocht de delegatie een aantal dorpsprojecten en het *Sembel Prison and Rehabilitation Centre* in Asmara. Er werd ook een *workshop* georganiseerd over de invoering van de aanbevelingen van het laatste *Universal Periodic Review*.³⁹⁷

³⁹¹ Ibid.

³⁹² Het *Special Court* is in 1996 opgericht bij Proclamatie No. 85/1996 en heeft rechtsmacht over zaken betreffende diefstal, corruptie, illegale valutahandel en verduistering. De rechtbank heeft ook vonnis gewezen in een aantal politieke zaken die werden voorgesteld als terrorisme of verraad. Volgens de VN-onderzoekscommissie negeert het Special Court de meest basale rechtswaarborgen, waaronder de waarborgen waarin de Overgangs Wetboeken voorzien. Verdachten hebben geen recht op juridische bijstand, noch mogen zij zichzelf verdedigen. Zittingen vinden niet in het openbaar plaats en er wordt geen verslag opgesteld. Vonnissen worden niet gepubliceerd. Een beroep ertegen is niet mogelijk. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

³⁹³ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

³⁹⁴ Ibid.

³⁹⁵ Volgens getuigen betalen Eritreeërs bedragen tussen de 50.000 en twee miljoen Nakfa om gevangenisstraf en inbeslagname van eigendommen, waaronder huizen, af te kopen. De vaststelling van de boete zou afhangen van de rijkdom van de familie. (1000 Nakfa = ca. 60 EUR). UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

³⁹⁶ UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

³⁹⁷ Volgens de delegatie was het een kort bezoek dat onvoldoende mogelijkheden bood voor een volledige beoordeling van de mensenrechtensituatie. UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

2.8.2 Arrestaties en detenties

De Eritrese wet en de niet-geïmplementeerde grondwet verbieden willekeurige arrestaties en detenties, maar in de praktijk kwamen ze ook in deze verslagperiode regelmatig voor.³⁹⁸ Gevangenisstraffen worden in Eritrea zowel opgelegd op strafrechtelijke gronden (gewone misdaden, maar ook pogingen om het land op illegale wijze te verlaten) als op politieke en religieuze gronden als ook in samenhang met militaire misdrijven zoals het ontlopen van de dienstplicht en desertie. Het aantal gevangenen in Eritrea is onbekend, maar volgens mensenrechtenorganisaties zijn er tussen de 5.000 en 10.000 politieke gevangenen en (of onder wie) tussen de 1.200 en 3.000 religieuze gevangenen.³⁹⁹ Volgens de VN-Onderzoekscommissie zijn degenen die zich in het verleden tegen de regering hebben uitgesproken over het algemeen verdwenen, gevlucht of is hen anderszins het zwijgen opgelegd.⁴⁰⁰ Nog altijd bestaat geen duidelijkheid over het lot van de G-15, een groep politici die in 2001 werd opgesloten na onenigheid met president Afwerki.⁴⁰¹

2.8.3 Detentieomstandigheden

Mensenrechtenorganisaties omschrijven de detentieomstandigheden in Eritrea als schrijnend. Doordat zij geen toegang hebben tot Eritrea zijn hun rapporten gebaseerd op informatie die zij buiten Eritrea hebben verzameld. Voor zover kan worden vastgesteld zonder onafhankelijke waarnemers is er overbevolking, slecht en onvoldoende eten en drinken, slechte sanitaire omstandigheden en nauwelijks medische zorg.⁴⁰²

Hierdoor – en ook door het gebruik van buitensporig geweld - zouden gedetineerden in gevangenschappen overlijden.⁴⁰³ In het rapport van de VN-Onderzoekscommissie van 2015 staat dat er 68 detentiecentra zijn, maar de informatie kan niet door andere (openbare) bronnen worden bevestigd. Volgens de commissie worden vrouwen in het algemeen gescheiden van mannen gedetineerd, maar staan zij in het algemeen niet onder toezicht van vrouwelijke cipiers. Kinderen worden samen met volwassenen gedetineerd zonder speciale behandeling die in overeenstemming is met hun behoeften. Dezerzijds is niet bekend of jonge veroordeelden voor lichte vergrijpen en zware criminelen bij elkaar zitten.⁴⁰⁴ De Eritrese regering publiceert geen cijfers over het aantal gevangenschappen en het aantal gevangenen in Eritrea.⁴⁰⁵ Op een satellietkaart van Amnesty International staan de locaties van veel gevangenschappen aangegeven.⁴⁰⁶ Behalve in de gevangenschappen die bekend zijn, worden mensen in het hele land ook vastgehouden in politiebureaus en in informele

³⁹⁸ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016.

³⁹⁹ Het precieze aantal is echter onmogelijk vast te stellen vanwege het gebrek aan informatie en de weigering van de autoriteiten toegang tot detentiecentra te verlenen. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

⁴⁰⁰ De VN-onderzoekscommissie interviewde een groot aantal Eritreërs die in 2014 en 2015 het land illegaal hadden verlaten. Degenen die waren gearresteerd waren beschuldigd van lichte vergrijpen of misdrijven. De meesten werden vastgehouden zonder vorm van procedure of proces. In verreweg de meeste gevallen werd hun familie niet ingelicht. Ze waren op verscheidene manieren gefolterd om informatie te verstrekken, te worden gestraft voor beweerde vergrijpen of om – volgens de commissie - een klimaat van angst te creëren. UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

⁴⁰¹ De adviseur van de president, Yemane Gebreab, antwoordde tijdens een interview in 2016 op een vraag waar de G-15 zijn gedetineerd en of ze nog in leven zijn: 'we hebben besloten dat de kwestie van de 15 een nationaal belang is. We hebben besloten dat op een andere manier aan te pakken.' De commissie heeft geen informatie ontvangen waaruit zou blijken dat de positie van de regering is gewijzigd. UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

⁴⁰² EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016.

⁴⁰³ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016.

⁴⁰⁴ UNGA, A/HRC/29/L.23, 30 juni 2015. UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea : illegal exit and national service*, 20 februari 2016.

⁴⁰⁵ UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea : illegal exit and national service*, 20 februari 2016.

⁴⁰⁶ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

detentiecentra van het leger en de geheime dienst.⁴⁰⁷ Gevangenen worden incommunicado vastgehouden in de gevangenissen van Aderser en Tessenei en in *Track B* van de gevangenis van Asmara.⁴⁰⁸ Politieke gevangenen zouden vaker aan eenzame opsluiting worden onderworpen dan andere gedetineerden.⁴⁰⁹ Volgens een bron worden burgers die het land illegaal verlaten, in sommige gevallen wel kort gedetineerd maar niet gefolterd. Volgens de VN-Onderzoekscommissie zouden zij wel bloot staan aan foltering.⁴¹⁰ Militairen die het land verlaten zouden veel strenger worden aangepakt.⁴¹¹ Mensensmokkelaars zouden in ondergrondse kerkers worden opgesloten. Zij worden op de televisie en bij bijeenkomsten aan het publiek getoond.⁴¹²

Uit gesprekken met Eritreeërs in Eritrea en met Eritreeërs in opvangcentra in Sudan en Ethiopië bleek tijdens de BZ-missie in september 2016 dat gedetineerden soms nog worden vastgehouden in ondergrondse cellen of metalen scheepscontainers.⁴¹³ Sommigen van hen werden in eerste instantie enige maanden opgesloten in een ondergrondse cel, vervolgens in een container en ten slotte voor een langere periode in een open gevangenis.⁴¹⁴ Een Eritreeër in het opvangcentrum Wad Sharifey in Sudan vergeleek een dergelijke open gevangenis met dit Sudanese opvangcentrum: eenzelfde open ruimte (met een dak erboven) met een groot aantal stapelbedden.⁴¹⁵ Volgens Eritreeërs in Eritrea verschillen de detentieomstandigheden in het land van redelijk tot zeer zwaar, tot aan foltering toe.⁴¹⁶

Volgens de Eritrese regering krijgen gevangenen onderwijs en doen sommigen mee aan schoolexamens. Gevangenissen zijn volgens de regering voorzien van radio en televisie (met satelliet verbinding). Naast tv-kijken kunnen de gevangenen aan sport en cultuur doen. Er worden zo nu en dan wedstrijden tussen gevangenen georganiseerd en de belangrijkste detentiecentra hebben een zang- en dansclub (*cultural troupe*). Deze centra zijn tevens uitgerust met een gezondheidskliniek. Ernstig zieke gevangenen worden doorverwezen naar het *National Referral Hospital* in Asmara.⁴¹⁷ Volgens de regering hebben gevangenen het recht om hun eigen geloof te belijden. In de Semble gevangenis staan een kapel en een moskee.⁴¹⁸ Gevangenisbewaarders die de rechten van gedetineerden schenden zouden volgens de regering disciplinair worden gestraft. In de stad Dekemhare is een opleidingscentrum voor politie en gevangenisbewaarders.⁴¹⁹

⁴⁰⁷ Ibid.

⁴⁰⁸ Ibid.

⁴⁰⁹ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016.

⁴¹⁰ Ze zouden een à twee maanden worden vastgehouden, afhankelijk van hun leeftijd en omstandigheden. Daarna zouden ze worden teruggebracht naar waar ze vandaan kwamen. UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea : illegal exit and national service*, 20 februari 2016.

⁴¹¹ UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea : illegal exit and national service*, 20 februari 2016.

⁴¹² Vertrouwelijke bron.

⁴¹³ Tijdens de dienstreis ter voorbereiding op dit ambtsbericht werd met ongeveer twintig Eritreeërs in opvangcentra in Sudan en Ethiopië gesproken. Slechts enkelen waren ooit gearresteerd en gedetineerd geweest. Vertrouwelijke bronnen.

⁴¹⁴ Een ex-gevangene in een opvangcentrum in Oost-Sudan vertelde dat hij op beschuldiging van mensensmokkel zeven jaar heeft vastgezeten. Hij kreeg één keer per week bezoek van zijn familie die eten meebracht. Volgens het EASO rapport van 2016 is het normaal dat gewone (niet-politieke) gedetineerden worden bezocht door hun familie, die dan tevens eten meebrengt. EASO, *National service and illegal exit*, november 2016. EASO, *National service and illegal exit*, november 2016. Vertrouwelijke bronnen.

⁴¹⁵ Vertrouwelijke bron.

⁴¹⁶ Volgens sommige Eritreeërs in Eritrea zou het de laatste tijd eenvoudiger zijn geworden om over dienstverzuim afspraken met managers te maken. Dienstplichtigen die zonder toestemming van hun werk wegblijven zouden niet of minder zwaar worden gestraft dan voorheen. Niet alleen zou de gevangenisstraf korter zijn, ook zouden de omstandigheden beter zijn dan voorheen. Vertrouwelijke bronnen.

⁴¹⁷ UNGA, A/HRC/WG.6/18/ERI/1, 8 november 2013.

⁴¹⁸ Ibid.

⁴¹⁹ Ibid.

2.9 Mishandeling en foltering

Eritrese wetgeving en de niet-geïmplementeerde grondwet verbieden foltering. Desondanks werd foltering (waaronder mishandeling) ook in deze verslagperiode gebruikt in gevangenissen en detentiecentra als bestraffing, ondervragingsmiddel en drukmiddel.⁴²⁰ Rapporten over foltering zijn op dezelfde buitenlandse bronnen gebaseerd als de rapporten over detentieomstandigheden, aangezien de gevangenissen vanaf 2009 niet meer door buitenlandse waarnemers zijn bezocht.⁴²¹ Foltering wordt in gevangenissen gebruikt om bekentenissen af te dwingen, informatie te verkrijgen of te straffen. Er zijn meldingen over gevangenen die worden gefolterd omdat zij kritiek hebben op de regering, vanwege gebrek aan discipline tijdens de dienstplicht, wegens insubordinatie en vanwege de ontsnapping van andere gevangenen. Leden van religieuze minderheden (waaronder leden van Pinkstergemeentes en Jehovah's getuigen) zijn ook gefolterd wegens het uitoefenen van hun geloof of in een poging hen van hun geloof te doen verloochenen.⁴²²

Foltermethoden zijn onder meer het dagen- of zelfs wekenlang geboeid zijn met handboeien en touwen aan handen en voeten ('*Helicopter*', '*Ferro*', '*Otto*' of '*Jesus Christ*' methodes) of het worden vastgehouden in een autoband van een vrachtwagen ('*Goma*'). Gevangenen hebben ook *waterboarding* ondergaan en zijn gedwongen blootsvoets over scherpe voorwerpen of kokendhete woestijngrond te lopen. Gevangenen worden ook geslagen.⁴²³ In februari 2016 verklaarde de minister van Informatie, Yemane Ghebremeskel, dat 'foltering niet is toegestaan'. Foltering zou weliswaar hier en daar voorkomen, maar niet systematisch.⁴²⁴ Volgens de VN-onderzoekscommissie vindt foltering echter nog op grote schaal en methodisch plaats in civiele en militaire detentiecentra.⁴²⁵

2.10 Verdwijningen en ontvoeringen

In haar eerste rapport beschreef de VN-onderzoekscommissie hoe Eritrese burgers sinds mei 1991 zijn 'verdwenen' in het web van officiële en onofficiële detentiecentra.⁴²⁶ In 2015 verdween een onbekend aantal personen van wie men aannam dat zij in detentie verbleven of in detentie waren overleden.⁴²⁷ De regering informeerde niet in alle gevallen familieleden en beantwoordde ook niet altijd verzoeken om informatie over de status van gedetineerden. Dit gold ook voor gedetineerde lokale werknemers van buitenlandse ambassades en voor buitenlanders.⁴²⁸ Tot de verdwenen personen behoorden degenen die werden

⁴²⁰ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016.

⁴²¹ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

⁴²² Ibid.

⁴²³ Ibid.

⁴²⁴ Wall Street Journal, *Thousands flee isolated Eritrea to escape life of conscription and poverty*, 2 februari 2016.

⁴²⁵ Volgens een voormalige verhoorder wordt er geslagen met zweepen, plastic buizen en elektrische stokken. Ook moeten gedetineerden 's middags in de hete zon staan, worden hun handen en voeten in een acht vastgebonden en worden ze in die houding aan een boom opgehangen met hun hoofd in een emmer ijskoud water waarna de bewakers op hun handen en voetzolen slaan. UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

⁴²⁶ Volgens getuigen van de onderzoekscommissie konden vrienden en familieleden nooit officieel informatie over 'verdwenen' personen verkrijgen. Sommigen konden onofficieel iets te weten komen, bijvoorbeeld door een gevangenbewaarder om te kopen of te praten met medegedetineerden die waren vrijgelaten. UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

⁴²⁷ UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea : illegal exit and national service*, 20 februari 2016.

⁴²⁸ Bijvoorbeeld voor buitenlanders met een dubbele nationaliteit, zoals Eritrese Amerikanen. US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016. UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

gedetineerd vanwege hun politieke overtuiging of hun geloof, journalisten en dienstplichtonduikers.⁴²⁹

2.11 Buitengerechtelijke executies en moorden

De Eritrese overheid maakte zich in deze verslagperiode schuldig aan moord en bleef gedetineerden onderwerpen aan zware en levensbedreigende gevangenisomstandigheden.⁴³⁰ Ofschoon standrechtelijke executies die in verband worden gebracht met de dienstplicht niet op zulke grote schaal voorkomen als folterincidenten, zijn er volgens de VN-onderzoekscommissie doden gevallen bij militaire razzia's.⁴³¹ Op 3 april 2016 probeerden verscheidene dienstplichtigen uit trucks in het centrum van Asmara te springen. Daarop schoten soldaten naar verluidt op de menigte waarbij een aantal dienstplichtigen en omstanders werden gedood en verwond.⁴³² Volgens de commissie bestaat het *shoot-to-kill* beleid aan de Eritrese grenzen nog altijd, maar wordt dit beleid niet meer zo rigoureuus toegepast als in het verleden.⁴³³

2.12 Doodstraf

Formeel kent Eritrea de doodstraf voor misdrijven zoals moord, maar het land wordt beschouwd als voorstander van afschaffing van de doodstraf. In december 2014 stemde Eritrea voor het eerst voor een (tweejaarlijkse) VN-resolutie voor een moratorium op de doodstraf. Sinds de onafhankelijkheid van Eritrea in 1991 zijn naar verluidt geen doodvonnissen meer uitgesproken.⁴³⁴

⁴²⁹ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016.

⁴³⁰ Ibid.

⁴³¹ UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

⁴³² BBC, *Eritrean Army Conscripts 'killed in Asmara Escape Bid*, 6 april 2016.

⁴³³ De informatie die de VN-onderzoekscommissie ontving over een officieel bevel om op Eritreërs te schieten die het land uit vluchtten (*shoot-to-kill* beleid) was niet altijd consistent. Een aantal getuigen geloofde dat het beleid op een willekeurige en chaotische manier was uitgevoerd, afhankelijk van de desbetreffende regionale commandant of grenswacht. Enkele getuigen verklaarden dat het beleid strenger was voor degenen die naar Ethiopië vluchtten dan voor hen die naar andere landen vluchtten. Een voormalige grenswacht gaf aan dat het beleid de afgelopen jaren onofficieel was versoepeld en dat de grenswachten nu alleen nog schieten om te verwonden en niet om te doden. Vervolgens worden de gewonden gearresteerd en gevangengezet. Een andere voormalige grenswacht verklaarde dat hij nog in 2015 opdracht had gekregen om te schieten om te doden. UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016. Zie ook US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016.

⁴³⁴ Amnesty International: *Death Sentences and Executions 2015*, 6 april 2016.

3 Positie van specifieke groepen

3.1 Leden van oppositiepartijen / politieke activisten

Binnen Eritrea is er geen georganiseerde oppositie. De leden van de oppositie zitten ofwel in het buitenland of in de gevangenis.⁴³⁵ Over het lot van de nog in leven zijnde leden van de G-15, politici die in 2001 werden opgesloten nadat zij het niet eens waren met het besluit van president Afwerki om verkiezingen uit te stellen en de grondwet niet in te voeren, is niets bekend.⁴³⁶ De oppositiebeweging *Freedom Friday* heeft vrijwel geen mogelijkheden om binnen Eritrea te opereren.⁴³⁷ Wel heeft de bevolking toegang tot websites van de oppositie in de diaspora en kan naar radio-uitzendingen van de oppositie worden geluisterd.⁴³⁸

3.2 Etnische minderheden

In het algemeen lijken mensenrechtenschendingen niet gebaseerd te zijn op etniciteit. Wel ontving de VN-onderzoekscommissie berichten dat eind 2015 en begin 2016 leden van de Afar gemeenschap uit hun huis waren gezet en leden van de Kunama gemeenschap op willekeurige wijze waren gearresteerd.⁴³⁹ Volgens buitenlandse waarnemers zouden de Kunama tijdens de verslagperiode slecht zijn behandeld. Berichten over een slechte behandeling van de Afar konden niet worden bevestigd.⁴⁴⁰

3.3 Religieuze minderheden

Voor religieuze minderheden wordt verwezen naar paragraaf 2.6.

3.4 Vrouwen

De positie van vrouwen is relatief goed beschermd in de wetgeving van Eritrea. Vrouwen zijn formeel gelijk aan mannen, maar worden in de praktijk achtergesteld en hebben niet dezelfde status. In nationale en regionale parlementen hebben ze recht op dertig procent van de zetels.⁴⁴¹ Waarborging van vrouwenrechten valt onder het ministerie van Arbeid en Menselijk Welzijn en het ministerie van Gezondheid. Ook de *National Union of Eritrean Women* (NUEW)⁴⁴², sterk gelieerd aan de regerende partij, houdt zich bezig met het verbeteren van de positie van

⁴³⁵ Vertrouwelijke bron.

⁴³⁶ De adviseur van de president, Yemane Gebreab, antwoordde tijdens een interview in 2016 op een vraag waar de G-15 zijn gedetineerd en of ze nog in leven zijn: 'we hebben besloten dat de kwestie van de 15 een nationaal belang is. We hebben besloten dat op een andere manier aan te pakken.' De VN-onderzoekscommissie heeft geen informatie ontvangen waaruit zou blijken dat de positie van de regering is gewijzigd. UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

⁴³⁷ Vertrouwelijke bron.

⁴³⁸ Ibid.

⁴³⁹ UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

⁴⁴⁰ Vertrouwelijke bron.

⁴⁴¹ Tijdens de verslagperiode bezetten vrouwen 33 van de 150 zetels in het parlement. <http://www.ipu.org/wmn-e/classif.htm> (geraadpleegd op 24 november 2016.) US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016.

⁴⁴² De NUEW is een overheids-gelieerde organisatie. Volgens opgave van de NUEW zouden meer dan 200.000 vrouwen lid zijn. De NUEW organiseert seminars, workshops en trainingen onder andere op het gebied van gender bewustzijn, FGM, communicatieve en leidinggevende vaardigheden, reproductieve gezondheid en landrechten voor vrouwen. Zie ook www.nuew.org.

Eritrese vrouwen.⁴⁴³ Vrouwen hadden toegang tot gratis anticonceptiemiddelen en professionele medische zorg tijdens de zwangerschap en de geboorte. Neonatale medische zorg was beschikbaar, maar vrouwen in afgelegen gebieden deden niet in alle gevallen moeite om deze zorg te verkrijgen. Ook ontbrak het hen soms aan vervoer of brandstof of waren zij niet op de hoogte van de zorg.⁴⁴⁴ Sommige vrouwen en meisjes trouwden en namen naar verluidt kinderen om zich aan de dienstplicht te onttrekken.⁴⁴⁵

(Seksueel) geweld

Geweld tegen vrouwen, evenals verkrachting, is in Eritrea een misdrijf. Op verkrachting staat tien jaar gevangenisstraf en op groepsverkrachting, verkrachting van een minderjarige of een invalide staat maximaal vijftien jaar. Wanneer een dader het slachtoffer met haar toestemming huwt, ontsnapt hij aan gerechtelijke vervolging. Verkrachting binnen het huwelijk is niet strafbaar. Uit schaamte doen de meeste vrouwen geen aangifte van (huiselijk) geweld of verkrachting.⁴⁴⁶ Huiselijk geweld komt nog steeds veel voor, vooral op het platteland. Hoewel huiselijk geweld een misdrijf is, komt dit soort zaken zelden voor de rechter. Soms wordt getracht de kwestie binnen de familie of de religieuze kring op te lossen.⁴⁴⁷ Volgens de VN-onderzoekscommissie zijn sommige gevallen van aanranding in lokale gemeenschappen berecht en zijn de daders veroordeeld tot gevangenisstraf.⁴⁴⁸ Seksuele intimidatie en verkrachting van vrouwen tijdens de militaire opleiding en de vervulling van de dienstplicht kwamen volgens de VN-onderzoekscommissie nog regelmatig voor.⁴⁴⁹ Volgens de commissie moesten sommige jonge vrouwen huishoudelijke taken voor het militaire kader in Sawa, Wi'a en andere militaire trainingskampen verrichten. Ze moesten koken, schoonmaken, de was doen en koffie zetten. Sommige vrouwen werden gedwongen tot seksuele handelingen. Militair personeel in ondergeschikte posities kreeg opdracht om vrouwen op te halen voor hun superieuren. Vrouwen stonden bloot aan fysieke en mentale bestraffing als ze niet meewerkten. In sommige gevallen werden ze opgesloten of gedwongen tot abortus.⁴⁵⁰ Vrouwen en meisjes die het land proberen te verlaten zouden nog altijd een verhoogd risico lopen op seksueel geweld.⁴⁵¹ Sommige Eritrese vrouwen en meisjes die naar de Golfstaten gingen om huishoudelijk werk te verrichten, werden bij aankomst blootgesteld aan sekshandel. Kleinere aantallen vrouwen en meisjes worden seksueel uitgebuit in Zuid-Sudan, Sudan en Israël.⁴⁵²

Female Genital Mutilation (FGM)

Sinds maart 2007 verbiedt de Eritrese wetgeving *Female Genital Mutilation (FGM)*. De straf voor het uitvoeren van FGM is maximaal drie jaar gevangenisstraf en een boete. Desondanks wordt FGM in Eritrea nog toegepast, op het platteland meer dan in de stedelijke gebieden. Door diverse voorlichtingscampagnes van de overheid in de afgelopen jaren, samen met de NUEW en de *National Union of Eritrean Youth & Students (NUEYS)*⁴⁵³, UNICEF en het *United Nations Population Fund (UNFPA)*, is de

⁴⁴³ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016.

⁴⁴⁴ Ibid.

⁴⁴⁵ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016.

⁴⁴⁶ Ibid.

⁴⁴⁷ Ibid.

⁴⁴⁸ UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

⁴⁴⁹ Aanrandingen in militaire trainingskampen, het leger en militaire gevangenen zouden nog altijd straffeloos worden gepleegd. US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016. UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

⁴⁵⁰ UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

⁴⁵¹ Ibid.

⁴⁵² US State Department, *2016 Trafficking in Persons Report - Eritrea*, 30 juni 2016.

⁴⁵³ De NUEYS is een overheids-gelleerde jongerenorganisatie. Het hoofdkantoor is in Asmara gevestigd en daarnaast beschikt de NUEYS over zeven regionale kantoren en meer dan vijftig bijkantoren in Eritrea. NUEYS strekt zich ook uit tot de Eritrese diaspora: het heeft de beschikking over twintig internationale verenigingen in meer dan

uitvoering van FGM wel verminderd.⁴⁵⁴ Dat blijkt ook uit gegevens van UNICEF uit juli 2014. Zo heeft 83% van de Eritrese vrouwen tussen de 15 en 49 jaar vrouwenbesnijdenis ondergaan (voorheen was dat 89%). Uit deze cijfers valt overigens af te leiden dat FGM ook veelvuldig onder Eritrese christenen voorkomt. Ongeveer een derde van de besneden meisjes (vooral op het platteland) is onderworpen aan de zwaarste vorm van FGM, infibulatie. Bij driekwart van de meisjes die wordt besneden, gebeurt dit voor hun vijfde levensjaar. De meningsvorming over FGM is eveneens aan het veranderen; het onderzoek spreekt over een percentage van twaalf procent van de vrouwen dat de praktijk wil voortzetten tegen 49% in eerdere onderzoeken. Van de meisjes onder de negentien jaar is 69 % besneden, tegenover 93% van de vrouwen die nu tussen 40 en 50 jaar oud zijn.⁴⁵⁵ Veel vrouwen zetten zich in in comité's voor gezondheidszorg, tegen FGM en tegen HIV. *Women empowerment* – leden van vrouwenorganisaties die de leiding nemen bij de verbetering van de zorg voor meisjes en vrouwen - is duidelijker zichtbaar buiten de grote steden. Sinds FGM bij wet is verboden, neemt FGM duidelijk af bij meisjes onder de 15.⁴⁵⁶ Tijdens het *Universal Periodic Review* (UPR) in februari 2014 werd Eritrea door de VN-lidstaten geprezen om haar inspanningen om de gelijkheid van vrouwen te bevorderen en FGM te elimineren. Eritrea was een van de weinige Afrikaanse landen die op dat moment op koers lagen bij de drie Millennium doelstellingen op het gebied van moeder- en kindzorg. Ook had Eritrea behoorlijke vooruitgang geboekt bij de strijd tegen HIV/aids en andere besmettelijke ziekten zoals tuberculose en malaria.⁴⁵⁷ Tijdens de verslagperiode zette deze tendens zich voort.⁴⁵⁸

3.5 LHBT

In de situatie van lesbische vrouwen, homoseksuelen, biseksuelen en transgenders is in de verslagperiode geen verandering gekomen. De Eritrese wet stelt seksuele handelingen met wederzijdse instemming tussen mensen van hetzelfde geslacht strafbaar. Men kan door een rechtbank worden veroordeeld tot gevangenisstraf. De regering voerde de wet niet actief uit. Er is geen anti-discriminatie wetgeving ter bescherming van LHBT-personen.⁴⁵⁹ Op homoseksualiteit rust een sociaal taboe dat maatschappelijke discussie onmogelijk maakt. Ook zijn geen LHBT-organisaties openlijk actief. homoseksuelen bewegen zich naar verluidt over het algemeen onder de radar. Tijdens de verslagperiode zijn volgens bronnen geen (gewelds)incidenten gerapporteerd.⁴⁶⁰

vijftien landen. De NUEYS organiseert onder meer seminars en trainingen onder andere op het gebied van gender, mensenrechten, democratie en gezondheidskwesties. Verder verstrekt de NUEYS medische voorzieningen op het gebied van reproductieve gezondheid, hotline advisering, EHBO en verstrekt de NUEYS voorbehoedsmiddelen. Zie ook www.nueys.org.

⁴⁵⁴ Campagnes staan beschreven in hfd 3.5.1 van het algemeen ambtsbericht 2014 (mei 2014).

⁴⁵⁵ De gegevens over FGM zijn afkomstig van de *Eritrean Population and Health Survey* (EPHS) uit 2010, die is ondersteund door UNICEF en UNFPA. Ook is ondersteuning verleend door het *Norwegian Institute for Applied International Studies* (FAFO) en een Pakistaans instituut. Een team van FAFO staat gereed om een soortgelijk onderzoek uit te voeren. UNICEF: *Statistical profile on female genital mutilation/cutting*, juli 2014. UNFPA: *Female Genital Mutilation/Cutting Country Profile Eritrea. Prevalence of Female Genital Mutilation/Cutting (FGM/C) among Women Aged 15-49*. US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016. Vertrouwelijke bron.

⁴⁵⁶ Vertrouwelijke bron.

⁴⁵⁷ UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

⁴⁵⁸ Zo is er een goede basiszorg en een hoge vaccinatiegraad. Vertrouwelijke bron.

⁴⁵⁹ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016.

⁴⁶⁰ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016. Freedom House, *Freedom in the World*, 2016. Vertrouwelijke bron.

3.6 Alleenstaande minderjarigen

De definitie van een minderjarige is volgens de Eritrese wetgeving een persoon die jonger is dan achttien jaar, tenzij de wetgeving in uitzonderingsgevallen anders bepaalt. Een persoon jonger dan achttien jaar wordt beschouwd als handelingsonbekwaam.⁴⁶¹

Weeskinderen

Vanwege de oorlog en de migratie zijn er veel wees- en alleenstaande kinderen in Eritrea. Aangezien de jongeren- en vrouwenorganisaties binnen de gemeenschappen zeer goed zijn gestructureerd, is bekend wie ze zijn en of ze wel of niet naar school gaan.⁴⁶² De Eritrese wetgeving bepaalt dat ouders en familie verantwoordelijk zijn voor de zorg van hun kinderen. De Eritrese overheid brengt weeskinderen bij voorkeur onder bij naaste of verre familieleden. Ook zijn er groepshuizen en pleeggezinnen waar weeskinderen verblijven. In laatste instantie worden weeskinderen in een weeshuis ondergebracht.⁴⁶³ De weeshuizen worden geleid door katholieke nonnen (Ursulinen). De kinderen krijgen voedsel, onderdak en basisonderwijs. Ook niet-wezen – in veel gevallen arme kinderen – worden door de nonnen opgenomen.⁴⁶⁴ De kinderen met de beste schoolcijfers worden door de nonnen doorgestuurd naar de Italiaanse school in Asmara.⁴⁶⁵

3.7 Dienstplichtweigeraars en deserteurs

3.7.1 *Nationale dienstplicht*

Meerdere bronnen melden in deze verslagperiode dat de verlengde nationale dienstplicht (*Hagerawi Agelglot*) een van de redenen is dat mensen uit het land vertrekken. Als andere redenen worden het gebrek aan vooruitzichten en werkgelegenheid, de slechte economische situatie en gebrekkige voedselvoorziening genoemd.⁴⁶⁶

3.7.2 *Actieve en reservedienstplicht*

De nationale dienstplicht omvat een 'actieve' dienstplicht en een 'reserve' dienstplicht. Actieve dienstplicht duurt volgens deze wet achttien maanden en bestaat uit zes maanden militaire training (standaard) en twaalf maanden vervulling van een militaire of civiele functie. Tijdens de verslagperiode kregen de rekruten nog maar drie maanden militaire training of nog minder. Een onbekend percentage dienstplichtigen wordt na de wettelijk voorgeschreven achttien maanden niet gedemobiliseerd maar blijft een 'reserve' dienstplicht van onbepaalde duur – maar in de praktijk variërend van drie tot tien jaar of nog langer - vervullen; meestal in de functie die in de 'actieve' dienstdtijd ook vervuld werd.⁴⁶⁷ Deze 'reserve' dienstdtijd is na de oorlog met Ethiopië in 2002 ingesteld in het kader van de *Warsai Yikaalo Development Campaign*. De staat van 'no-war, no-peace' met Ethiopië wordt als belangrijkste reden voor de onbepaalde dienstdtijd opgevoerd. Volgens sommigen

⁴⁶¹ Zie het Algemeen Ambtsbericht van juli 2015.

⁴⁶² UNICEF werkt samen met de Eritrese regering om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren. De toegang tot scholen is goed. Voor de nomadische gemeenschappen is er een programma ezel voor school (donkey for school) project. Vertrouwelijke bron.

⁴⁶³ In Asmara is slechts één weeshuis. Zie het Algemeen Ambtsbericht van juli 2015.

⁴⁶⁴ Volgens een bron wordt er goed voor de kinderen gezorgd. Vertrouwelijke bron.

⁴⁶⁵ Op deze school wordt het Italiaanse curriculum gebruikt en geven Italiaanse leraren les. Op deze school zitten veel Eritrese kinderen wier ouders in de diaspora verblijven. De kinderen verblijven bij familieleden. Vertrouwelijke bron.

⁴⁶⁶ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

⁴⁶⁷ National Service Proclamation of 23 October 1995. UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016. Landinfo, *Eritrea: National Service (Eritrea: Nasjonaltjeneste)*, 23 juni 2016. Vertrouwelijke bron.

kan de Eritrese staat de verlengde dienstplicht niet afschaffen, omdat de staat zich geen echt ambtenarenkorps kan veroorloven.⁴⁶⁸

3.7.3 Rekrutering

Volgens artikel 11 van de *Proclamation on National Service No. 82/1995* zijn alle Eritreeërs – mannen en vrouwen - tussen de achttien en veertig jaar verplicht zich te registreren voor de nationale dienstplicht. Daarvoor dienen zij zich persoonlijk te melden bij het registratiekantoor in het gebied waar zij woonachtig zijn. Leerlingen zijn verplicht het laatste jaar van de middelbare school (groep 12) te volgen op het *Sawa Center for Education and Training*, in het westen van Eritrea. Tijdens dit laatste schooljaar volgen leerlingen regulier onderwijs en een enkele maanden – wettelijk zes maanden, maar in de praktijk veelal minder - durende militaire opleiding.⁴⁶⁹ Veel jongeren gaan evenwel niet naar de middelbare school. Daarom worden ook andere rekruteringsmethoden gebruikt, vooral op het platteland. Eenieder die vóór het 11^e schooljaar van school gaat, kan direct door de Kebabi-overheid worden gerekruteerd zodra hij of zij de leeftijd van achttien jaar bereikt. Rekrutering legt een grote druk op kinderen van arme families in het laagland die op hen steunen om met kuddes dieren rond te trekken of te helpen bij seizoenslandbouw ver van huis.⁴⁷⁰ Volgens het EASO rapport van mei 2015 worden bij elke rekruteringsronde tussen de 10.000 en 25.000 leerlingen gerekruteerd. Vertegenwoordigers van de *National Union of Eritrean Youth & Students* (NUEYS) schatten het aantal leerlingen dat elk jaar naar Sawa gaat tussen de 18.000 en 23.000.⁴⁷¹ Er zijn geen andere scholen in Eritrea waar het 12^e schooljaar, dat nodig is om naar het hoger onderwijs en de universiteit te kunnen gaan, kan worden gedaan.⁴⁷² Veel jongeren gaan voor het 12^e schooljaar van school af en vermijden op die manier om naar Sawa te gaan.⁴⁷³ Volgens internationale waarnemers zijn veel jongeren erin geslaagd zich aan de dienstplicht te onttrekken.⁴⁷⁴

Volgens Amnesty International bestaat het jaar in Sawa uit zes maanden onderwijs, waarin de leerlingen zich voorbereiden op hun eindexamen, gevolgd door vier à vijf maanden militaire training.⁴⁷⁵ Aan het eind van het jaar in Sawa doen leerlingen hun eindexamen voor de middelbare school.⁴⁷⁶ Na een maand verlof keren zij terug naar Sawa.⁴⁷⁷ Geslaagden met goede cijfers en bevoorrechte Eritreeërs zetten hun studie voort aan één van de acht instellingen van hoger onderwijs van de overheid die studieprogramma's van twee en vier jaar aanbieden.⁴⁷⁸ Nadat ze hun studie hebben

⁴⁶⁸ UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016. Vertrouwelijke bron.

⁴⁶⁹ Doordat leerlingen worden opgeroepen zodra zij – ongeacht hun leeftijd - hun 11^e schooljaar hebben afgemaakt komt het voor dat rekruten 17 jaar zijn of zelfs nog jonger. Jongeren boven de 18 die nog altijd naaar school gaan kunnen door de Kebabi overheid worden gerekruteerd, vooral als er verdenkingen zijn dat zij langer op school blijven om niet te worden gerekruteerd. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. Human Rights Watch, *World Report 2016: Eritrea*, 21 januari 2016.

⁴⁷⁰ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

⁴⁷¹ Ibid.

⁴⁷² Landinfo, *Eritrea: National Service (Eritrea: Nasjonaltjeneste)*, 23 maart 2015.

⁴⁷³ United States State Department, *Trafficking in Persons Report 2015- Eritrea*, 27 juli 2015.

⁴⁷⁴ Vertrouwelijke bron.

⁴⁷⁵ De meeste leraren van groep 12 (laatste jaar middelbare school) en de militaire training zijn zelf dienstplichtigen. Voormalige dienstplichtigen stelden dat de militaire component bestaat uit fysieke training, militaire discipline en training in het gebruik en onderhoud van wapens en munitie. Ook een oorlogssimulatie van twee tot vier weken buiten het kamp maakt deel uit van de militaire training. Amnesty International, *Just Deserters*, december 2015.

⁴⁷⁶ Dit is het *Eritrean High School Leaving Certificate examination (matriculation)*.

⁴⁷⁷ Volgens het Landinfo rapport van 23 maart 2015 is Sawa voornamelijk een onderwijsinstelling geworden met de grootte van een kleine stad. Naar verluidt kunnen 30.000 personen in Sawa worden ondergebracht. Volgens een bron die Sawa had bezocht en anderen kenden die dat ook hadden gedaan is de accommodatie in Sawa goed. Al was het overvol: tien studenten per kamer. Er was geen gebrek aan water. Wel was er onvoldoende voedsel en stuurden families voedsel op voor hun kinderen. Landinfo, *Eritrea: National Service (Eritrea: Nasjonaltjeneste)*, 23 juni 2016. Het Noorse woord *Nasjonaltjeneste* betekent dienstplicht. UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea: illegal exit and national service*, 20 februari 2016.

⁴⁷⁸ Leerlingen met hoge cijfers gaan naar de universiteit (*degree programmes*) en degenen met lagere cijfers naar het HBO (*diploma programmes*).

afgerond bestaat hun dienstplicht vooral uit civiele taken. Geslaagden met lagere cijfers krijgen een vakopleiding, zowel in Sawa als daarbuiten.⁴⁷⁹ Het centrum voor vakopleidingen in Sawa, dat in 2007 werd opgericht, bestaat uit vijf scholen die opleidingen verzorgen op het gebied van bouwen, administratie, technologie en landbouw. Na afronding van de vakopleiding worden de studenten ingezet bij de civiele of de militaire nationale dienst.⁴⁸⁰ Rekruten die zakken voor hun examen in Sawa of elders militaire training krijgen en niet beschikken over speciale vaardigheden worden volgens de VN-onderzoekscommissie ingedeeld bij een militaire eenheid, zoals de marine of de Mekanayz eenheden voor zware artillerie. Naar verluidt zouden soldaten die niet kunnen lezen en schrijven naar afgelegen gebieden worden gestuurd. Volgens een andere bron moeten jongeren die niet voldoende punten halen in Sawa terugkomen en worden dan ingedeeld in een militaire eenheid. Maar deze eenheid kan vervolgens wel ingedeeld worden om civiel werk te doen, zoals bruggen bouwen.⁴⁸¹

Volgens het rapport van Landinfo van mei 2016 moet de zes maanden durende militaire opleiding van de dienstplicht worden gevolgd in een trainingscentrum. Volgens verscheidene bronnen zijn de afgelopen jaren militaire kampen c.q. trainingscentra opgezet in alle regio's voor degenen die niet het twaalfde schooljaar in Sawa doorbrengen. De bekendste trainingscentra zijn Sawa, Klima en W'ia.⁴⁸² Presidentsadviseur Yemane Gebreab verklaarde in januari 2016 dat de militaire training maar drie maanden – en voor sommigen nog korter – duurde. Volgens een vertegenwoordiger van NUEYS volgen jongeren die niet naar Sawa gaan hun drie maanden durende militaire opleiding in andere kampen en gaan zij vervolgens het leger in of worden te werk gesteld in de civiele sector.⁴⁸³

Dienstplichtigen krijgen door het ministerie van Defensie een functie toegewezen. Civiele dienstplichtigen worden te werk gesteld in verschillende ministeries.⁴⁸⁴ Ze krijgen een baan bij het nationale, regionale en lokale bestuur en op scholen, ziekenhuizen, rechtbanken of hotels en restaurants. Ook kunnen zij worden ingezet bij nationale ontwikkelingsprojecten, zoals in bouw- of landbouwbedrijven die onder controle staan van de PFDJ of het leger.⁴⁸⁵ Volgens diverse rapporten worden rekruten soms ingezet voor het privébelang van legercommandanten en krijgen zij taken in private ondernemingen zoals goudmijnen. De civiele dienstplicht is vooral voorbehouden aan degenen met speciale vaardigheden, universitair- of HBO-geschoolden of personen met bijzondere privileges.⁴⁸⁶

Veel militaire dienstplichtigen worden ingekwartierd aan de grens met Ethiopië. Anderen zijn verantwoordelijk voor wapenarsenalen, de bewaking van detentiecentra, onderhoud van materieel, militaire communicatie en andere onderdelen.⁴⁸⁷ Militaire dienstplichtigen krijgen naar verluidt per jaar één maand verlof, hoewel dit wordt overgelaten aan de desbetreffende commandant waardoor

⁴⁷⁹ Ook kunnen zij direct worden ingedeeld bij de nationale dienst, hetzij in het leger, de marine of de luchtmacht – hetzij in een burgerfunctie. Amnesty International, *Just Deserters*, december 2015. Landinfo, *Eritrea: National Service (Eritrea: Nasjonaltjeneste)*, 23 juni 2016.

⁴⁸⁰ Amnesty International, *Just Deserters*, december 2015. Landinfo, *Eritrea: National Service (Eritrea: Nasjonaltjeneste)*, 23 juni 2016.

⁴⁸¹ UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

⁴⁸² Landinfo, *Eritrea: National Service (Eritrea: Nasjonaltjeneste)*, 23 juni 2016.

⁴⁸³ Ibid. Vertrouwelijke bron.

⁴⁸⁴ Bijvoorbeeld de ministeries van Binnenlandse Zaken, van Onderwijs, van Gezondheidszorg, van Justitie en van Toerisme.

⁴⁸⁵ Veel dienstplichtigen krijgen civiele taken toebedeeld bij de constructie van dammen, wegen, huizen en militaire gebouwen of leiden andere dienstplichtigen op. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. Amnesty International, *Just Deserters*, december 2015. EASO, *National service and illegal exit*, november 2016.

⁴⁸⁶ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

⁴⁸⁷ Amnesty International, *Just Deserters*, december 2015.

sprake is van een zekere willekeur. Sommigen krijgen vaker verlof en anderen zijn jarenlang weggebleven uit militaire dienst.⁴⁸⁸ Verlofaanvragen kunnen worden ingediend wegens persoonlijke- of familieomstandigheden, waaronder de dood van een familielid of een huwelijk, maar worden niet in alle gevallen ingewilligd.⁴⁸⁹

Volgens Yemane Gebreab, de adviseur van de president, doet 85% van de dienstplichtigen, na een militaire opleiding van drie maanden, civiele (burger) dienst en is 15% bij het leger ingedeeld.⁴⁹⁰ Er zijn grote verschillen tussen de militaire dienst en een burgerfunctie.⁴⁹¹ Degenen in militaire dienst krijgen soldij, onderdak en voedsel van de regering. De burgerdienstplichtigen moeten hier zelf voor zorgen. Aangezien de lonen onder het bestaansminimum liggen, nemen veel dienstplichtigen er een tweede of een derde baan bij. Ook zetten sommigen een bedrijfje op om hun inkomsten aan te vullen als zij in dienst zijn.⁴⁹² Volgens internationale waarnemers verrichten de meeste dienstplichtige jongeren naast hun dienstplicht burgertaken in deeltijd.⁴⁹³

Volgens de VN-onderzoekscommissie worden burgerdienstplichtigen in het algemeen niet onderworpen aan strenge straffen tijdens hun werk. Zij zijn regelmatig afwezig, omdat zij een bijbaan hebben om aan de kost te komen. Veel mensen gaan 's ochtends wel naar hun werk, maar vertrekken na een uur weer om koffie te gaan drinken, omdat er niets te doen is. In sommige ministeries, waar dienstplichtigen als ambtenaar werken, zijn soms naar verluidt maar een handjevol ambtenaren en de minister aanwezig. Het duurt vaak maanden voordat de afwezige dienstplichtige ambtenaren zijn opgespoord. Tijdens de eerste maanden van afwezigheid worden de salarissen van de dienstplichtigen ingehouden. Dienstplichtigen die 'slechts' een paar maanden afwezig zijn worden niet gestraft als zij daarna weer aan het werk gaan.⁴⁹⁴

Vanaf 2013 kwamen er berichten naar buiten over dwangarbeid van dienstplichtigen in de mijnsector, en met name in de Bisha-mijn. Deze mijn wordt geëxploiteerd door het Canadese bedrijf *Nevsun*, dat de lokale *Segen Construction Company* in de arm had genomen om personeel te werven. Segen is eigendom van de Eritrese overheid.⁴⁹⁵ In november 2014 spanden drie Eritrese mannen in Canada een proces aan tegen Nevsun, vanwege dwangarbeid onder gevaarlijke omstandigheden die ze als dienstplichtigen in de Bisha-mijn hadden moeten verrichten. Ze eisten een schadevergoeding van Nevsun wegens 'ernstige fysiek en geestelijk lijden'. Volgens Nevsun werken er geen dienstplichtigen in de mijn. In 2015 stelde de door Nevsun in de arm genomen Canadese mensenrechtenadvocaat Lloyd Lipsitt geen bewijzen voor de beschuldigingen aan het adres van Nevsun te hebben gevonden.⁴⁹⁶

⁴⁸⁸ Voormalige dienstplichtigen verklaarden dat zij alleen toestemming kregen om een arts te bezoeken als zij zichtbaar ziek waren. Sommige militairen zouden elke drie à vier maanden verlof nemen en worden gebeld als ze echt nodig waren. Een importeur van mobiele telefoons, televisietoestellen en stellietschotels vertelde BBC-verslaggever Mary Harper in het vliegtuig van Dubai naar Asmara dat hij twaalf jaar in dienst was geweest, maar gewoon maar was weggebleven en handelaar was geworden. Amnesty International, Just Deserters, december 2015. BBC News, *Has Eritrea's self-reliant economy run out of puff?*, 14 juli 2016.

⁴⁸⁹ UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea : illegal exit and national service*, 20 februari 2016.

⁴⁹⁰ UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea : illegal exit and national service*, 20 februari 2016. EASO, *National service and illegal exit*, november 2016.

⁴⁹¹ The Guardian, *Tale of two Eritreans offers glimpse inside Africa's most secretive state*, 17 August 2015.

⁴⁹² Home Office, *COI UK National Service*, augustus 2016.

⁴⁹³ Vertrouwelijke bron.

⁴⁹⁴ UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016. EASO, *National service and illegal exit*, november 2016.

⁴⁹⁵ Nevsun is voor zestig procent eigenaar van de *Bisha Mining Share Company* (BMSC) en de Eritrese staat is eigenaar van de overige veertig procent. BMSC contracteert Segen, een Eritrees staatsbedrijf, om bouwactiviteiten in de mijn uit te voeren.

⁴⁹⁶ Reuters, *Special Report: We were forced to work for Western-run mine, say migrants who fled Eritrea*, 26 september 2016. Voor wervingsadvertenties van Nevsun in Eritrea, zie http://50.7.16.234/hadas-eritrea/eritrea_profile_03012015.pdf.

Het *Supreme Court of British Columbia* in Canada wees in oktober 2016 een verzoek van Nevsun af om de civiele vordering af te wijzen.⁴⁹⁷

Bij Nevsun werken ongeveer 1.200 Eritreeërs – van wie veertig procent uit nabijgelegen dorpen komt en de rest uit Asmara - en 157 buitenlanders uit landen als Zuid-Afrika, Ghana, Zimbabwe, Tadzjikistan en het VK. Ook werken er enkele Eritreeërs uit de diaspora.⁴⁹⁸

3.7.4 *Desertie*

Volgens het EASO rapport van mei 2015 worden personen die de militaire- en burgerdienstplicht zonder toestemming verlaten als deserteurs beschouwd. De meeste deserteurs verlaten ofwel het militaire trainingscentrum in Sawa of een andere militaire basis of komen na hun verlof niet meer opdagen.⁴⁹⁹ Artikel 37 van de *National Service Proclamation of 23 October 1995*⁵⁰⁰ bepaalt de sancties die staan op het ontlopen van de dienstplicht en desertie. In lid 1 is bepaald dat het zich onttrekken aan de dienstplicht wordt bestraft met maximaal twee jaar gevangenisstraf. In lid 3 is bepaald dat individuen die naar het buitenland reizen om zich te onttrekken aan de nationale dienstplicht en terugkeren vóór hun veertigste alsnog de dienstplicht moeten vervullen. Degenen die na hun veertigste, maar voor hun vijftigste terugkeren kunnen maximaal vijf jaar gevangenisstraf krijgen. Zij verliezen tevens het recht op een baan, op een bedrijfsvergunning, op een uitreisvisum en om land te bezitten.⁵⁰¹ Overtredingen worden veelal buitengerechtelijk bestraft. In de praktijk konden tijdens de verslagperiode de meeste deserteurs ongestraft terugkeren uit het buitenland. Zie paragraaf 4.4.⁵⁰²

3.7.5 *Nationale dienstplicht*

Dienstplichtontduikers worden in het algemeen opgepakt bij razzia's (*giffa's* in Tigrinya of *raffa's* in Afari). Zij worden enige tijd gedetineerd voordat zij aan hun militaire opleiding beginnen. Een deel van de dienstplichtontduikers slaagt er echter in de razzia's (ongestraft) te ontlopen. Sporadisch sporen militaire eenheden sommige dienstplichtontduikers op, vooral degenen die al eerder zijn opgeroepen.⁵⁰³ Degenen die niet worden opgesloten (opsluiting vindt meestal plaats in de Adi Abeito gevangenis bij Asmara) worden naar de militaire training gestuurd.

⁴⁹⁷ Nevsun heeft Human Rights Watch gevraagd een onderzoek ter plaatse in de Bisha-mijn in te stellen. Volgens Nevsun is Human Rights Watch alleen daartoe bereid als de Eritrese overheid tegelijkertijd een onderzoek naar mensenrechtenschendingen elders in het land toestaat. Tot dusver is de Eritrese regering daartoe niet bereid gevonden. CBCNews, *Forced labour lawsuit against Vancouver mining company can proceed*, 7 oktober 2016. The Guardian, *Canadian firm faces new forced labour claims over Eritrean mine*, 14 oktober 2016. EIU, *Civil suit against Nevsun to proceed*, 17 oktober 2016. Vertrouwelijke bron.

⁴⁹⁸ De Eritreeërs werken gemiddeld twee jaar voor het bedrijf en gaan dan weer naar huis. Het lokale personeel wordt gerekruteerd door middel van vacatures in de krant waarop alleen gedemobiliseerde Eritreeërs mogen solliciteren. Volgens Nevsun kunnen Eritreeërs betrekkelijk eenvoudig aan een demobilisatiekaart komen, maar niettemin is de gemiddelde leeftijd van 41 jaar veel hoger dan gebruikelijk in de mijnbouw. Nevsun betaalt hogere salarissen dan andere bedrijven. Zo verdient een vrachtwagenchauffeur ongeveer 8.000 Nfa per maand, terwijl een minister niet meer dan 5.000 Nfa verdient. Toch kost het Nevsun moeite om personeel vast te houden, omdat Chinese mijnbouwbedrijven een (nog) hoger salaris bieden voor de reeds door Nevsun opgeleide mijnwerkers. Vertrouwelijke bron.

⁴⁹⁹ Volgens waarnemers in Eritrea zouden de Eritreeërs niet in grote getalen vanuit de diaspora teruggaan naar Eritrea als zij wisten dat zij zouden worden bestraft. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea: illegal exit and national service*, 20 februari 2016.

⁵⁰⁰ Proclamation No 82/1995 - National Service Proclamation of 23 October 1995.

⁵⁰¹ Ibid. UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. Onder het Overgangs Wetboek van Strafrecht (*Eritrean Transitional Penal Code* (ETPC)) kan een langere gevangenisstraf worden gegeven tot maximaal levenslang. Desertie uit actieve militaire dienst kan worden bestraft met de doodstraf. Het zich onttrekken aan de dienstplicht tijdens een oorlog kan worden bestraft met maximaal vijf jaar gevangenisstraf. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

⁵⁰² Kibreab, Gaim, *The Open-Ended Eritrean National Service: The Driver of Forced Migration (Penalties for Desertion or Draft Evasion)*, oktober 2014.

⁵⁰³ Veiligheidsagenten sluiten markten of steden af en arresteren personen die niet kunnen aantonen dat ze hun dienstplicht hebben vervuld of daarvan zijn vrijgesteld. EASO, *National service and illegal exit*, november 2016. UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea: illegal exit and national service*, 20 februari 2016.

Er zouden minder razzia's worden gehouden dan in voorgaande jaren. De laatste grootschalige razzia vond in januari 2015 plaats.⁵⁰⁴ Burgers informeerden elkaar in codetaal over de plaatsen waar de razzia's werden uitgevoerd en over schuilplaatsen.⁵⁰⁵ Naar verluidt kammen de militairen niet in één operatie een hele stad uit, maar worden de razzia's verspreid over enkele weken.⁵⁰⁶ Volgens een bron zouden huiszoekingen in Asmara vooral in het verleden hebben plaatsgevonden, maar in dorpen ook nu nog voorkomen.⁵⁰⁷

Volgens het EASO rapport van mei 2015 worden opgepakte dienstplichtontduikers en deserteurs variërend van verscheidene dagen tot soms enkele jaren opgesloten.⁵⁰⁸ Volgens de VN-onderzoekscommissie worden dienstplichtontduikers en deserteurs zwaar bestraft, maar lukt het sommigen om onder de radar van de regering te blijven en onder de dienstplicht uit te komen. Volgens het EASO rapport van 2016 leiden veel dienstplichtontduikers een normaal leven en zijn zij nooit gearresteerd.⁵⁰⁹ Volgens sommige bronnen nam de Eritrese regering tijdens de verslagperiode een pragmatischer houding aan ten aanzien van dienstplichtontduikers en deserteurs.⁵¹⁰ Ze zouden steeds minder worden opgesloten, omdat er een gebrek aan mensen is die hen kunnen aanhouden. Sommigen zouden na hun arrestatie maar korte tijd worden gedetineerd of eenvoudigweg teruggestuurd naar hun (dienstplichtige) arbeidsplek. Daarbij gaat het vooral om beroepsgroepen waaraan veel behoefte is zoals leraren.⁵¹¹ Onderwijzers en leraren die zich overgeven nadat ze zijn gedeserteerd uit het ministerie van Onderwijs kunnen weer aan de slag bij dit ministerie zonder te worden gestraft.⁵¹²

Volgens verscheidene *Fact Finding* missies die Eritrea in 2016 bezochten zou de behandeling van deserteurs de afgelopen jaren minder hardvochtig zijn. Aangezien deserteurs niet systematisch worden opgespoord, zou een aantal van hen niet worden gestraft. Duizenden Eritreeërs die het land illegaal hadden verlaten zouden zijn teruggekeerd en sommigen zouden een eigen zaak hebben opgezet. Daarbij zou de overheid hen ongemoeid hebben gelaten.⁵¹³ Volgens presidentsadviseur Yemane Gebreab waren er in 2016 tienduizenden Eritreeërs die hun nationale dienstplicht niet hadden vervuld. Gebreab verklaarde ook dat in het voorjaar een amnestie was

⁵⁰⁴ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

⁵⁰⁵ Jongeren noemden de militairen 'the gunners' of 'Arsenal' en gebruikten voetbaltermen om elkaar op de hoogte houden. Asmarino Independent, *Eritrea: Amazing solidarity against gifa in Asmara*, 17 januari 2015. EASO, *National service and illegal exit*, november 2016.

⁵⁰⁶ UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea : illegal exit and national service*, 20 februari 2016.

⁵⁰⁷ UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea : illegal exit and national service*, 20 februari 2016.

⁵⁰⁸ Daar het ICRC geen toegang heeft tot gevangenen zijn verklaringen hierover niet te verifiëren. Overigens verstrekt het ICTR nooit informatie over gevangenisbezoeken. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

⁵⁰⁹ Volgens de VN-commissie moeten zij wel vrezes voor aangifte door spionnen of te worden ontdekt tijdens een militaire controle. Volgens een rapport van Amnesty International uit 2015 zouden dienstplichtontduikers en deserteurs die het land wilden uitvluchten incommunicado zijn opgesloten in politiebureau's, gevangenen en niet-officiële militaire detentiecentra. De meesten van hen zouden zes tot acht maanden in detentie hebben doorgebracht. UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016. Amnesty International, *Just Deserters*, december 2015. EASO, *National service and illegal exit*, november 2016.

⁵¹⁰ Home Office, *COI UK National Service*, augustus 2016.

⁵¹¹ Ibid. Of mensen teruggestuurd worden naar hun (militaire of civiele) post of worden gestraft – genoemd worden straffen van een paar dagen, een paar maanden tot maximaal drie jaar - is afhankelijk van allerlei factoren. In het algemeen bestaat de indruk dat – voor zover er gestraft wordt – militaire dienstplichtigen zwaarder worden gestraft dan burgerdienstplichtigen en dat personen met goede contacten en netwerken minder zwaar worden gestraft. UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea : illegal exit and national service*, 20 februari 2016. Landinfo, *Eritrea: National Service (Eritrea: Nasjonaltjeneste)*, 23 juni 2016.

⁵¹² UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

⁵¹³ In december 2015, gaf het Eritrese ministerie van Buitenlandse Zaken de volgende verklaring af: 'Although in purely legal terms, those who leave the country illegally commit an offence and should face appropriate, though lenient, penalties for breaches of the relevant laws, the government waived these regulations to practically exercise clemency for the returnees.' EASO, *National service and illegal exit*, november 2016. UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea : illegal exit and national service*, 20 februari 2016.

afgekondigd waardoor deserteurs zonder gevolgen naar hun dienstondeerdeel konden terugkeren. Volgens het EASO rapport van november 2016 zouden opgepakte dienstplichtontlopers bij de eerste overtreding enkele maanden worden gedetineerd. De bestraffing van deserteurs uit militaire eenheden zou strenger zijn van dan van deserteurs uit civiele functies.⁵¹⁴

In 2005 begonnen de Eritrese autoriteiten met het opleggen van een boete van 50.000 Nakfa aan familieleden van deserteurs en dienstplichtontduikers die het land illegaal hadden verlaten. Degenen die niet in staat waren om de boete te betalen werden soms enige tijd gevangen gezet of moesten de plaats van de dienstplichtige innemen. Zakelijke vergunningen werden ingetrokken en eigendommen werden in beslag genomen. Deze straffen werden echter niet consistent opgelegd en konden per regio variëren. De afgelopen jaren zijn er veel minder berichten geweest over de vervolging van familieleden, waarschijnlijk omdat het Eritrese leger daartoe niet langer voldoende capaciteit heeft gelet op het hoge aantal deserteurs. Volgens recente bronnen zou de bestraffing van familieleden minder vaak voorkomen en niet wijdverspreid zijn. Volgens waarnemers kan bestraffing van familieleden evenwel om verschillende redenen nog voorkomen, vooral buiten de steden – en dan voornamelijk in de regio van Zoba Debub die dicht bij de grens ligt.⁵¹⁵ Familieleden zouden in dat geval geen boete meer worden opgelegd, maar soms nog worden vastgehouden en na een paar maanden vrijgelaten.⁵¹⁶ Volgens de VN-onderzoekscommissie hebben enkele getuigen over represailles tegen familieleden verklaard, maar zijn de verklaringen moeilijk te onderzoeken en kan daaruit niet worden opgemaakt of zij de algemene situatie weergeven.⁵¹⁷

3.7.6 *Ontheffing en demobilisatie*

Alle Eritrese burgers moeten hun nationale dienstplicht vervullen, maar de *Proclamation on National Service No. 82/1995* voorziet in enkele uitzonderingen: in artikel 15 is opgenomen dat invalide, blinde of psychisch gestoorde personen zijn uitgezonderd van de dienstplicht en in artikel 12 staat dat burgers die hun dienstplicht vervulden vóór 1995 zijn uitgezonderd evenals strijders en boeren die destijds betrokken waren bij de bevrijdingsoorlog. Tijdelijk uitstel van de nationale dienstplicht is voorzien voor studenten aan de universiteiten en hoge scholen. Zwangere vrouwen en vrouwen die borstvoeding geven krijgen een ontheffing.⁵¹⁸

Terwijl de dienstplicht in de praktijk van onbepaalde duur is, zijn er aanwijzingen dat sommige personen eenvoudiger dan voorheen gedemobiliseerd kunnen worden. Daarbij is van invloed:

- Het geslacht. Vrouwen boven de 27 die gehuwd zijn of gaan trouwen, zwanger zijn of kinderen hebben;
- Het beroep. Volgens sommige bronnen kunnen uitoefenaren van beroepen waaraan gebrek is (zoals onderwijzers en leraren, geologen en ingenieurs) gemakkelijker worden gedemobiliseerd;
- Werkgebied. Volgens bronnen zouden sommige ministeries, zoals het ministerie van Buitenlandse Zaken hun werknemers eerder demobiliseren dan andere ministeries, zoals de ministeries van Gezondheidszorg of Onderwijs;

⁵¹⁴ Zij die hun 11th grade niet hadden afgemaakt, vervulden hun dienstplicht niet. Volgens Gebreab werden zij niet vervolgd, maar konden zij zo nodig alsnog worden opgeroepen. UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea : illegal exit and national service*, 20 februari 2016. EASO, *National service and illegal exit*, november 2016.

⁵¹⁵ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. Home Office, *COI UK National Service*, augustus 2016.

⁵¹⁶ UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea : illegal exit and national service*, 20 februari 2016.

⁵¹⁷ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016. EASO, *National service and illegal exit*, november 2016.

⁵¹⁸ Gaim Kibreab: *The open-ended Eritrean national service: the driver of forced migration* (oktober 2014). UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

- Kostwinners, die als enige voor een gezin zorgen;
- Goede relaties. Goede relaties met iemands commandant of manager maken het demobilisatieproces gemakkelijker.⁵¹⁹

Andere factoren die van invloed kunnen zijn, zijn contacten met de regering, medische redenen, het betalen van steekpenningen of ontslag vanwege economische redenen of familieomstandigheden.⁵²⁰

In de praktijk krijgen vrouwen die zijn getrouwd of verloofd, kinderen hebben of zwanger zijn, evenals moslimvrouwen van het platteland normaal gesproken ontheffing voor het militaire deel van de dienstplicht. Zo nu en dan worden zij echter gerekruteerd tijdens een razzia of ingedeeld op een civiele functie. Rekruten mogen tijdens de dienstplicht trouwen (met uitzondering van de zes maanden militaire training) en demobilisatie aanvragen, hoewel die niet altijd wordt toegekend. Vrouwen die een kind krijgen tijdens de nationale dienst worden echter in het algemeen gedemobiliseerd.⁵²¹ Vrouwen die geen demobilisatiepapieren hebben gehad werken vaak thuis of in winkels, hoewel zij een klein risico lopen te worden gerekruteerd tijdens een razzia. Vrouwen boven de 27 kunnen hun status reguleren, dat wil zeggen officieel worden gedemobiliseerd. Vrouwen trouwen vaak – of worden zwanger – om militaire dienst te vermijden, niet in de laatste plaats omdat zij bang zijn voor seksueel geweld.⁵²²

3.7.7 *Hervorming van de dienstplicht*

In december 2014 kondigde de minister van Buitenlandse Zaken aan dat de dienstplicht zou worden teruggebracht tot het 'actieve' deel van achttien maanden, te beginnen met de volgende lichting rekruten. De 'reservediensplicht' zou dan worden afgeschaft.⁵²³ In tegenstelling tot verklaringen eind 2014 en begin 2015 over de beperking van de duur van de dienstplicht zijn er tijdens de verslagperiode geen aanwijzingen geweest voor een formele beleidswijziging in die richting. Zo verklaarde de minister van Informatie, Yemane Ghebremeskel in 2016, dat er geen plannen waren om de dienstplicht te schrappen of te verkorten.⁵²⁴ Volgens waarnemers zou de Eritrese regering hierover verdeeld zijn: sommigen zijn overtuigd dat het verkorten van de dienstplicht de eigen defensiebelangen in de 'no-peace-no-war' situatie met Ethiopië schaadt.⁵²⁵ Weliswaar zou de regering van plan zijn om de dienstplicht te hervormen, maar zou deze niet van de ene op de andere dag kunnen worden opgeheven of ingekort. Doordat het grootste deel van de bevolking uit burgerdienstplichtigen bestaat, zou het land in dat geval tot stilstand kunnen komen.⁵²⁶

In plaats van het formeel inkorten van de duur werden de volgende hervormingsmaatregelen genomen: het maken van een begin met het verhogen van de salarissen tot een professioneel niveau, het verlenen van een ontheffing voor ten minste één categorie (degenen die lerarenopleiding wilden volgen) en het verder

⁵¹⁹ Home Office, *COI UK National Service*, augustus 2016.

⁵²⁰ Home Office, *COI UK National Service*, augustus 2016.

⁵²¹ Hierdoor is het aantal vroege huwelijken toegenomen. Ouders halen hun dochters van school als ze 15 jaar zijn, zodat zij kunnen trouwen en de dienst vermijden. Tegelijkertijd verliezen deze vrouwen – net als anderen die hun dienstplicht niet vervullen – veel privileges, zoals de mogelijkheid om land te verkrijgen of *ration cards* (voedselbonnen) uitreisvisa of paspoorten. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. Amnesty International, *Just Deserters*, december 2015. Landinfo, *Eritrea: National Service (Eritrea: Nasjonaltjeneste)*, 23 juni 2016

⁵²² EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. Amnesty International, *Just Deserters*, december 2015.

⁵²³ Zie Algemeen Ambtsbericht Eritrea juli 2015.

⁵²⁴ Reuters, *Eritrea won't shorten national service despite migration fears*, 25 februari 2016.

⁵²⁵ Dit is weliswaar geen rationeel argument, aangezien de meerderheid van de dienstplichtigen in burgerdienst is. Echter, zolang als het grensconflict met Ethiopië niet wordt opgelost zal dit argument een rol blijven spelen. Vertrouwelijke bron.

⁵²⁶ UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea : illegal exit and national service*, 20 februari 2016.

terugbrengen van de leeftijd tot 27 jaar (was 30 jaar) waarop vrouwen kunnen demobiliseren. In de praktijk zouden dienstplichtperiodes van drie tot tien jaar (en soms langer) voorkomen.⁵²⁷

3.7.8 *Inkomsten dienstplichtigen*

Volgens het EASO rapport van mei 2015 krijgen militaire rekruten erg weinig betaald: tijdens de militaire opleiding minder dan 110 Nakfa per maand en na afloop ongeveer 500 Nakfa per maand. Daarvan kunnen zij niet leven of een gezin onderhouden.⁵²⁸ Voormalige vrijheidsstrijders (*tegadelti*) en hoge officieren verdienen salarissen tot maximaal 3.000 Nakfa per maand. (1000 Nakfa = ca. 60 EUR).⁵²⁹ Civiele dienstplichtigen verdienen in het algemeen 700 à 1.000 Nakfa per maand (tot 1.500 voor artsen). Het minimum maandloon is 360 Nakfa.⁵³⁰ Als gevolg daarvan zijn zowel civiele als militaire dienstplichtigen vaak afhankelijk van hun (verre) familieleden en, vooral, van familieleden in de diaspora.⁵³¹

Begin 2016 maakte de regering plannen om het loon van dienstplichtigen te verhogen: 2.000 tot 2.500 Nakfa voor lager- en 3.500 Nakfa voor hoger gekwalificeerden. Voor een dergelijk salaris zouden zij naar verwachting van de regering na ontslag uit de nationale dienst ook wel vrijwillig hun baan willen voortzetten.⁵³² Met de invoering is inmiddels een voorzichtig begin gemaakt. Sommige burgerdienstplichten bleken aan het eind van de verslagperiode al het 'nieuwe' salaris te ontvangen, andere nog niet. Waarnemers waren voorzichtig optimistisch over de doorvoering van de salarisverhoging. De nieuwe salarissen zijn in sommige gevallen hoger dan de salarissen in de private sector.⁵³³

Burgermilities

Het Volksleger (*Hizbawi Serawit*) werd opgericht in maart 2012 na de Ethiopische inval in de Afar regio en werd versterkt nadat het Ethiopische leger in juni 2012 het gebied rond de stad Badme was binnen gedrongen. Mensen kregen wapens, zoals AK47-geweren, en munitie en moesten elke zondagochtend bijeenkomen om oefeningen te doen. Zowel mannen als vrouwen tussen achttien en zeventig jaar moeten verplicht deelnemen aan oefeningen op sportvelden. In de praktijk zijn degenen die hieraan meedoen al ontslagen uit de nationale dienst en personen boven de vijftig jaar die niet langer deel uitmaken van het reserveleger.⁵³⁴ Volgens sommige bronnen is de bewapening en training in overeenstemming met de Eritrese verdedigingsstrategie, die zich richt op een klein maar goed bewapend leger en een

⁵²⁷ Eritreeërs in nationale dienst krijgen een militaire training, maar velen krijgen na een paar maanden een civiele baan en werken dan als artsen, verpleegkundigen, onderwijzers of ingenieurs verder. Jarenlang hebben zij als dienstplichtigen minder verdiend dan gewone ambtenaren en vaak klagen zij dat men hen een carrière heeft opgedrongen die zij niet zelf hebben uitgekozen. Sommigen komen na twee of drie jaar uit dienst, anderen na meer dan tien jaar. Daardoor kunnen jongeren moeilijk hun leven plannen. Eritreeërs in het buitenland hebben geen vertrouwen in de hervorming van de dienstplicht, maar Eritreeërs die zijn gebleven zeggen dat dienstplichtigen nu beter worden betaald. UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea: Illegal exit and national service*, 20 februari 2016. TesfaNews, *Eritrea Raising National Service Salary by 700%, Won't Shorten to 18 Months Limit*, 25 februari 2016. EASO, *National service and illegal exit*, november 2016.

⁵²⁸ De huur van een eenvoudig appartement bedraagt bijvoorbeeld 500 Nakfa per maand. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. Amnesty International, *Just Deserters*, december 2015.

⁵²⁹ Soldaten in militaire dienst werken soms in de landbouw en de industrie of werken in privédienst bij hun commandant. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. Zie over de Nakfa ook voetnoot 375.

⁵³⁰ Critici beschouwen de civiele dienstplicht als dwangarbeid; dienstplichtigen zijn in dienst van hun werkgever, maar moeten standy blijven en kunnen opnieuw worden opgeroepen in militaire dienst. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

⁵³¹ Amnesty International, *Just Deserters*, december 2015.

⁵³² Daarmee zouden de salarissen van burgerdienstplichtigen gelijk worden getrokken met 'reguliere' ambtenaren (2000 Nakfa per maand; 133 EUR). UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea: Illegal exit and national service*, 20 februari 2016. EASO, *National service and illegal exit*, november 2016.

⁵³³ Vertrouwelijke bron.

⁵³⁴ Amnesty International, *Just Deserters*, december 2015. Landinfo, *Eritrea: National Service (Eritrea: Nasjonaltjeneste)*, 23 juni 2016.

bevolking die binnen de kortste keren kan worden gemobiliseerd. Volgens andere bronnen is het Volksleger opgericht vanwege de zwakte van het leger dat kampt met een gebrek aan personeel en weinig vertrouwen in de politieke leiding heeft. De wekelijkse training werd voortgezet tot de winter van 2013. Daarna werden leden van de militie zo nu en dan opgeroepen voor een training. Vervolgens werden zij ingezet bij de bewaking van banken en overheidsgebouwen.⁵³⁵ Volgens de internationale gemeenschap in Asmara werd in de herfst van 2014 nauwelijks gehoor gegeven aan oproepen voor trainingen. De weinigen die wel kwamen waren vooral zakenlieden die zich niet konden veroorloven hun vergunning kwijt te raken.⁵³⁶ Degenen die geen gehoor geven aan de oproep van het Volksleger riskeren hun voedselbonnen en identiteitsdocumenten kwijt te raken of in de gevangenis te belanden. Niettemin gaven velen geen gehoor aan de oproepen eind 2014 en begin 2015. Naar verluidt zijn er razzia's uitgevoerd om hen op te pakken.⁵³⁷ In mei 2015 ging volgens een bron iedereen (weer) naar de training van het Volksleger.⁵³⁸ De leden kregen een nieuwe kaart om te laten zien dat ze waren geregistreerd. Kaarten werden volgens dezelfde bron niet altijd gecontroleerd. Mensen gaan vroeg naar huis om controles te vermijden of waarschuwen elkaar als ze zien dat er controles plaatsvinden. Soms worden mensen onterecht aangehouden bij een controle en meegenomen naar de gevangenis. De familie moet dan proberen om de onschuld aan te tonen en het familielid eruit te krijgen.⁵³⁹ Tijdens de verslagperiode werden bewapende militieleden in de rol van bewakers van openbare gebouwen niet of nauwelijks meer gezien. Volgens de openbare site *Global Security* worden leden alleen gerekruteerd in Asmara en Keren.⁵⁴⁰

⁵³⁵ Oproepen waren geplaatst op muren en lantaarns in de wijken. Landinfo, *Eritrea: National Service (Eritrea: Nasjonaltjeneste)*, 23 juni 2016.

⁵³⁶ Landinfo, *Eritrea: National Service (Eritrea: Nasjonaltjeneste)*, 23 juni 2016. Home Office, *COI UK National Service*, augustus 2016. US State Department, *2016 Trafficking in Persons Report - Eritrea*, 30 juni 2016.

⁵³⁷ Er is echter geen informatie bekend over massale arrestaties van of vergeldingsmaatregelen tegen degenen die niet zijn op komen dagen. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. Landinfo, *Eritrea: National Service (Eritrea: Nasjonaltjeneste)*, 23 juni 2016.

⁵³⁸ Personen kregen volgens een bron een militaire training van zes weken. Daarna moesten ze eenmaal per week 's avonds of overdag bewakingstaken uitvoeren. Als iemand niet komt opdagen moet hij drie tot vijf dagen langer deze taken uitvoeren. Ook worden strengere straffen uitgedeeld: één tot drie maanden gevangenisstraf. UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea : illegal exit and national service*, 20 februari 2016.

⁵³⁹ UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea : illegal exit and national service*, 20 februari 2016.

⁵⁴⁰ <http://www.globalsecurity.org/military/world/eritrea/peoples-army.htm>. Vertrouwelijke bronnen.

4 Vluchtelingen en ontheemden

4.1 Ontheemden- en vluchtelingenstromen

4.1.1 *Buitenlandse vluchtelingen*

De Eritrese regering heeft zich niet aangesloten bij het Vluchtelingenverdrag van Genève. In april 2012 heeft de regering het Verdrag betreffende de status van vluchtelingen in Afrika van de Organisatie van Afrikaanse Eenheid (OAE) van 1969 getekend, maar nog niet geratificeerd. Eritrea heeft geen binnenlandse wetgeving die toeziet op vluchtelingen. De Eritrese regering erkent Somalische vluchtelingen op een *prima facie* basis. Er is geen asielprocedure om asielzoekers uit andere landen op te nemen. Somalische vluchtelingen leven al twintig jaar in Eritrea waar zij voldoende bescherming genieten.⁵⁴¹ Begin 2016 bestond de totale vluchtelingenpopulatie uit 2.469 Somaliërs in kampen en uit 65 'stadsvluchtelingen.' Tijdens de verslagperiode waren er geen binnenlandse ontheemden in Eritrea.⁵⁴²

4.1.2 *Migratiestromen*

Jaarlijks verlaten tienduizenden Eritreeërs het land. In 2015 vluchtten volgens de UNHCR 35.500 Eritreeërs het land uit. Eind 2015 verbleven 411.300 door UNHCR geregistreerde Eritrese vluchtelingen buiten Eritrea, in 2014 was dat aantal 363.000.⁵⁴³ Volgens de UNHCR laat 70-80% van Eritreeërs zich niet registreren, en zou het aantal Eritreeërs in de diaspora nog vele malen groter zijn.⁵⁴⁴

In 2015 werden in Nederland 59.100 asielaanvragen ingediend, bijna een verdubbeling ten opzichte van 2014 en een verdriedubbeling ten opzichte van 2013.⁵⁴⁵ De op een na meeste asielaanvragen (8.054) werden ingediend door Eritreeërs.⁵⁴⁶ In de 28 lidstaten van de EU werd in 2015 de aanvraag van 338.900

⁵⁴¹ Op 2 september 2015 keerden 33 Somalische vluchtelingen vanuit het Umkulu Refugee Camp in Massawa vrijwillig terug naar Somalië. Een aantal van hen had meer dan twintig jaar in asiel in Eritrea doorgebracht. UNHCR, *Eritrea: 33 Somali refugees repatriate voluntarily*, 2 september 2015. UNHCR, *Eritrea Factsheet*, januari 2016.

⁵⁴² UNHCR, *Eritrea Factsheet*, januari 2016.

⁵⁴³ UNHCR: *Global Trends: Forced displacements 2014*, 20 juni 2016.

⁵⁴⁴ Hoewel schattingen van het aantal Eritreeërs per land uiteenlopen geven de door de Eritrese regering opgegeven aantallen Eritreeërs die – volgens een uitgelekt rapport - bewerkt moesten worden om de petitie tegen het rapport van de VN-onderzoekscommissie te tekenen een beeld van de aanwezigheid van Eritreeërs in de diaspora – de Eritreeërs in Ethiopië niet meegerekend - Sudan: 70.000, VS: 52.000, Saoedi Arabië: 35.000, Scandinavië: 25.000, Israël 25.000, Duitsland 22.000, Zwitserland 20.000, Australië: 8.000, VK: 8.000, Canada 7.300, Italië: 6.000, Nederland: 6.000, Qatar: 6.000, Zuid-Sudan: 4.000, Zuid-Afrika: 3.000, Uganda: 3.000, VAE: 2.000, Kenia: 2.000, Libië: 1.000, Egypte: 1.000, België, Frankrijk en Ierland: 600, India en China: 100. Overigens gaat het in lang niet alle gevallen om vluchtelingen – in Israël, Saoedi-Arabië en de Golfstaten gaat het om arbeidsmigranten die op contractbasis werken. De afgelopen drie jaar zette Israël 4.000 Eritreeërs uit. Ze keerden 'vrijwillig' terug, om detentie in Israël te vermijden. UNHCR, *East Sudan Briefing note*, juli 2016. Assenna.com, *Leaked document show government estimates over half a million will sign petition denouncing UN human rights report on Eritrea*, 1 mei 2016. EASO, *National service and illegal exit*, november 2016. Thinkprogress, *Israel Is Secretly Shipping Thousands Of Refugees To Africa*, 3 juli 2016. The East African, *Netanyahu says Africans deported from Israel 'not asylum seekers'*, 6 juli 2016. Zie ook Haaretz, *Fleeing Eritrean Army Not Grounds for Refugee Status in Israel, Judge Rules*, 30 januari 2017.

⁵⁴⁵ Trouw, *Met 59.100 asielaanvragen was 2015 officieel een recordjaar*, 8 januari 2016.

⁵⁴⁶ Ook vond in 2015 een opvallende stijging van het aantal aanvragen in het kader van gezinshereniging plaats. Trouw, *Met 59.100 asielaanvragen was 2015 officieel een recordjaar*, 8 januari 2016. In Zwitserland vroegen in 2015 10.000 Eritreeërs asiel aan. OnlineReports.ch, *Switzerland fails to recognize the Performance of the Eritrean Government*, 6 april 2016. Sinds oktober 2015 is het percentage volwassen mannen dat in Nederland asiel aanvraag gedaald van 55 tot 40. Bij kinderen is dit gegroeid van 30 naar 43 procent. CBS, Aantal asielzoekers blijft onder dat van 2014 en 2015, 15 augustus 2016.

asielzoekers – waaronder 27.600 Eritreeërs - ingewilligd.⁵⁴⁷ In de EU-lidstaten werd gemiddeld 87% van de Eritrese asielaanvragen ingewilligd.⁵⁴⁸

4.1.3 Redenen vertrek

Er zijn verscheidene redenen om weg te trekken uit Eritrea, volgens velen is sprake van zowel push- als pull-factoren. De VN-onderzoekscommissie noemt de lange nationale dienstplicht en de daarmee gepaard gaande mensenrechtenschendingen als de belangrijkste reden. Ook het gebrek aan economische kansen, stijgende voedselprijzen, religieuze vervolging, politieke onvrijheid, beperkte bewegingsvrijheid en beperkte onderwijsmogelijkheden spelen volgens de commissie een rol.⁵⁴⁹ De Eritrese overheid en verscheidene internationale waarnemers stellen dat de exodus van Eritreeërs wordt aangemoedigd door het westerse asielbeleid om Eritreeërs in groten getale (gemiddeld negentig procent) asiel te verlenen.⁵⁵⁰ Vooral jonge Tigrinya – Tigrinya vormen ook de meerderheid in de diaspora – trekken weg.⁵⁵¹ Veel Eritrese jongeren denken dat ze alleen in Europa een goed bestaan kunnen vinden en dat welk risico dan ook het waard is om daar te komen.⁵⁵² Zij hebben een onrealistisch beeld van het leven in Europa, dat nog versterkt wordt door de Eritrese diaspora. In een poging om te voldoen aan de verwachtingen van hun familie thuis en niet te worden beschouwd als mislukkelingen, geven Eritreeërs in Europa veel te hoog op over hun leefomstandigheden.⁵⁵³ Ook worden veel jongeren in Eritrea beïnvloed door de 'beles', de teruggekeerde – en in hun ogen - rijke migranten.⁵⁵⁴

Aanvullende redenen om vanuit Sudan of Ethiopië door te reizen zijn onder meer het gebrek aan mogelijkheden in deze landen om geld te verdienen waarmee de familie in Eritrea kan worden onderhouden, de behandeling als tweederangs burger, het streven om zich aan te sluiten bij familieleden in de diaspora en een gebrek aan

⁵⁴⁷ Eurostat, *785 Libyans, 280 Syrians, 60 Eritreans granted protection status in Malta in 2015*, 20 april 2016.

⁵⁴⁸ EASO Annual report on the situation of asylum in the EU 2015.

⁵⁴⁹ UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

⁵⁵⁰ In een aantal Europese landen wordt aan relatief veel Eritreeërs een asielvergunning of een humanitaire verblijfsstatus verleend. Opmerkelijk is dat het toelatingspercentage in Frankrijk minder dan vijftig procent bedraagt. In haar statistieken baseert het Franse *Office français de protection des réfugiés et apatrides* (OFPRA) de toelatingspercentages van asielzoekers per nationaliteit op de nationaliteit die de asielzoeker bij zijn of haar asielaanvraag heeft opgegeven, ook als tijdens de procedure later blijkt dat de opgegeven nationaliteit niet correct is. Het toelatingspercentage voor Eritreeërs bedroeg in 2015 46,4%. Volgens de OFPRA hebben echter in 2015 alle Eritreeërs van wie de Eritrese nationaliteit kon worden vastgesteld een asielvergunning of humanitaire verblijfsstatus gekregen. Volgens de Eritrese regering zou maar een deel van alle Eritrese asielaanvragen daadwerkelijk van Eritreeërs afkomstig zijn. In veel gevallen zou het gaan om Somaliërs, Ethiopiërs en Sudanese. Uit controlemaatregelen van Frontex die in mei 2016 werden uitgevoerd op Sicilië kwam naar voren dat het merendeel van de migranten die zich uitgaven voor Eritreeërs in werkelijkheid Ethiopiërs of Sudanese bleken te zijn. https://ofpra.gouv.fr/sites/default/files/atoms/files/rapport_dactivite_ofpra_2015_hd.pdf. Bloomberg, *Eritrea Slams 'Economic Sabotage' as Country Marks Anniversary*, 25 mei 2016. Atlantic Council, *What the UN Gets Wrong About Rights in Eritrea*, 7 juni 2016. Transatlantic Council, *Eritrean Refugee Flows through the Greater Horn of Africa*, september 2016. Information Note from the Eritrean Embassy in Brussels, 11 januari 2017. Vertrouwelijke bronnen.

⁵⁵¹ UNHCR, *Factsheet*, juli 2016.

⁵⁵² Europa wordt beschouwd als droombestemming. De jonge Eritreeërs zijn goed op de hoogte van de risico's die zij lopen als zij vanuit Sudan of Ethiopië doorreizen naar Europa, deels door berichten uit de diaspora, deels door voorlichtingscampagnes van de UNHCR. UNHCR/ARRA *Sub-Office Shire briefing note*, 29 augustus 2016. Vertrouwelijke bron.

⁵⁵³ De succesverhalen van degenen die het is gelukt Europa binnen te komen worden onmiddellijk verspreid en kunnen invloed hebben op een besluit van anderen om te migreren. Sommige migranten sturen foto's op waarop ze staan naast mooie auto's of op toeristische plekken, die de soms rauwe werkelijkheid niet weergeven. De stereotype beelden van welvaart, comfort en kansen kunnen een geweldige impact hebben op het besluit te migreren en de keuze voor een bepaald land. UNHCR/ARRA *Sub-Office Shire briefing note*, 29 augustus 2016. Veel jongeren in Eritrea surfen op het internet, kijken naar buitenlandse TV-programma's en bellen met hun landgenoten in de diaspora. Zij horen dat hun vrienden gratis in een driekamer appartement verblijven en 800 CHF per maand krijgen. Zij horen echter niet dat men met 800 CHF niet veel kan doen. OnlineReports.ch, *Switzerland fails to recognize the Performance of the Eritrean Government*, 6 april 2016. Zie ook Tubantia, *Eritreërs in Nijverdal hebben totaal verkeerd beeld van leven in Nederland*, 16 januari 2017.

⁵⁵⁴ Vertrouwelijke bron.

hervestigingsmogelijkheden in derde landen, zoals de VS, Zweden, Nederland en Australië.⁵⁵⁵

Volgens Jennifer Riggan, hoogleraar aan de Arcadia Universiteit van Philadelphia, is in de ogen van de nieuwe generatie de oprechte bereidheid te sterven voor Eritrea vervangen door het twee procent belastingpatriottisme waarmee ze kunnen beschikken over alle fundamentele rechten en privileges die de gewone bevolking worden onthouden. Daarmee is migratie volgens Riggan een nieuw nationaal symbool voor Eritrea geworden waar alle Eritreeërs aan mee willen doen. Een identiteit die stoelt op een sterk verlangen om uit Eritrea te vluchten en terug te keren als vrije en gerespecteerde burgers.⁵⁵⁶ Als gevolg daarvan hebben veel jonge Eritreeërs in de diaspora zich aangesloten bij de YPFD en PFDJ. Niet omdat ze het regime steunen, maar omdat ze zich die gerespecteerde, gevierde en 'patriottische' nieuwe Eritrese identiteit willen eigen maken.⁵⁵⁷

4.2 Opvang in de regio

4.2.1 Sudan

In Sudan mogen asielzoekers niet worden bestraft wegens het illegaal binnenkomen of verblijven in Sudan, op voorwaarde dat ze zich binnen één maand aanmelden bij het dichtstbijzijnde kantoor van de *Sudan Commissioner for Refugees* (COR) of een andere autoriteit. Sudan hanteert een *encampment policy*. Vluchtelingen moeten zich in beginsel laten registreren op het punt waar ze de grens oversteken.⁵⁵⁸ Vervolgens moeten zij in een door de overheid aangewezen kamp verblijven. Voor veel vluchtelingen is dat in het vluchtelingenkamp Shagarab in Oost-Sudan. Daar moet iedere Eritreeër zich laten registreren. In juli 2016 verbleven 97.055 vluchtelingen in kampen en stedelijke gebieden in Kassala, Gedaref, Sennar, de Rode Zee en de staat Zezeera. Van hen is 99% Eritreeër. Maandelijks kwamen in 2016 ruim zevenhonderd Eritreeërs binnen – de meesten in Kassala en Gergef – van wie 75-80% zonder te zijn geregistreerd doorreisde naar Khartoum, Egypte, Israël en Europa.⁵⁵⁹ De Eritreeërs worden door de Sudanese over het algemeen niet meer als vluchtelingen beschouwd, maar als economische

⁵⁵⁵ UNHCR/ARRA *Sub-Office Shire briefing note*, 29 augustus 2016. Vertrouwelijke bron.

⁵⁵⁶ Vooral omdat degenen die de diaspora belasting betalen worden gezien als 'rechtgebenden', terwijl dienstplichtigen en de burgerbevolking worden gezien als onderdanen die aan de genade van de staat zijn overgeleverd. De diaspora belastingbetalers kunnen vrij het land in- en uitreizen. In tegenstelling tot Eritreeërs in Eritrea kunnen zij land en huizen kopen, hoeven zij geen dienstplicht te vervullen en gelden voor hen geen restrictieve maatregelen. Riggan, J., *Imagining Emigration: Debating National Duty in Eritrean Classrooms. Africa Today, Volume 60, No. 2. Indiana University Press*, 2013.

⁵⁵⁷ Awate.com, *From Mutual Coexistence to Mutual Suspicion*, 17 mei 2016.

⁵⁵⁸ De Eritreeërs steken over het algemeen 's nachts de grens over. Als ze worden opgemerkt worden ze (alleen) op papier geregistreerd door de Sudanese Veiligheidsdienst (*National Information and Security Service - NISS*). Vervolgens worden ze overgedragen aan COR. Er zijn grensopvangcentra in Hamdayet en Gergef, Shalaloub; transit centra in Wad Sharifey (Kassala) en Tokar (Port Sudan). Registratie en *Refugee Status Determination* (RSD) vinden plaats in in het vluchtelingenkamp Shagarab door COR, terwijl UNHCR de technische ondersteuning verzorgt. Tijdens de verslagperiode waren er competentiegeschillen tussen de NISS en de Militaire Inlichtingendienst over de onderschepping van illegaal ingereisde Eritreeërs. Beide diensten zouden zich willen profileren om op deze manier aanspraak te kunnen maken op financiering van het *EU Trust Fund*. De RSF (*Rapid Support Forces*) is ingeschakeld bij de grenscontrole bij de grens met Libië. Tijdens een persconferentie zou de RSF hebben verklaard 20.000 mensen te hebben tegengehouden bij de Libische grens. Begin 2016 werden 300 Eritreeërs vanuit Dongala via Assab naar Eritrea teruggestuurd. UNHCR, *East Sudan Briefing note*, juli 2016. Zie ook Sudan Tribune, *Sudan's RSF militia arrests 1500 illegal migrants near Libyan border*, 9 januari 2017. Sudan Tribune, *Sudan's RSF arrests 64 illegal migrants near Libyan border*, 24 januari 2017.

⁵⁵⁹ Veel Eritreeërs hebben een voorkeur voor migratie naar Sudan, omdat ze daar niet op basis van identiteitsdocumenten worden geregistreerd waardoor ze later, als dat nodig mocht blijken, alsnog voor een andere identiteit kunnen kiezen. De meeste Eritreeërs die in Sudan aankomen zijn jong (18-25) en komen uit steden of het hoogland. De meerderheid is christen. Van hen is 66% Tigrinya. 24% heeft geen opleiding gehad. 38% heeft enige jaren middelbaar onderwijs gehad. UNHCR, *East Sudan Briefing note*, juli 2016. Vertrouwelijke bron.

migranten.⁵⁶⁰ Eritreeërs nemen na aankomst in Sudan veelal een smokkelaar in de arm om door te reizen.⁵⁶¹ Was de lucratieve mensensmokkel jarenlang een prerogatief van de Rashaida-stam, tijdens de verslagperiode eisten ook anderen – waaronder andere Eritreeërs en de Beni Amr - hun aandeel op.⁵⁶²

Er zijn ongeveer 14.000 Eritrese vluchtelingen in steden in Oost-Sudan, vooral in Kassala, Gedaref, Port Sudan en enkele kleinere steden waar zij toegang hebben tot rechtsbijstand en medische zorg. Een verificatieprocedure moet duidelijk maken wie er vluchteling is en wie Sudanese. Een dubbele status is niet mogelijk.⁵⁶³ Ook in Khartoum bevindt zich een grote Eritrese gemeenschap, er zijn naar schatting 80.000 à 100.000 Eritreeërs. Een deel van hen woont al heel lang in Khartoum en heeft de vluchtelingenstatus. Er zijn ook Eritreeërs die tijdelijk in Khartoum verblijven. Zij worden behandeld als tweederangsburgers, maar kunnen daar wel veel meer geld verdienen dan in Eritrea. Eritreeërs zijn er – meestal zonder officiële werkvergunning - werkzaam als tuk-tuk chauffeur, schoonmaker of kok. Politieagenten arresteren met regelmaat Eritreeërs in de stad, die zich vervolgens moeten vrijkopen.⁵⁶⁴

Eritrese scholen

In Khartoum zijn twee basisscholen en één middelbare school voor Eritrese kinderen. Veel leerlingen zijn in Khartoum geboren. In de drie scholen werken in totaal 65 leerkrachten. Het curriculum loopt van groep 1 naar groep 5 in het Tigrinya. Vanaf groep 6 wordt in het Engels lesgegeven en is het curriculum Sudanese. In groep 8 leggen de leerlingen hun basisexamen af. Daarna gaan ze naar de middelbare school. De Eritrese scholen zijn geregistreerd door het Sudanese ministerie van Onderwijs. Wie het examen van de middelbare school haalt, kan naar de universiteit gaan.⁵⁶⁵ In 2012 vertrokken de eerste veertig leerlingen van de Eritrese school naar Libië en Europa toen ze zagen dat Eritreeërs uit Eritrea dat ook deden. In 2015 vertrokken vierhonderd leerlingen, ofwel om naar Libië te gaan ofwel in het kader van gezinshereniging.⁵⁶⁶ Ook vertrokken kinderen van Eritrese vluchtelingen die al heel lang in Oost-Sudan wonen in 2015 naar Europa.⁵⁶⁷

4.2.2 *Ethiopië*

Per 30 september 2016 waren in Ethiopië 761.302 vluchtelingen en asielzoekers geregistreerd. Ze kwamen uit Zuid-Sudan (300.644), Somalië (254.812) en Eritrea (159.636).⁵⁶⁸ Per 31 juli 2016 verbleven 32.269 Eritrese vluchtelingen in kampen en verbleven 425 vluchtelingen in het kader van de *Out of Camp Policy* (OCP) in Tigray.⁵⁶⁹ Op 31 juli 2016 waren 15.139 Eritrese vluchtelingen in dat jaar

⁵⁶⁰ Volgens de Sudanese autoriteiten hebben zij hun land vooral verlaten vanwege de slechte economische omstandigheden en om zich te voegen bij hun familie in het buitenland. Vertrouwelijke bronnen.

⁵⁶¹ De contacten met de smokkelaars worden telefonisch gelegd: soms vanuit Eritrea, soms vanuit het kamp. Pogingen om de smokkelaars te weren hebben weinig uitgehaald. Nadat men een dijk om het kamp Shagarab had gebouwd, klommen de Eritreeërs de dijk over waar de auto van de smokkelaars hen opwachtte. Agenten van de veiligheidsdienst, die om de dijk heen moesten rijden, hadden vervolgens het nakijken. Ook in het kamp zijn smokkelaars aanwezig. Eritreeërs weigeren hen aan te geven, om geen problemen met de eigen gemeenschap te krijgen. Vertrouwelijke bron.

⁵⁶² Ibid.

⁵⁶³ Veel vluchtelingen die al heel lang in Sudan zijn, de zogenaamde *protracted refugees*, hebben inmiddels Sudanese identiteitsdocumenten, hoewel dit door de regering wordt ontkend. Daarmee hebben ze de facto een dubbele status. Vertrouwelijke bronnen.

⁵⁶⁴ Vertrouwelijke bron.

⁵⁶⁵ Ibid.

⁵⁶⁶ Ibid.

⁵⁶⁷ Ibid.

⁵⁶⁸ Danish Refugee Council: *Regional mixed migration summary for September 2016 covering mixed migration events, trends and data for Djibouti, Eritrea, South Sudan, Sudan, Ethiopia, Kenya, Puntland, Somalia, Somaliland and Yemen.*

⁵⁶⁹ Per 31 juli 2016 verbleven 32.269 Eritrese vluchtelingen in de volgende kampen: Shimelba camp 5.365, Mai-Aini 10.573, Adiharush 6.919, Hitsats 9.412. UNHCR/ARRA *Sub-Office Shire briefing note*, 29 augustus 2016.

geregistreerd. Dit kwam neer op 2.200 per maand, ofwel een vermindering van 25% in vergelijking met de gemiddelde aantallen per maand in 2014 en 2015.⁵⁷⁰

Van Eritrese vluchtelingen wordt verwacht dat zij in vluchtelingenkampen verblijven, maar sommigen krijgen toestemming om buiten de kampen te verblijven in het kader van de *Out of Camp Policy* (OCP). De Ethiopische *Administration for Refugee and Returnee Affairs* (ARRA) schat dat na de verificatie van vluchtelingen, die wordt uitgevoerd in Addis Abeba, Mekelle, Shire en andere steden 15.000 tot 25.000 Eritrese vluchtelingen kunnen profiteren van het OCP-programma.⁵⁷¹ In de afgelopen jaren hebben meer dan 100.000 geregistreerde vluchtelingen de kampen in Ethiopië verlaten. ARRA/UNHCR zijn begonnen met een verificatieproces om vast te stellen hoeveel van hen in Ethiopië zijn gebleven.⁵⁷²

Het aantal alleenstaande minderjarigen⁵⁷³ is de afgelopen jaren dramatisch gestegen. In 2015 kwamen 4.200 alleenstaande minderjarigen Ethiopië binnen, een verdubbeling van het aantal in 2014. De meerderheid van hen leeft in de kampen in kleine groepjes, die worden ondersteund door 'adoptiefamilies'. Elke maand komen gemiddeld 300-400 alleenstaande minderjarigen in Ethiopië aan, waarvan er gemiddeld 250 per maand (per juni 2016) doorreizen. Sommigen gaan naar steden in Ethiopië, maar de meesten reizen door Sudan naar Libië en vervolgens naar Europa. Er is een *Unaccompanied Children's Centre* in Endebaguna, waar driehonderd pas aangekomen kinderen kunnen worden opgevangen. In Endebaguna vindt ook de registratie van vluchtelingen plaats. Vrijwel alle Eritreeërs hebben identiteitsdocumenten bij zich. Naar schatting veertig procent van de kinderen heeft een schoolpas bij zich.⁵⁷⁴ Sommige jongeren verkopen familiebezittingen om voor de doorreis te kunnen betalen. Veel jongeren krijgen een korting aangeboden voor het eerste deel van de reis. Zodra ze aankomen in een volgend land worden ze afgeperst en gedwongen om contact op te nemen met hun familie. In het ergste geval worden zij ontvoerd door mensensmokkelaars, vastgehouden voor losgeld en gefolterd. Familieleden in Afrika en Europa verkopen hun bezittingen of gaan leningen aan om geld in te zamelen voor de reis.⁵⁷⁵

Door de sterk toegenomen doorreis van vooral jongeren en onbegeleide minderjarigen stelt de UNHCR in Ethiopië pogingen in het werk om te voorkomen dat doorreizende jongeren slachtoffer worden van mensensmokkelaars. Alternatieven voor de doorreis krijgen voorrang door het investeren in onderwijs- en bestaansmogelijkheden, het verbeteren van de leefomstandigheden en de verruiming van de mogelijkheden tot hervestiging.⁵⁷⁶

4.2.3 *Hervestiging en gezinshereniging*

Veel Eritreeërs in Khartoum hebben familie, vrienden en kennissen in de diaspora en grijpen deze banden aan om in aanmerking te komen voor hervestiging en gezinshereniging. Waar in Sudan de gewone asielaanvragen worden behandeld door de *Commissioner for Refugees* (COR) - de COR gebruikt bij de *Refugee Status*

⁵⁷⁰ Bevolkingsamenstelling: 72% 25 jaar en jonger, 61% mannen, 41% van de geregistreerde vluchtelingen zijn kinderen. UNHCR/ARRA *Sub-Office Shire briefing note*, 29 augustus 2016.

⁵⁷¹ UNHCR/ARRA *Sub-Office Shire briefing note*, 29 augustus 2016.

⁵⁷² Ibid.

⁵⁷³ *Unaccompanied and Separated Children* (UASC).

⁵⁷⁴ Vertrouwelijke bron.

⁵⁷⁵ In de eerste tien maanden van 2016 kwamen 25.800 alleenstaande minderjarigen uit Nigeria, Eritrea en enkele andere Afrikaanse landen aan in Italië, een verdubbeling van het aantal in 2015. UNICEF, *Number of unaccompanied or separated children arriving by sea to Italy doubles in 2016 – UNICEF*, 13 januari 2017. EurActiv.com, *Record number of boat migrants reach Italy in 2016*, 29 november 2016. UNHCR/ARRA *Sub-Office Shire briefing note*, 29 augustus 2016.

⁵⁷⁶ UNHCR/ARRA *Sub-Office Shire briefing note*, 29 augustus 2016.

Determination (RSD) voorbedrukte aanvraagformulieren waarop de aanvrager slechts het vakje '*national service*' hoeft aan te vinken om asiel te krijgen (hetgeen ruim 95% van de aanvragers doet)⁵⁷⁷ - wordt in geval van hervestiging de *Refugee Status Determination* (RSD) verricht door de UNHCR. Daar in het verleden al veel Eritrese leden van de oppositie en slachtoffers van godsdienstvervolging zijn hervestigd, zijn er steeds minder Eritreeërs die aan de criteria van het Vluchtelingenverdrag – die ook gelden voor hervestiging - voldoen.⁵⁷⁸ Eritreeërs die in aanmerking komen voor gezinshereniging worden uitgenodigd voor een gesprek op een ambassade van het land waar hun familielid al verblijft. Alle westerse ambassades – met uitzondering van Nederland – eisen in de praktijk een identiteitsbewijs om een verzoek tot gezinshereniging in behandeling te nemen. Veel van de overgelegde documenten blijken na onderzoek vervalst. De ambassades van Italië en het VK accepteren alleen documenten die gelegaliseerd zijn in Eritrea zelf. Een groot aantal aanvragen wordt vervolgens na interviews afgewezen.⁵⁷⁹ Doordat de reis naar Europa gevaarlijk en duur is, vindt er volgens bronnen een levendige handel in schijnhuwelijken – waar ook hoge bedragen voor worden betaald - plaats.⁵⁸⁰

4.2.4 *Migratietraject*

Voor de meeste Eritreeërs is Sudan geen eindbestemming, maar een transitland. Als er genoeg gespaard is, na een periode van maanden soms jaren, gaat de reis door van Khartoum naar de grens met Libië of richting Egypte.⁵⁸¹ Alle Eritreeërs die doorreizen krijgen te maken met de strak georganiseerde mensensmokkel. Op basis van hun financiële mogelijkheden worden smokkelroutes uitgekozen.⁵⁸² De afgelopen jaren moesten Eritreeërs voor het hele traject naar Europa maar één keer betalen, maar tijdens de verslagperiode moesten ze voor elke af te leggen etape opnieuw betalen.⁵⁸³ Liep de route in 2015 naar Libië nog vrijwel uitsluitend via Dongala in Noord-Sudan, in 2016 werd daarnaast ook de route via Darfur en Tsjaad gebruikt.⁵⁸⁴ In 2016 gingen veel Eritreeërs liever via Egypte naar Europa, omdat ze deze route veiliger en goedkoper vonden.⁵⁸⁵ Van Sudan naar Egypte betalen ze achthonderd tot duizend USD en van Egypte naar Europa 3.500 USD.⁵⁸⁶ De oversteek is bijzonder gevaarlijk – de reis duurt tien dagen en als een boot zinkt, zijn er weinig schepen op deze vaarroute die de migranten kunnen redden.⁵⁸⁷ In 2016 verdronken volgens schattingen van het IOM meer dan 5.000 mensen.⁵⁸⁸

⁵⁷⁷ Zie Algemeen Ambtsbericht Sudan van juli 2015, p. 64 onder *Refugee Status Determination* en de voetnoot 564.

⁵⁷⁸ Dit geldt bijvoorbeeld voor vrouwen die ontheffing van de dienstplicht hebben gekregen en ook overigens geen vervolgingsgronden kunnen aanvoeren. Ook toetst de UNHCR aan artikel 1F van het Vluchtelingenverdrag. Militairen worden op grond van artikel 1F uitgesloten door de VS. Volgens bronnen voerden in Sudan (vrijwel) alle Eritrese hervestigingskandidaten in de verslagperiode aan dat zij nooit een wapen in handen hebben gehad. Dit wordt in veel gevallen onwaarschijnlijk geacht. Hoewel de nationale dienstplicht in Eritrea overwegend een niet-militair karakter heeft, krijgen alle dienstplichtigen in beginsel een militaire training. Vertrouwelijke bronnen.

⁵⁷⁹ Veel Eritreeërs geven aan voor Nederland te kiezen, omdat de bewijslast laag is en de procedure relatief snel verloopt. Vertrouwelijke bronnen.

⁵⁸⁰ Vertrouwelijke bronnen.

⁵⁸¹ Vertrouwelijke bron.

⁵⁸² Ibid.

⁵⁸³ Ibid.

⁵⁸⁴ Sommige groepen in Tsjaad zijn begonnen met het ontvoeren van migranten en vragen meer geld. Ibid.

⁵⁸⁵ De afgelopen twee jaar was de weg naar Egypte niet open. Vertrouwelijke bron.

⁵⁸⁶ Onderweg naar Egypte werken de smokkelaars naar verluidt samen met de politie en met de grenswachten. Illeganten die in Egypte worden aangehouden, worden gedetineerd tenzij ze een vluchtelingenpas van de UNHCR hebben. Na een jaar detentie worden ze gedeporteerd. In Egypte worden geen sloepen (zoals in Libië) gebruikt, maar vrachtschepen. Vertrouwelijke bron.

⁵⁸⁷ News24.com, *More EU-bound migrants leaving from Egypt*, 28 juni 2016.

⁵⁸⁸ Op 21 september 2016 kapseisde een boot met 500 migranten acht mijl uit de Egyptische kust. De boot was vertrokken uit het dorp Borg Rashid, een favoriet smokkelaarsnest om groepen migranten in wankele bootjes naar grotere schepen te brengen die iets verder uit de kust liggen. Aan boord bevonden zich Sudanese, Eritreeërs en Somaliërs maar de meeste passagiers waren Egyptenaren. Ten minste 204 migranten verdronken. Toen de boot zank, belden Egyptische kinderen met hun familie en vroegen om hulp. De Egyptische autoriteiten hebben op de toenemende illegale migratie gereageerd door het onderscheppen van boten en het arresteren van

In de eerste negen maanden van 2016 kwamen 144.000 migranten aan in Italië tegenover bijna 154.000 in heel 2015. Negentig procent van de migranten staken over vanuit Libië, hoewel er een stijging plaatsvond vanuit Egypte. Het aantal uit zee geredde migranten nam toe vanwege de uitbreiding van de EU-missie Sophia om mensensmokkelaars aan te pakken en de Libische kustwacht te trainen.⁵⁸⁹

In 2016 was er een behoorlijke afname van door de Italiaanse marine geredde Eritreeërs. Het Italiaanse ministerie van Binnenlandse Zaken registreerde in 2016 (tot 29 november) de aankomst van 15.503 Eritreeërs via de Middellandse Zeeroute. In 2015 kwamen 39.162 Eritreeërs in Italië aan, in 2014 waren dat er 34.329.⁵⁹⁰ Volgens bronnen zijn er verscheidene mogelijke oorzaken voor deze afname. Zo zouden Afrikanen uit andere landen bereid zijn om meer te betalen voor de overtocht, zou de financiële spankracht van de diaspora zijn afgenomen, kunnen Eritreeërs in Eritrea vrijwel geen geld meer van hun bankrekening halen, zijn sommige gebieden in Eritrea al erg ontvolkt, schrikt de aanwezigheid van IS in Libië christelijke Eritreeërs af en zijn de risico's om te worden ontvoerd, gearresteerd en gedeporteerd toegenomen.⁵⁹¹

Sociale Media

Het wijdverspreide gebruik van informatie en communicatietechnologie (ICT) en sociale media tijdens niet-reguliere migratiereizen vervult een sleutelrol bij het maken van plannen vóór vertrek en het verkrijgen van informatie onderweg. In september 2015 onderzocht het *International Rescue Committee* de rugzakken van migranten die onderweg waren naar Europa. In bijna alle rugzakken troffen zij een mobiele telefoon aan. Zowel vooraf maar in toenemende mate tijdens de reis maken migranten gebruik van *Facebook*, *Twitter*, *WhatsApp*, *Skype*, *Viber* en *Google Maps* om zich te informeren over routes, gesloten grenzen, het ontlopen van (grens)politie en het vinden van betrouwbare mensensmokkelaars. Ook volgen zij hoe regeringen reageren op de toestroom van migranten en vluchtelingen in Europa. Door het delen van informatie op sociale media en het gebruik van Google Maps, zien migranten waar zij heen kunnen gaan. Het toenemende gebruik van de sociale media kan verder worden verklaard doordat veel migranten tamelijk jong zijn.⁵⁹² Mobiele telefoons worden bij het stap-voor-stap migratieproces ook gebruikt

bemannings en passagiers. Egyptenaren werden over het algemeen verhoord en vrijgelaten, terwijl buitenlandse migranten vaak voor een lange periode werden vastgehouden. Volgens de UNHCR werden in de eerste negen maanden 4.600 buitenlanders, voornamelijk Sudanese, Somaliërs, Eritreeërs en Ethiopiërs gearresteerd, een stijging van 28% ten opzichte van het hele jaar 2015. Degenen die zich niet hebben laten registreren door de UNHCR lopen het risico te worden gedeporteerd. News24.com, *More EU-bound migrants leaving from Egypt*, 28 juni 2016. IRIN, *Egypt boat disaster shines light on new migration trend*, 10 oktober 2016. NOS, Recordaantal vluchtelingen verdronken in Middellandse Zee, 23 december 2016.

⁵⁸⁹ Mensensmokkelaars stouwd en onbetrouwbare boten steeds voller met mensen nu ze maar even hoeven te varen om te weten waar de EU-marineschepen zijn die vervolgens te hulp worden geroepen. Volgens de UNHCR maakten de Nigerianen een vijfde uit van de migranten, gevolgd door de Eritreeërs met 13% en vervolgens migranten uit Sudan, Gambia, Ivoorkust, Guinee, Somalië, Mali, Senegal en Bangladesh. Reuters, *EU border guard says migrant arrivals to Italy main concern now*, 12 oktober 2016.

⁵⁹⁰ Van 38.648 aangekomen migranten was de nationaliteit eind november 2016 nog niet vastgesteld. Begin januari 2017 gaven de Italianen gecorrigeerde cijfers voor de in 2016 aangekomen Eritreeërs: 20.176. Gegevens van het Italiaanse ministerie van Binnenlandse Zaken (*Direzione Centrale dell'Immigrazione e della Polizia delle Frontiere*). EurActiv.com, *Record number of boat migrants reach Italy in 2016*, 29 november 2016.

⁵⁹¹ Vertrouwelijke bron.

⁵⁹² De sociale media worden gebruikt in verscheidene fasen van migratie en voor verschillende doeleinden, zoals het verkrijgen van (valse) paspoorten en identiteitsdocumenten, informatie over de beste bestemmingen, routes, informatie onderweg, de kosten van migrantenroutes, contacten met mensensmokkelaars en waarschuwingen voor oplichting en/of onbetrouwbare smokkelaars en routes die zijn gesloten. In het algemeen functioneert *Facebook* als ontmoetingsplaats van potentiële migranten en mensensmokkelaars, waarna de contacten verder worden onderhouden via *WhatsApp* of *Viber* en soms door te bellen. Handelsblatt, *Warum haben viele Flüchtlinge*

om werk te vinden, vervoer te regelen en geld over te maken. Migranten hoeven niet langer grote bedragen aan contant geld bij zich te hebben en staan daardoor minder bloot aan diefstal. Via sociale media weten migranten waar ze gratis Wifi kunnen krijgen, waar ze kunnen slapen en eten en geld kunnen wisselen of ontvangen.

Facebook groepen hebben namen als: *'Smuggling Into the EU'*, *'How to Emigrate to Europe'*, *'Smuggling from Turkey to Europe'*, *'Immigration and Travel to Europe'*, *'Wishing to immigrate to Europe through Libya'*. Migranten kunnen verschillende routes en bestemming en de prijzen daarvoor vergelijken. De Facebook pagina *'Asylum and migration to pan-Europe'* had in juni 2016 23.810 leden.⁵⁹³ Iemand die de vraag stelde *'Which country among Sweden, Netherlands and Germany do you recommend?'* kreeg als antwoord: *'All of them are good but work is better in Germany, family reunification is faster in the Netherlands and future is brighter in Sweden, you choose'*.⁵⁹⁴ Het gezamenlijke project *'Mapping refugee media journeys: smart phones and social media networks'* van *Open University, France Medias Monde (FMM), BBC Media Action, Deutsche Welle* en *British Telecom* zal het gebruik van ICT en sociale media door migranten in de periode 2016-2018 in kaart brengen.⁵⁹⁵ De Eritrese gemeenschap is volgens het DSP-rapport *'Niets is wat het lijkt'* mondiaal genetwerkt, families zijn volledig uit elkaar gevallen en sociale media spelen een enorme belangrijke rol. Alles wordt gedeeld, vooral op *facebook*, en de gemeenschap komt samen in de sociale media.⁵⁹⁶

4.3 Activiteiten internationale organisaties

In het verleden zijn er veel botsingen geweest tussen de VN en de Eritrese regering. De VN wordt door Eritrea gezien als *guarantor* van de Overeenkomst van Algiers – waarbij de grens met Ethiopië werd vastgelegd. Eritrea vindt dat de VN haar taak als *guarantor* niet naar behoren heeft uitgevoerd. In de afgelopen jaren is de samenwerking tussen Eritrea en de VN enkele malen verbroken en vervolgens weer hersteld.⁵⁹⁷ Tijdens de verslagperiode waren acht VN-organisaties actief, waaronder UNICEF, UNDP, UNHCR, FAO en UNFPA. Zij richtten zich op de verbetering van onderwijs, moeder- en kindzorg en opvang van kwetsbare kinderen en volwassenen. Zo werkt UNICEF met de regering samen op basis van een vijf jarenplan. Het huidige programma is gezondheidszorg voor kinderen tot achttien jaar, waarbij de nadruk ligt op de kinderen onder de vijf: inentings- en voedingsprogramma's en het voorkomen van tuberculose. Bij het onderwijs ligt de nadruk op basiseducatie. Daarnaast doet UNICEF aan kindbescherming en is de organisatie actief bij de

ein Smartphone?, 5 augustus 2015. Financial Times, *Technology comes to the rescue in migrant crisis*, 24 februari 2016. Danish Refugee Council, *Briefing Paper 2: Getting to Europe the 'WhatsApp' way - The use of ICT in contemporary mixed migration flows to Europe*, 30 juni 2016.

⁵⁹³ The Irish Times, *Mass migration guided by mobiles and social media*, 9 september 2015. World Bank, *4 smartphone tools Syrian refugees use to arrive in Europe safely*, 17 februari 2016. The Economist, *How to manage the migrant crisis*, 6 februari 2016. Reuters, *Facebook investigates smugglers' 'advert' of boat trips to Italy*, 1 april 2016.

⁵⁹⁴ Een Sudanese You Tube kanaal, genaamd *'Refugees Al saloum'* waarschuwt voor 'mensensmokkelaars' op de markt 'Souk Libya' in Omdurman – een voorstad van Khartoum - die alleen uit zijn op het stelen van paspoorten en geld. Reuters, *Facebook investigates smugglers' 'advert' of boat trips to Italy*, 1 april 2016.

⁵⁹⁵ Tijdens een bezoek aan West-Afrikaanse landen in oktober 2016 merkte de Duitse Bondskanselier Merkel op dat jonge Afrikanen die voor het eerst een smart phone in handen krijgen niet moeten zeggen: 'ik moet daarheen gaan waar het beter is', maar 'in mijn eigen land wordt het stapje voor stapje beter'. AP, *As Merkel set to visit Africa, migrant crisis is top issue*, 6 oktober 2016. Wall Street Journal, *German Chancellor Angela Merkel Works to Slow Migration from Africa*, 6 oktober 2016.

⁵⁹⁶ DSP, *Niets is wat het lijkt*, 15 december 2016.

⁵⁹⁷ Vertrouwelijke bron.

bestrijding van FGM en kindhuwelijken.⁵⁹⁸ Op 27 mei 2016 tekenden de minister van Buitenlandse Zaken, Osman Salih, en het hoofd van de VN-Afvaardiging in Asmara, Christine Umutoni, een overeenkomst over de invoering van de aanbevelingen van het *Universal Periodic Review (UPR)*. Daarin is een '*Framework for Action 2015-2018*' opgesteld waarin zes categorieën worden genoemd:

- Ontwikkeling en stimulering van sociale gelijkheid
- Sociale voorzieningen voor een adequate levensstandaard
- Vrijheden
- Rechtsstelsel
- Grondwet
- Internationale samenwerking

Het actieplan voorziet onder meer in de ondersteuning door de UNDP en andere VN-organisaties van de verbetering van het rechtsstelsel, de rechtbanken, de detentiecentra en het sociale zekerheidsstelsel. Daarnaast heeft de UNDP programma's op het gebied van onder meer vrouwenemancipatie, voedselveiligheid en milieu. Tevens organiseert de UNDP in samenwerking met de *National Union of Eritrean Youth & Students (NUEYS)* vakopleidingen en werkgelegenheid voor jongeren in Eritrea en teruggekeerde jongeren.⁵⁹⁹ De opleidingen voorzien ook in het opzetten van kleine bedrijfjes voor deze jongeren met behulp van micro-kredieten.⁶⁰⁰

Finn Church Aid

Finn Church Aid⁶⁰¹ maakt deel uit van de Lutheraanse Wereld Federatie die al tientallen jaren actief is in Eritrea. In 2012 trok *Finn Church Aid* zich terug uit Eritrea, maar in 2014 besloten Eritrea en Finland tot bilaterale samenwerking op het gebied van universitair onderwijs en de opleiding van leraren, waarop Finn Church Aid in 2015 een herstart maakte. Finse onderwijsdeskundigen werken samen met Eritrese counterparts op de twee lerarenopleidingen in Asmara, één voor het basisonderwijs en één voor het middelbaar onderwijs. Gemiddeld slagen jaarlijks 350 tot 400 studenten voor hun examen als onderwijzer of leraar, terwijl Eritrea ten minste elk jaar tweeduizend nieuwe onderwijzers en leraren nodig heeft. Vooral op basisscholen is er grote behoefte aan onderwijzers, ook omdat veel onderwijzers afhaken. Na hun opleiding zijn zij verplicht om één jaar *community service* te doen, waarna zij voor enkele maanden in militaire dienst gaan. Vervolgens werken zij enkele jaren (meestal twee jaar) als dienstplichtig onderwijzer of leraar voor een salaris van 350 tot 700 Nakfa. Daarna worden zij gedemobiliseerd en krijgen een reguliere baan in het onderwijs. De salarissen voor onderwijzers en leraren werden in 2016 verhoogd van 1.420 tot 3.500, afhankelijk van opleiding en ervaring. Door het vak aantrekkelijker te maken en minder strenge dienstplichtcriteria voor

⁵⁹⁸ Ibid.

⁵⁹⁹ De *National Union of Eritrean Youth & Students (NUEYS)* heeft 300.000 leden in de leeftijd van 14 tot 40. De nadruk ligt op partijactiviteiten, maar NUEYS werkt samen met de UNDP en de EU om vakopleidingen op te zetten van drie tot zeven maanden voor bijvoorbeeld loodgieters en electriciens. NUEYS stelt overigens dat het partijlidmaatschap geen voorwaarde is om deel te nemen aan de opleidingen. In 2015 heeft de eerste lichter vakopleiding afgemaakt. Er zijn twee soorten: een van de UNDP in samenwerking met NUEYS – het examen werd gehaald door 1.200 studenten – en een van NUEYS die werd afgemaakt door 4.200 studenten. Van de afgestudeerden heeft een aantal werk gevonden in de werkplaats voor hout- en metaalbewerking. Sommigen willen een eigen bedrijfje opzetten. Mannen werken in de hout- en metaalbewerking, vrouwen werken graag in de grafische sector. De verhouding man-vrouw is ongeveer 50/50. Aan de opleidingen wordt deelgenomen door teruggekeerde Eritreeërs: enkele zijn teruggekeerd uit westerse landen, volgens NUEYS zijn 1.500 Eritreeërs teruggekeerd uit Israël. Vertrouwelijke bron. Zie ook UNDP, *Fast Facts: Supporting Eritrea's efforts to build an inclusive economy based on sustainable growth and greater resilience*, 28 december 2016.

⁶⁰⁰ Bij de uitvoering zijn daarnaast het ministerie van Onderwijs, het ministerie van Handel en Industrie, het ministerie van Werkgelegenheid en Welzijn en de *National Union of Eritrean Women* betrokken. Ook het ILO, het IOM en UNIDO dragen bij aan dit project.

⁶⁰¹ Zie <https://www.kirkonulkomaanapu.fi/en/>

onderwijzers en leraren te hanteren probeerde Eritrea tijdens de verslagperiode meer gemotiveerde studenten aan te trekken.⁶⁰²

Op verzoek van Eritrea hebben de Finnen tijdens de verslagperiode ook een mediatraining verzorgd over de persvrijheid waaraan ervaren Finse journalisten hebben meegewerkt.⁶⁰³ Ook gaven docenten van de *University of Eastern Finland* Eritrese studenten computerkunde een spoedcursus in de ontwikkeling van *apps*.⁶⁰⁴

4.3.1 Standpunt UNHCR

Het standpunt van UNHCR ten aanzien van de bescherming van asielzoekers uit Eritrea dateert uit 2011 en is – ondanks interne discussie over de vraag of recente veranderingen binnen de vluchtelingenpopulatie (verschuiving van merendeels politiek en godsdienstig vervolgd naar relatief veel economische vluchtelingen en migranten) niet tot een nieuw standpunt nopen - in de verslagperiode (nog) niet gewijzigd. Zie ook de paragraaf hierboven over hervestiging en gezinshereniging.

De UNHCR stelt dat asielaanvragen van Eritreeërs op hun individuele merites dienen te worden beoordeeld aan de hand van een eerlijke en efficiënte asielprocedure en actuele informatie over het land van herkomst. De UNHCR beschouwt de volgende groepen van Eritrese afkomst als risicogroep: personen die de militaire/nationale dienstplicht hebben ontrokken, leden van de politieke oppositie en critici van de regering, journalisten en andere personen werkzaam in de media, leden van vakbonden en arbeidsrechtactivisten, leden van religieuze minderheidsgroepen, vrouwen en kinderen met speciale profielen, LHBT-personen, leden van bepaalde etnische minderheidsgroepen en slachtoffers van mensenhandel. Vanwege de overal aanwezige krijgsmacht, een goed georganiseerd netwerk van overheidsinformatanten, evenals de landelijke controle die de staat over de bevolking uitvoert, beschouwt de UNHCR vestiging in een ander deel van Eritrea niet als een redelijk alternatief.⁶⁰⁵

4.4 Terugkeer

Omdat er geen mogelijkheden zijn om terugkeerders te volgen na terugkeer in Eritrea en er ook geen transparantie is vanuit de Eritrese overheid over detentie en marteling, zijn er uiteenlopende berichten over de mogelijkheid ongestraft naar Eritrea terug te keren.⁶⁰⁶

Spijtbetuiging

Eritreeërs die hun dienstplicht niet hebben vervuld en het land illegaal hebben verlaten, dienen bij wanneer zij terug willen keren naar Eritrea het spijtbetuigingsformulier B4/4.2 te ondertekenen. Degene die de spijtbetuiging ondertekent bevestigt dat hij een overtreding heeft begaan door zijn of haar

⁶⁰² Op 17 september 2016 kregen 104 studenten hun diploma van het *Asmara Community College* uitgereikt. Op 4 september 2016 hadden reeds 958 studenten hun diploma gekregen. Vertrouwelijke bronnen. Shabait.com, *Enlightening Teachers: Enhancing Quality of Education*, 28 september 2016. Tesfanews, *FCA is working to improve the quality of education for Eritrean children and youth*, november 2016. Kirkonulkomaanapu.fi, *Eritrea wants motivated teachers – Finnish education as an example*, 21 december 2016.

⁶⁰³ Vertrouwelijke bron.

⁶⁰⁴ Volgens docenten van de *University of Eastern Finland* die Eritrese studenten computerkunde een spoedcursus gaven in de ontwikkeling van *apps* was het niveau van de studenten goed en leerden zij snel bij. Tijdens de cursus ontwikkelden zij drie nieuwe - voor Eritrea relevante – *apps*. ict4eetu.wordpress.com, *Eritrea : Reflections on mobile development course*, 17 oktober 2016.

⁶⁰⁵ Zie voor een verdere specificatie van de risicogroepen de *Guidelines*. UNHCR: *UNHCR Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Eritrea*, 20 april 2011. <http://www.refworld.org/docid/4d4afe0ec2.html>.

⁶⁰⁶ De berichten over de bestraffing en slechte behandeling van teruggekeerde deserteurs zijn voornamelijk gebaseerd op de ervaringen van teruggekeerde, afgewezen asielzoekers tussen 2002 en 2008. Zie Algemeen Ambtsbericht Eritrea juli 2015. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

dienstplicht niet te vervullen en bereid is daarvoor te zijner tijd een gepaste straf te accepteren. De Eritrese overheid heeft bij diverse gelegenheden herhaald dat degenen die terugkeren niet zullen worden gestraft zo lang zij geen andere misdrijven (dan het niet vervullen van de dienstplicht en het illegaal uitreizen) hebben gepleegd. De Eritrese autoriteiten hebben verklaard zich tegenover terugkerende landgenoten tolerant op te zullen stellen.⁶⁰⁷ De verklaringen van de Eritrese overheid bieden volgens critici echter geen garanties tegen mogelijke bestraffing, omdat de spijtbetuyging een schuldbekentenis en de bereidheid een straf te ondergaan inhoudt.⁶⁰⁸

Er zijn recente aanwijzingen dat Eritreeërs in de diaspora hun land zonder gevolgen kunnen bezoeken voor vakantie of familiebezoek. Daarvoor dienen zij de twee procent diaspora-belasting (ook bekend als wederopbouw belasting) te betalen, een spijtbetuyging te ondertekenen en zich te onthouden van anti-regeringsactiviteiten in het buitenland.⁶⁰⁹ Volgens internationale waarnemers, leden van de Eritrese regering en buitenlandse *fact finding* missies die Eritrea bezochten en met teruggekeerde Eritreeërs spraken worden deserteurs en dienstplichtontduikers over het algemeen niet beschouwd als verraders.⁶¹⁰ Buitenlandse waarnemers stellen dat terugkerende migranten - ongeacht of ze in het verleden een asielstatus hebben verkregen in Europa - bij terugkeer goed worden behandeld. Volgens waarnemers in Eritrea zouden de Eritreeërs niet in grote getalen terugkomen als zij wisten dat zij zouden worden bestraft.⁶¹¹

Uitgeprocedeerde asielzoekers die binnen drie jaar nadat zij het land illegaal hebben verlaten terugkeren, worden soms licht bestraft en vervolgens als alle andere

⁶⁰⁷ Volgens de autoriteiten kunnen alle Eritreeërs die geen misdrijf hebben gepleegd terugkeren, zelfs als zij geen identiteitsbewijs hebben. Veel Eritreeërs in de diaspora vreesden dat ze (alsnog) hun dienstplicht zouden moeten vervullen bij terugkeer. Volgens anderen konden Eritreeërs die een vergunning hadden gekregen in het buitenland zonder gevolgen terugkeren. Degenen die zijn ontheven van de nationale dienstplicht of zijn gedemobiliseerd dan wel daarvoor te oud zijn lopen (hoe dan ook) geen risico bij terugkeer. In december 2015, gaf het Eritrese ministerie van Buitenlandse Zaken de volgende verklaring af: 'Although in purely legal terms, those who leave the country illegally commit an offence and should face appropriate, though lenient, penalties for breaches of the relevant laws, the government waived these regulations to practically exercise clemency for the returnees.' Home Office, *COI UK National Service*, augustus 2016. EASO, *National service and illegal exit*, november 2016. In januari 2017 gaf de Eritrese EU-ambassadeur naar aanleiding van vragen van het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken over het formulier B4/4.2, de spijtbetuyging, de volgende (kort weergegeven) verklaring af: 'De Eritrese overheid gaat er vanuit dat Eritreeërs die het land illegaal hebben verlaten, nog altijd van waarde zijn voor het land. Om deze reden streeft de Eritrese regering naar een pragmatische benadering waarbij zij zich verantwoordelijk voelt voor enerzijds hun ontwikkeling en bijdrage aan hun vaderland en anderzijds aan het land dat hen heeft geaccepteerd. Dit is volgens de Eritrese overheid de achtergrond van het B4/4.2, de spijtbetuyging, die dient te worden ingevuld en ondertekend door Eritreeërs die het land illegaal hebben verlaten. Daarmee wordt tevens het recht op consulaire bijstand van Eritrese consulaten en ambassades hersteld. Door ondertekening van het B4/4.2 formulier blijven Eritreeërs verantwoordelijk voor andere misdrijven als ze die hebben begaan voor ze het land verlieten. In de praktijk heeft het overgrote deel van de Eritreeërs volgens de Eritrese overheid deze procedure geaccepteerd en stemt daarmee vrijwillig in. Eritreeërs die het formulier hebben ondertekend, worden geen vragen gesteld bij binnenkomst in het land. Velen van hen hebben (volgens de Eritrese overheid) een bedrijf(je) opgericht.' Note from the Eritrean Embassy in Brussels, 11 januari 2017. US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016.

⁶⁰⁸ Terugkeerders zouden volgens het Britse *Human Rights Concern Eritrea* (HRCE) van het Eritrese minister van Defensie een aantekening van verraad krijgen (*Nay Kdaat Meheber*), wat betekende dat men bij terugkeer als verrader voor een militaire rechtbank onder krijgstuicht veroordeeld kon worden. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea : illegal exit and national service*, 20 februari 2016. Home Office, *COI UK National Service*, augustus 2016.

⁶⁰⁹ Een Britse *Fact Finding* missie sprak in februari 2016 met tientallen Eritreeërs die na het betalen van de twee procent belasting en het ondertekenen van de spijtbetuyging ongestraft waren teruggekeerd. Volgens waarnemers in Eritrea zouden de Eritreeërs niet in grote getalen terugkomen als zij wisten dat zij zouden worden bestraft. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea : illegal exit and national service*, 20 februari 2016. Home Office, *COI UK National Service*, augustus 2016.

⁶¹⁰ Home Office, *COI UK National Service*, augustus 2016.

⁶¹¹ EASO, *National service and illegal exit*, november 2016. Vertrouwelijke bronnen.

Eritrese dienstplichtigen behandeld.⁶¹² Volgens de VN-onderzoekscommissie worden Eritreeërs die gedwongen terugkeren over het algemeen gearresteerd, gedetineerd en blootgesteld aan mishandeling en (mogelijk) foltering. Het is evenwel niet duidelijk op welke periode getuigenverklaringen hierover betrekking hebben.⁶¹³ De meeste Eritreeërs die terugkeren brengen slechts een bezoek aan het land en keren niet definitief terug.⁶¹⁴

Volgens de Eritrese regering keren jaarlijks ongeveer 60.000 Eritreeërs uit de diaspora voor vakantie en/of familiebezoek terug naar Eritrea.⁶¹⁵ Eritreeërs die minstens drie jaar buiten Eritrea hebben doorgebracht, kunnen indien zij terugkeren naar Eritrea bij het *Department of Immigration and Nationality* in Asmara de 'diasporastatus' aanvragen.⁶¹⁶ Volgens bronnen kunnen zij na betaling van de twee procent diaspora belasting en ondertekening van de spijtbetuyging een *Residence Clearance Form* (RCF) krijgen.⁶¹⁷ Volgens informatie van de autoriteiten zijn houders van dit document vrijgesteld van de dienstplicht en mogen zij Eritrea zonder uitreisvisum weer verlaten.⁶¹⁸ Terugkerende migranten – onder wie veel deserteurs - zouden naar verluidt beter worden behandeld dan achtergebleven burgers.⁶¹⁹ Zij kunnen meer geld uitgeven – waardoor zij restaurants kunnen bezoeken, taxi's kunnen nemen, auto's kunnen huren, snel internet kunnen gebruiken, zaken doen en huizen kunnen kopen of laten bouwen. Zolang zij zich niet inlaten met politiek, beschikken zij over meer vrijheid dan de overige burgers.⁶²⁰ Daarnaast maken zij toeristische tripjes.⁶²¹ Ook keren Eritreeërs na een illegale uitreis terug en zetten een bedrijf op.⁶²² Buitenlandse journalisten die Eritrea in 2016 bezochten, mede ter gelegenheid van de 25-jarige onafhankelijkheid, spraken – in afwezigheid van regeringsfunctionarissen – met teruggekeerde Eritreeërs.⁶²³

⁶¹² Verscheidene binnen drie jaar teruggekeerde Eritreeërs verklaarden dat ze na terugkeer direct weer als dienstplichtige te werk werden gesteld in de functie die zij voor hun (illegale) vertrek bekleedden. Het is dezerzijds niet bekend hoeveel terugkerende asielzoekers problemen hebben ondervonden en welke problemen dit betrof. Vertrouwelijke bron.

⁶¹³ De Eritrese autoriteiten laten zich hierover niet expliciet uit; zij stellen dat alle Eritreeërs kunnen terugkeren, behalve misdadigers. Volgens een bron lopen alleen degenen die in de 'verhoogde aandacht' van het regime staan een risico. UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016. Vertrouwelijke bron. www.blankspotproject.se, *Eritrea: One country – two realities*, 23 augustus 2016. Vertrouwelijke bron.

⁶¹⁴ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

⁶¹⁵ Onbekend is welke (vluchtelingen)status ze hebben (in Nederland) en waar ze vandaan komen. Vertrouwelijke bron.

⁶¹⁶ Ter ondersteuning hebben zij een brief van een buitenlandse vertegenwoordiging nodig. EASO, *National service and illegal exit*, november 2016. Vertrouwelijke bronnen.

⁶¹⁷ EASO, *National service and illegal exit*, november 2016. Vertrouwelijke bronnen.

⁶¹⁸ Het *Residence Clearance Form* en daarmee de 'diasporastatus' vervalt overigens na een ononderbroken oponthoud van drie jaar in Eritrea. Daarna zou de overheid betrokkene weer beschouwen als een inwoner van Eritrea, met de daaraan verbonden verplichtingen (dienstplicht, uitreisvisum). Ook personen die minder dan drie jaar in het buitenland gewoond hebben, zouden bij terugkeer weer als een inwoner van Eritrea worden beschouwd en niet als een lid van de diaspora. Dit zou ook kunnen betekenen dat deze personen (weer) in dienst moeten. Vertrouwelijke bron. Home Office, *COI UK National Service*, augustus 2016. EASO, *National service and illegal exit*, november 2016.

⁶¹⁹ Vertrouwelijke bronnen.

⁶²⁰ Een Eritreeër die jaren in Saoedi-Arabië voor een internationale hotelketen had gewerkt, bouwde na terugkeer zijn eigen hotel in Mendefera. Zijn zoon keerde als afgestudeerd ingenieur terug naar Eritrea om daar te werken en te wonen. Vertrouwelijke bronnen. www.blankspotproject.se, *Eritrea: One country – two realities*, 23 augustus 2016.

⁶²¹ geeskaafrika.com, *Eritrea's Agro-Industry and Agro-tourism*, 8 april 2016.

⁶²² UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea: illegal exit and national service*, 20 februari 2016.

⁶²³ De ervaren BBC verslaggever Mary Harper vond Eritrea heel anders dan andere Afrikaanse landen die zij had bezocht en trof het tegenovergestelde aan van hetgeen zij had gelezen en gehoord over het land. Harper, die behalve Asmara ook Keren, Bisha en kleinere steden en dorpen bezocht, vond de bevolking erg vriendelijk en bereid om – met of zonder camera erbij – met haar te spreken. Ook sprak zij met Eritreeërs die tijdelijk of definitief waren teruggekeerd. De meesten gaven een positief beeld over Eritrea, hoewel zij tegelijkertijd benadrukten dat de economische omstandigheden slecht waren. Opvallend vond Harper de trots van de Eritreeërs op hun land. BBC.com, *Things are Very Different in Eritrea than Other Places I Visited: BBC Reporter*, 24 mei 2016. BBC.com, *Inside Eritrea: Bras, biros and backward shoes in war exhibit*, 23 mei 2016. BBC.com, *Eritrea celebrates 25 years of independence after war with Ethiopia*, 24 mei 2016. BBC Radio4, *Why Does the Outside World Hate Eritrea?*, 5 juni 2016.

Een Franse televisieploeg ontmoette verscheidene Eritreeërs die zijn opgegroeid in Europa of de VS en na het afronden van hun universitaire studie in Eritrea zijn gaan wonen en werken.⁶²⁴ Eritreeërs die slechts korte tijd in hun geboorteland verblijven, de vakantie diaspora, worden 'beles' genoemd – naar de cactus die alleen in de zomer bloeit.⁶²⁵ Volgens een bron verwatert de relatie tussen de 'beles' en de lokale bevolking, omdat de 'beles' naar verhouding rijk zijn. Door de afstand verwateren ook de gezamenlijke waarden.⁶²⁶

Veel Eritreeërs die in Sudan verblijven keren regelmatig terug om hun familie te bezoeken. Bij de Eritrese ambassade in Khartoum krijgen zij een *laissez-passer* waarmee ze zonder problemen door Sudan kunnen reizen naar Eritrea en vervolgens weer ongehinderd kunnen terugkeren naar Khartoum.⁶²⁷ Deze Eritrese ambassade geeft tevens meer dan duizend paspoorten per jaar uit. Ook andere identiteitsdocumenten, zoals geboorteakten, worden op grote schaal uitgegeven.⁶²⁸ De Eritrese paspoorten die op andere buitenlandse ambassades in Khartoum worden getoond, zijn vrijwel alle uitgegeven door de Eritrese ambassade in Khartoum.⁶²⁹ Ook Eritreeërs die op contractbasis in Saoedi-Arabië, de Golfstaten of Zuid-Sudan werken keren terug naar Eritrea.⁶³⁰ Verder keren medische studenten en (enkele) artsen vanuit de diaspora voor een bepaalde tijd terug om te helpen in ziekenhuizen.⁶³¹

Eritreeërs die risico lopen bij terugkeer zijn degenen voor wie het regime verhoogde aandacht heeft. Daartoe behoren opposanten die vanuit de diaspora hun anti-regime standpunten in het openbaar verkondigen, maar ook bijvoorbeeld journalisten en profvoetballers staan in de belangstelling van de Eritrese overheid.⁶³² Eritreeërs die tegen het regime zijn, maar toch het land willen bezoeken informeren soms bij familie of vrienden in Eritrea of zij op een zwarte lijst staan.⁶³³ Eritreeërs die al lang in de diaspora verblijven hebben vaak huizen of belangen in Eritrea en hebben daarom belang bij een goede relatie met het bewind.⁶³⁴

⁶²⁴ Zij ondersteunen de regering en benadrukken dat onderwijs en gezondheidszorg gratis zijn. Deze teruggekeerde Eritreeërs zeiden dat het regime langzaam maar zeker iets opener wordt. France24.com, *A visa for Eritrea, the 'African North Korea'*, 13 mei 2016. AFP, *Dismissing criticism, Eritrea hails 25 years of 'freedom'*, 24 mei 2016. www.blankspotproject.se, *Eritrea: One country – two realities*, 23 augustus 2016.

⁶²⁵ www.blankspotproject.se, *Eritrea: One country – two realities*, 23 augustus 2016.

⁶²⁶ Elsevier, *Zwitserland baalt van duizenden vakantievierende migranten*, 26 januari 2017. Basler Zeitung, *Eritreer machen Heimaturlaub*, 24 januari 2017. De lokale Eritreeërs moeten accepteren dat mensen uit de diaspora niet in nationale dienst hoeven en zij wel. Sommige Eritreeërs hebben het gevoel dat het de diaspora Eritreeërs te gemakkelijk wordt gemaakt. Ze kunnen twee of drie maanden blijven; er is niemand die druk op hen uitoefent om hun dienstplicht te vervullen. Vertrouwelijke bron.

⁶²⁷ Dit *laissez-passer* is nodig omdat zij anders het risico onderweg te worden opgepakt en te worden overgebracht naar een vluchtelingenkamp. Het *laissez-passer* bestaat uit drie documenten. Op twee documenten - één in het Engels en één in het Tigrinya - staat dat de houder twee procent diaspora belasting heeft betaald. Op het derde document staat in het Arabisch en het Engels dat de houder uit Khartoum vertrekt om zijn of haar familie in Eritrea op te zoeken en daarna weer terugkomt. Op de Eritrese ambassade vraagt men naar een loonstrookje, maar wordt het geaccepteerd als de betrokkene opgeeft een informeel baantje te hebben, bijvoorbeeld in de huishouding. In een dergelijk geval wordt 80 à 90 Sudanese ponden (ca. 12 EUR) per jaar betaald. Op een normale werkdag bezoeken meer dan honderd Eritreeërs deze ambassade om een afspraak te maken of documenten aan te vragen. Vertrouwelijke bron.

⁶²⁸ Bij een aanvraag op de ambassade wordt die doorgezet naar het consulaire departement van het ministerie van Buitenlandse Zaken in Asmara, dat vervolgens contact opneemt met de lokale administratie (Sub-Zoba's) om zo nodig informatie te verifiëren. Vertrouwelijke bron.

⁶²⁹ Bij de aanvraag van een Schengen visum op de Italiaanse ambassade in Asmara overleggen veel referenten (degenen die vanuit een EU-land een uitnodiging aan de aanvrager sturen) een Eritrees paspoort. Vertrouwelijke bron.

⁶³⁰ Vertrouwelijke bron.

⁶³¹ Ibid.

⁶³² Ibid.

⁶³³ Ibid.

⁶³⁴ Sommige Eritreeërs die lang in het buitenland wonen en niet de kans hebben gekregen om zich te verzoenen met het huidige bewind kunnen Eritrea niet bezoeken. Madote.com, *Eritrean Diaspora: Some Important Issues That Require Discussion*, 1 augustus 2016. Vertrouwelijke bron.

Op Facebook, waar Eritreeërs zich pro- of contra het regime uiten, gebruiken de meeste deelnemers aan discussies hun eigen naam.⁶³⁵ Op vluchten naar Asmara worden zowel Eritrese ouderen als jongeren aangetroffen. Om aan boord te kunnen gaan hebben zij geen paspoort nodig – een Eritrese identiteitskaart volstaat.⁶³⁶ Personen die illegaal het land hebben verlaten lopen bij terugkeer geen risico, tenzij ze zich in het openbaar negatief over het regime hebben uitgelaten. Eritrese deserteurs die terugkeren vanuit vluchtelingenkampen lopen dezelfde risico's als deserteurs die in Eritrea zelf zijn opgepakt.⁶³⁷ Eventuele bestraffing hangt af van de positie die betrokkene vóór vertrek bekleedde. Burgers die een belangrijke functie vervullen, zoals artsen of leraren, worden doorgaans niet of licht bestraft. Militairen – en zeker degenen die een belangrijke functie vervulden – kunnen zwaar gestraft worden.⁶³⁸

4.4.1 *Beleid andere landen*

Verenigd Koninkrijk

In maart 2015 werd in de VK een nieuw beleid aangekondigd. Eritrese asielzoekers kregen niet langer automatisch asiel, aangezien de dienstplicht niet langer voor onbepaalde tijd zou duren. Het gewijzigde beleid bepaalde dat Eritreeërs die het land illegaal hadden verlaten veilig kunnen terugkeren na betaling van een diaspora belasting en het ondertekenen van een spijtbetuiging. Vervolgens daalde het aantal Eritreeërs dat een asielvergunning in het VK kreeg van 73% in het eerste kwartaal tot 34% in het tweede kwartaal.⁶³⁹ In het eerste kwartaal van 2016 besliste de rechtbank in 86% van de gevallen in beroep in het voordeel van de asielzoekers.⁶⁴⁰

Op 7 oktober 2016 deed de vreemdelingenrechtbank in het VK⁶⁴¹ in hoger beroep een uitspraak over het risico dat Eritreeërs die het land illegaal verlaten en de nationale dienstplicht ontlopen. De rechtbank overwoog dat de situatie in Eritrea genuanceerder is dan door buitenstaanders wordt afgeschilderd, dat de informatie van buitenlandse *fact finding* missies (zoals de Engelse en de Deense missies) nuttig is, dat het bewijsmateriaal van mensenrechtenorganisaties en de VN methodologische zwakten vertoont en kritisch dient te worden afgewogen tegen andere beschikbare informatie, dat veel Eritreeërs niet in actieve militaire dienst zijn en dat leden van het volksleger of afgewezen asielzoekers geen risico op fysiek letsel lopen. De rechtbank verwierp het argument dat de situatie in Eritrea sinds 2011 is verslechterd en dat aan elke Eritreeër asiel dient te worden verleend. Echter, de rechtbank concludeerde dat personen die de dienstplichtige leeftijd hebben of bijna hebben, het land illegaal verlaten en beschouwd worden als deserteurs, over het algemeen bij terugkeer een behandeling zullen ondergaan die neerkomt op vervolging volgens het Vluchtelingenverdrag.⁶⁴²

⁶³⁵ Vertrouwelijke bron.

⁶³⁶ Ibid.

⁶³⁷ Een Eritreeër die terugkeerde vanuit het vluchtelingenkamp Shagarab werd na terugkeer niet gearresteerd en opgesloten omdat hij het land illegaal verlaten had. Hij moest dienst doen in de volksmilitie en kreeg enige militaire oefening. Daarna werd hij teruggeplaatst naar de civiele baan die hij eerder had. Anderen werden direct teruggeplaatst in hun civiele functie. Vertrouwelijke bron.

⁶³⁸ De bestraffing is afhankelijk van persoonlijke omstandigheden. Home Office, COI UK National Service, augustus 2016.

⁶³⁹ In 2015 vroegen 3.695 Eritreeërs asiel aan in de VK. In eerste instantie werden 1.319 asiolverzoeken ingewilligd. The Guardian, UK 'using misleading information' to return Eritrean asylum seekers, 22 januari 2016.

⁶⁴⁰ BBC, Eritrean migrants face new asylum battle in EU, 10 juli 2015.

⁶⁴¹ The Immigration and Asylum Chamber of the Upper Tribunal.

⁶⁴² Ten slotte oordeelde rechtbank dat geen sprake was van een dusdanige verbetering van de situatie in Eritrea dat een afwijking van de vaste jurisprudentie gerechtvaardigd was. Het beroep was aangespannen door drie Eritreeërs van wie de asielaanvraag was afgewezen. Van één van hen werd het beroep toegewezen, van de andere twee Eritreeërs werd het beroep afgewezen. De rechtbank overwoog daartoe dat beide betrokkenen niet de waarheid hadden gesproken en het land hadden verlaten op een leeftijd dat zij hun militaire dienst al vervuld

Zwitserland

Uit een bezoek van de Zwitserse migratiedienst aan Eritrea in 2016 maakten de Zwitsers op dat de strafmaatregelen voor veel overtredingen zijn gematigd.⁶⁴³ Op grond daarvan heeft Zwitserland in juni 2016 de asielpraktijk aangepast. Illegale uitreis wordt niet langer in alle gevallen erkend als grond voor vluchtelingenstatus.⁶⁴⁴ Zwitserland kan geen asielzoekers gedwongen uitzetten, aangezien Eritrea slechts landgenoten die vrijwillig terugkeren opneemt. Van de tweehonderd afgewezen asielzoekers per jaar keerden slechts enkele tientallen terug naar Eritrea.⁶⁴⁵

Op 27 september 2016 deed de vreemdelingenrechtbank⁶⁴⁶ in Zwitserland uitspraak tegen een beroep dat een Eritrese vrouw had ingediend tegen de afwijzing van haar asielaanvraag op 25 september 2015. Zij had Eritrea in 2012 illegaal verlaten en was na drie maanden in Khartoum te hebben verbleven in Zwitserland aangekomen. De rechtbank oordeelde dat het asielrelaas van de vrouw niet geloofwaardig was en wees het beroep af. Tevens oordeelde de rechtbank dat uitzetting van de vrouw niet in strijd was met artikel 3 EVRM⁶⁴⁷.⁶⁴⁸ Op 30 januari 2017 oordeelde het Bundesverwaltungsgericht (zaak D-7898/2015) dat een illegale uitreis voor een Eritreeër op zichzelf niet voldoende is voor een asielvergunning. De rechtbank was – met het *Staatssekretariat für Migration* (SEM) – van oordeel dat de Eritreeër in casu onvoldoende individuele gronden had aangevoerd om voor asiel in aanmerking te komen.⁶⁴⁹

Zweden

In Zweden heeft tijdens de verslagperiode een beleidswijziging plaatsgevonden. Om gezinshereniging aan te kunnen vragen, moet de aanvrager beschikken over een baan en voldoende woonruimte.⁶⁵⁰

4.4.2 Gedwongen terugkeer

Voor zover bekend heeft tijdens de verslagperiode geen gedwongen terugkeer vanuit Westerse landen plaatsgevonden. Het Eritrese regime is tegen gedwongen terugkeer, maar in sommige gevallen bereid om daarover te onderhandelen.⁶⁵¹

konden hebben en potentieel in aanmerking hadden kunnen komen voor een uitreisvisum.
<https://tribunalsdecisions.service.gov.uk/utiac/2016-ukut-443>.

⁶⁴³ De missie bracht een bezoek aan steden, dorpen en scholen. In Zwitserland wonen 28.500 Eritreeërs. In 2015 vroegen 10.000 Eritreeërs asiel aan. Tagesanzeiger.ch, *Eritrea bestraft nicht mehr so hart wie früher*, 23 juni 2016.

⁶⁴⁴ Indien de desbetreffende persoon niet dienstplichtig is, kan hij of zij onder bepaalde omstandigheden volgens de Zwitsers ongestoord terugkeren. De strafmaat op illegale uitreis, zonder desertie of dienstontduiking, zou minder draconisch zijn dan werd aangenomen. In plaats van vijf tot tien jaar gevangenisstraf zou een illegale uitreis over het algemeen bestraft worden met enkele maanden tot hooguit twee jaar gevangenisstraf. Ook zou aan de grens niet systematisch geschoten worden. In geval van desertie en dienstplichtontduiking zou eveneens minder streng worden gestraft, over het algemeen met enkele maanden gevangenisstraf. De autoriteiten en de veiligheidsdiensten zouden niet meer in staat zijn rekruten en dienstplichtontduikers systematisch in hun huis op te sporen en aan te houden.

⁶⁴⁵ Tagesanzeiger.ch, *Eritrea bestraft nicht mehr so hart wie früher*, 23 juni 2016.

⁶⁴⁶ Bundesverwaltungsgericht.

⁶⁴⁷ Dit artikel van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) stelt dat iemand niet mag worden onderworpen aan foltering, onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen. In een tweede zaak van een Eritrese vrouw, die Eritrea op 1 juli 2014 illegaal had verlaten kwam de rechtbank tot het zelfde oordeel. Bundesverwaltungsgericht. Zaak E-7004/2015, 27 september 2016.

⁶⁴⁹ Neue Zürcher Zeitung, Urteil verschärft Asyl-Praxis für Eritreer, 2 februari 2017.

⁶⁵⁰ <http://www.migrationsverket.se/English/About-the-Migration-Agency/New-laws-in-2016.html>.

⁶⁵¹ Recentelijk gaan ook stemmen op die gedwongen terugkeer bepleiten als deze gepaard zou gaan met een forse stimulering van de economie met hulp uit het buitenland. Asmara-Online.com, *Eritrea: Beyond the 'No Forced Returns' of Migrants Policy?*, 17 december 2016.

In mei 2016 arresteerde de Sudanese politie bij razzia's negenhonderd Eritreeërs in Khartoum en vierhonderd Eritreeërs die onderweg waren naar Libië. Naar verluidt werden 130 Eritreeërs in Dongola, halverwege Khartoum en de Libische grens, gearresteerd. Vandaar uit werden zij overgebracht naar Eritrea en opgesloten in de gevangenis van Tesseney. Andere gearresteerde Eritreeërs werden overgebracht naar het *Aliens Detention Centre* in Khartoum. Van hen hadden slechts zes personen daarvoor asiel aangevraagd en een vluchtelingenstatus gekregen. Zij werden niet gedeporteerd. Volgens de UNHCR had Sudan het recht om illegale migranten uit te zetten. Volgens een bron werden sommige Eritreeërs die weigerden te worden teruggestuurd naar Eritrea naar Ethiopië gedeporteerd. Ook werden sommige Eritreeërs naar het vluchtelingenkamp Shagarab gestuurd waar zij alsnog asiel konden aanvragen. Degenen die werden teruggestuurd naar Eritrea, werden na aankomst volgens sommige bronnen voor korte en volgens andere bronnen voor langere tijd gedetineerd. Daarna werden zij – al dan niet na een militaire training – aangesteld op een civiele functie.⁶⁵²

⁶⁵² IRIN, *Sudan and Eritrea crackdown on migrants amid reports of EU incentives*, 25 mei 2016. Vertrouwelijke bron.

5 Mensenhandel

Tijdens de verslagperiode werkte Eritrea mee aan de strijd tegen de mensenhandel.⁶⁵³ Het land was lid van het *Steering Committee* van het Khartoum-proces en kwam in aanmerking voor steun in het kader van het *EU Emergency Trust Fund*, '*Better Migration Management in the Horn of Africa*', dat mensensmokkel en –handel probeert tegen te gaan.⁶⁵⁴ In Eritrea werden tijdens de verslagperiode verscheidene mensensmokkelaars opgepakt en publiekelijk aan de schandpaal genageld.⁶⁵⁵

Eritreeërs die het land illegaal verlieten, konden ook in deze verslagperiode het slachtoffer worden van mensenhandel en ontvoering.⁶⁵⁶ Internationale bendes ontvoerden kwetsbare Eritreeërs binnen of buiten vluchtelingenkampen, met name in Sudan, en vervoerden hen naar Libië waar ze worden blootgesteld aan mensenhandel en andere mensenrechtenschendingen waaronder ontvoering en afpersing om losgeld. Sommige migranten en vluchtelingen worden in gevangenschap gedwongen om te werken als schoonmaker of bouwvakarbeider.⁶⁵⁷ De grens tussen mensensmokkel en mensenhandel bij illegale migratie van Eritreeërs is onduidelijk en vaak gaat mensensmokkel over in mensenhandel.⁶⁵⁸ In mei 2016 wachtten ongeveer 800.000 migranten in Libië om de Middellandse Zee over te steken. Sommige migranten waren na aankomst in staat om binnen een paar weken voor de overtocht te betalen. Anderen hadden daarvoor jaren in Libië gewerkt of moesten zich met steekpenningen vrijkopen uit detentiecentra.⁶⁵⁹

Voor de lange route vanuit Egypte werd vooral gebruikt gemaakt van vissersboten, terwijl mensensmokkelaars in Libië sloepen gebruikten, die online konden worden besteld en op het laatste moment in elkaar werden gezet.⁶⁶⁰ Mensensmokkelaars die vanuit Libië koers zetten richting Europa en migranten die tijdelijk werden aangesteld als 'kapitein' gaven noodsignalen af zodra hun boot de internationale wateren had bereikt. Satellietelefoons werden gebruikt om hulp in te roepen in een gebied waar veel wordt gepatrouilleerd door Italiaanse en EU-reddingsschepen.⁶⁶¹ Overlevenden van gezonken boten vertelden dat mensen met getrokken pistool

⁶⁵³ Vertrouwelijke bron.

⁶⁵⁴ In september 2014 had Eritrea het Protocol inzake de Voorkoming, Bestrijding en Bestrafing van Mensenhandel, in het bijzonder Vrouwenhandel en Kinderhandel, geratificeerd. Vertrouwelijke bron.

⁶⁵⁵ Vertrouwelijke bron.

⁶⁵⁶ Eritreeërs die het land verlaten lopen gevaar te worden uitgebuit, ontvoerd en gefolterd. Sommige Eritrese vrouwen reizen naar de Golfstaten om huishoudelijk werk te verrichten, maar belanden na aankomst in de prostitutie. Kleinere aantallen Eritrese vrouwen komen terecht in de prostitutie in Zuid-Sudan, Sudan en Israël. US State Department, *2016 Trafficking in Persons Report – Eritrea*, 30 juni 2016.

⁶⁵⁷ Uit een onderzoek van het IOM is gebleken dat 49% van degenen die de overtocht naar Europa hadden afgelegd daarvoor waren gegijzeld om losgeld. 79% van de ondervraagden hadden langer dan twaalf maanden buiten hun land van herkomst doorgebracht en waren op een of andere manier uitgebuit. US State Department, *2016 Trafficking in Persons Report – Eritrea*, 30 juni 2016. Reuters, *Naming the nameless: experts struggle to identify drowned migrants*, 17 augustus 2016. Reuters, *Special Report: Enslaved in Libya - One woman's extraordinary escape from Islamic State*, 18 augustus 2016. Time, *Inside the Libyan Detention Centers Where Humanity Ceases to Exist*, 21 oktober 2016. Reuters, *Trafficked, detained and tortured: the treacherous journey through Libya to Europe*, 4 november 2016.

⁶⁵⁸ Africanarguments.org, *Review: Migrant, Refugee, Smuggler, Saviour – by Peter Tinti and Tuesday Reitano*, 18 oktober 2016.

⁶⁵⁹ De chaos in Libië na de dood van wijlen dictator Ghadafi in 2011 is uitgebuit door mensenhandelaren; sommigen houden mensen net zo lang vast totdat zij van familie geld krijgen om hun reis naar Europa voort te zetten. AFP, *Migrant crossings to Italy - what do we know?*, 30 mei 2016.

⁶⁶⁰ AFP, *Migrant crossings to Italy - what do we know?*, 30 mei 2016.

⁶⁶¹ Degenen die uit Egypte vertrekken willen liever gered worden door de Italiaanse dan door de Griekse kustwacht. AFP, *Migrant crossings to Italy - what do we know?*, 30 mei 2016. Reuters, *Human traffickers stopped rescue after sinking disaster: survivors*, 22 april 2016. Huffington Post, *Libya Is Saving Migrants At Sea Only To Trap Them In Dire Conditions On Land*, 27 mei 2016.

werden gedwongen aan boord te gaan van boten en sloepen en dat mensen werden doodgeschoten als ze weigerden of probeerden te ontsnappen. Volgens de Italiaanse politie werden sommigen die aan de Libische ontvoerders waren ontsnapt en de overtocht hadden overleefd door migranten in Sicilië gegijzeld om nog meer geld van hen af te troggelen.⁶⁶²

Het doel van de *Operation Sophia*, die in september 2015 van start ging, was om mensensmokkelaars in Libië en Europese kuststaten, vooral Italië, aan te pakken. De operatie is echter uitgelopen op een massale reddingsactie. Weliswaar werden ongeveer tachtig houten boten in beslag genomen, maar de smokkelaars schakelden snel over op veel gevaarlijker rubberboten.⁶⁶³

Op 10 juni 2016 stond een man voor de rechter in Sicilië die naar eigen zeggen Medhanie Tesfamariam Berhe heette, vluchteling was en het slachtoffer van een identiteitsverwisseling. Maar als het klopt wat het OM beweerde, ging het om Medhanie Yehdego Mered, een gewetenloze crimineel en het meesterbrein achter een van de beste smokkelroutes van Afrika naar Europa. In 2014 en 2015 werden jaarlijks meer dan vijfhonderd mensensmokkelaars gearresteerd, maar dat waren kleine vissen in de mensenhandel waarin jaarlijks 4,5 miljard EUR wordt omgezet. Echter, het oppakken van grote vissen is razend moeilijk, omdat smokkelnetwerken wel 25 lagen van tussenpersonen en facilitatoren gebruiken, waaronder voortdurend wisselende vrachtwagenchauffeurs, geldwisselaars, mensen met toegang tot safe houses en vissers, in combinatie met omkoopbare functionarissen, soldaten en politieagenten.⁶⁶⁴

Volgens een rapport van Interpol verdienen mensensmokkelaars in 2015 meer dan vijf miljard EUR aan de vluchtelingen en migranten die naar Europa kwamen. De meeste van de ongeveer één miljoen migranten betaalden de mensensmokkelaars 3.000 à 6.000 EUR. Het geld werd in grote bedragen de EU binnen geloodst en witgewassen via autodealers, supermarkten, restaurants en transportbedrijven. Corrupte ambtenaren lieten auto's door bij grenzen en gaven schepen vrij in ruil voor steekpenningen. Langs de migratieroutes identificeerde Interpol 250 smokkel hotspots, vaak op trein- en busstations en vliegvelden – 170 binnen de Europese Unie en tachtig daarbuiten. Grote criminele netwerken slokten kleinere netwerken op.⁶⁶⁵

⁶⁶² AFP, *Migrant crossings to Italy - what do we know?*, 30 mei 2016.

⁶⁶³ Al-monitor, *The real reason the EU can't stop human smuggling from Libya*, 18 juli 2016. Zie ook Reuters, *EU to continue Libyan coast guard training after attack on migrants*, 24 oktober 2016. IRIN, *Algeria: the new migrant staging post for Europe*, 25 oktober 2016.

⁶⁶⁴ The Economist, *Tracking traffickers*, 18 juni 2016.

⁶⁶⁵ In het boek *Migrant, Refugee, Smuggler, Saviour* wordt ingegaan op de ontwikkelingen binnen de miljardenindustrie die mensensmokkel de afgelopen jaren is geworden. Verscheidene steden en regio's die schakels zijn geworden in de migratiestroom zijn hierdoor volledig veranderd. Zo is in Libië Zuwarah, dat dicht bij het eiland Lampedusa ligt, de belangrijkste mensensmokkelhaven geworden. In de woestijn van Niger heeft de groeiende industrie ongekende mogelijkheden geschapen voor jonge mannen met een zucht naar avontuur. De migranten kunnen kiezen uit een uitgebreid scala aan mogelijkheden voor wat betreft routes, tarieven en dienstverlening. Degenen die bereid zijn daar goed voor te betalen kunnen een kant-en-klaar pakket krijgen, voorzien van alle noodzakelijke documenten, reisfaciliteiten en zelfs beoordelingen van vorige klanten – geheel op maat gemaakt. Geld kan binnen een paar minuten worden overgemaakt via informele maar zeer verfijnde hawala systemen. Mensensmokkelaars zijn binnengedrongen in de politiek en de veiligheidsdiensten van veel landen. Reuters, *Smugglers made \$5-6 bln off migrants to Europe in 2015: Interpol*, 17 mei 2016. Africanarguments.org, *Review: Migrant, Refugee, Smuggler, Saviour – by Peter Tinti and Tuesday Reitano*, 18 oktober 2016.

6 Bijlagen

6.1 Geraadpleegde bronnen

Literatuurlijst

Voor dit ambtsbericht is gebruik gemaakt van de volgende openbare bronnen:

Rapporten

Amnesty International:

- Just Deserters, december 2015.
- Death Sentences and Executions 2015, 6 april 2016.

DSP:

- Niets is wat het lijkt, 15 december 2016.

EASO:

- Eritrea Country Focus, mei 2015.
- Eritrea, National service and illegal exit, november 2016.

Economist Intelligence Unit:

- Country Report Eritrea 4th Quarter 2016, 20 oktober 2016.

Freedom House:

- Freedom in the World 2015 –Eritrea, maart 2015.
- Freedom in the World, 2016.
- Freedom of the Press 2015 –Eritrea, 2016.

Human Rights Watch:

- World Report 2016: Eritrea, 21 januari 2016.

GSDRC:

- The Ethiopia-Eritrea Conflict: Domestic and Regional Ramifications and the Role of the International Community, 2013.

International Journal of Social Inquiry:

- Understanding African Relationships: The Case of Eritrean Ethiopian Border Dispute, 2014.

Immigration and Refugee Board of Canada:

- Eritrea: Appearance of national identity cards, including description of security features and size; whether the acronym 'PGE' is printed on the border of the laminate (2014-May 2015), 4 mei 2015.

Landinfo:

- Eritrea: National Service (Eritrea: Nasjonaltjeneste), 23 maart 2015.
- Eritrea: National Service (Eritrea: Nasjonaltjeneste), 23 juni 2016.

Open Doors:

- Open Doors: World Watch List 2016.
-

Riggan, J.:

- Imagining Emigration: Debating National Duty in Eritrean Classrooms. Africa Today, Volume 60, No. 2. Indiana University Press 2013.

UK Foreign and Commonwealth Office:

- Human Rights and Democracy Report 2015 - Eritrea, 21 April 2016.

UK Home Office:

- Fact Finding Mission to Eritrea : illegal exit and national service, 20 februari 2016.
- COI UK National Service, augustus 2016.

UNHCR:

- UNHCR Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Eritrea, 20 april 2011.
- Eritrea Factsheet, januari 2016.
- Global Trends. Forced displacements 2014, 20 juni 2016.

UN Human Rights Council:

- A/HRC/WG.6/18/ERI/1, 8 november 2013.
- A/HRC/29/L.23, 30 juni 2015.
- A/HRC/32/47, 6 juni 2016.
- A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.

USCIRF:

- Annual Report 2016– Countries of Particular Concern: Eritrea, 15 april 2016.

UN Security Council:

- S/2015/802, 19 oktober 2015.
- S/2016/920, 31 oktober 2016.

U.S. Department of State:

- Country Report on Human Rights Practices 2014- Eritrea, juni 2015.
- Trafficking in Persons Report 2015- Eritrea, 27 juli 2015.
- Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea, 13 april 2016.
- Trafficking in Persons Report 2016 – Eritrea, 30 juni 2016.
- Report on International Religious Freedom 2015 – Eritrea, 10 augustus 2016.

6.2 Nieuwsberichten

AFP	Huffington Post
Africanarguments.org	IDN
AllAfrica.com	IRIN
AP	Irish Times
Asmarino.com	Madote.com
Assenna, com	News24.com
Atlantic Council	Newsweek
Awate.com	New York Times
Awramba Times	NRC
BBC News	Oxford Analytica
Bloomberg	Reuters
CBCNews	RSF
CSM	Shabait.com

EastAFRO.com	Sudan Tribune
Economist	Tagesanzeiger
EIU	Tesfanews
ESAT News	ThinkGeoenergy.com
Ethiopean Herald	Time
Financial Times	Trouw
France24.com	Volkskrant
Geeska Africa	Vrij Nederland
Globalrisksinsight	Wall Street Journal
Guardian	Walta info
Handelsblatt	

6.3 Gebruikte afkortingen

AENF	<i>Alliance of Eritrean National Forces</i>
ARRA	<i>Administration for Refugee and Returnee Affairs</i>
COI	<i>Commission of Inquiry</i>
COR	<i>Commissioner for Refugees</i>
DMLEK	<i>Democratic Movement for the Liberation of the Eritrean Kunama</i>
EDA	<i>Eritrean Democratic Alliance</i>
EDF	<i>European Development Fund</i>
EEBC	<i>Eritrea Ethiopia Boundary Commission</i>
EFND	<i>Eritrean Forum for National Dialogue</i>
ELF	<i>Eritrean Liberation Front</i>
EMC	<i>Eritrean Movement for Change</i>
ENA	<i>Eritrean National Alliance</i>
ENCDC	<i>Eritrean National Congress for Democratic Change</i>
ENSF	<i>Eritrean National Salvation Front</i>
EPLF	<i>Eritrean People's Liberation Front</i>
ESMNS	<i>Eritrean Solidarity Movement for National Salvation</i>
EVAO	<i>Eritrese Vereniging in Amsterdam</i>
EYSC	<i>Eritrean Youth Solidarity for Change</i>
EYSNS	<i>Eritrean Youth Solidarity for National Salvation</i>
FGM	<i>Female Genital Mutilation</i>
FRUD	<i>Front pour la restauration de l'unité et de la démocratie</i>
GIEEGM	<i>Global Initiative to Empower Eritrean Grassroots Movement</i>
ICES	<i>International Conference on Eritrean Studies</i>
ICRC	<i>International Committee of the Red Cross</i>
IGAD	<i>Intergovernmental Authority on Development</i>
NIP	<i>National Indicative Program</i>
NUEW	<i>National Union of Eritrean Women</i>
NUEYS	<i>National Union of Youth and Students</i>
OCP	<i>Out of Camp Policy</i>
OHCHR	<i>Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights</i>
OLF	<i>Oromo Liberation Front</i>
ONLF	<i>Ogaden National Liberation Front</i>
PAFD	<i>People's Alliance for Freedom and Democracy</i>
PFDJ	<i>People's Front for Democracy and Justice</i>
RCF	<i>Residence Clearance Form</i>
RFI	<i>Radio France International</i>
RSADO	<i>Red Sea Afar Democratic Organization</i>

- RSD *Refugee Status Determination*
 SEMG *Monitoring Group on Somalia and Eritrea*
 TCCE *Transitional Civil Code of Eritrea*
 TPDM *Ethiopische Tigray People's Democratic Movement*
 UNFPA *United Nations Population Fund*
 UPR *Universal Periodical Review*
 USCIRF *US Commission on International Religious Freedom*
 VAE *Verenigde Arabische Emiraten*
 YPFDJ *Young People's Front for Democracy and Justice*

6.4 Kaart van Eritrea

